

RAZISKOVALNA NALOGA

Osnovna šola Lovrenc na Pohorju

62 STOPNIC DO NEBES

BRANJA

SLOVENSKI JEZIK ALI KNJIŽEVNOST

Mentorica in somentorica:

Barbara Rocek Bregar, prof.

in Katja Herič, prof.

Avtorice:

Ivana Kores, Ema Krajnc

in Luca Čelofiga

Lovrenc na Pohorju, 2023

RAZISKOVALNA NALOGA

62 STOPNIC DO NEBES

BRANJA

SLOVENSKI JEZIK ALI KNJIŽEVNOST

Avtorice:

Ivana Kores, Ema Krajnc in Luca Čelofiga

ZAHVALA

Za pomoč in nasvete pri izdelavi raziskovalne naloge se zahvaljujemo mentorici Barbari Rocek Bregar in somentorici Katji Herič. Zahvaljujemo se učencem naše šole, da so sodelovali v vseh izvirnih notranjih šolskih bralnih projektih in vseh dejavnostih, ki smo jih za njih pripravili. Iskrena hvala tudi srčni ambasadorki branja, gospe Tilki Jamnik, za izčrpen in prijazen intervju. Pri raziskovanju pa so nas podpirali tudi naši starši, za kar smo jim zelo hvaležni.

POVZETEK

Na naši šoli je branje vrednota! Temeljni namen raziskovanja je bil zato usmerjen v bralno motivacijo učencev in dvig bralne kulture na šoli, kar smo skušali dosežati z natančno načrtovanimi in organiziranimi državnimi in izvirnimi notranjimi šolskimi bralnimi projekti. Učencem smo v varnem, spodbudnem in prijetnem knjižničnem okolju omogočili svobodno izbiro knjige, pogovor z vrstniki, medgeneracijsko povezanost in izkušnjo ob branju retro knjig ter branje v družbi medvedkov.

V teoretičnem delu raziskovalne naloge smo proučili temeljne teoretične pojme o branju in bralni pismenosti.

V empiričnem delu raziskovalne naloge smo predstavili izvirne notranje šolske bralne projekte Medvedja knjižnica, Oktober je za branje dober in Retro branje, ki na šoli potekajo že drugo in tretje leto. Opisali smo njihov razvoj in spremembe, ki so jih prinesli k bralni kulturi naše šole. Z učenci od 5. do 9. razreda smo izvedli in analizirali anketo o izvirnem notranjem šolskem bralnem projektu Oktober je za branje dober, predstavili smo tudi potek in ugotovitve o Retro branju in Medvedji knjižnici ter vseh dejavnostih (natančne seznane prebranih knjig, popis intervjujev v medgeneracijskem bralnem druženju, vprašalnike, spletno knjižico knjižnih kotičkov ...).

V intervjuju z gospo Tilko Jamnik, strokovnjakinjo na področju branja, smo med drugim veliko izvedeli o branju mladih, motivaciji za branje ter njenem neumornem prizadevanju za vsestransko promocijo branja.

Ključne besede: branje, bralna pismenost, motivacija za branje, izvirni notranji šolski bralni projekti, knjižnično okolje

ABSTRACT

Reading is a value at our school! The primary objective of research work therefore focused on the reading motivation of pupils and the increase of reading culture at school. We aimed to achieve this by means of thoroughly planned and organized national reading projects as well as original internal school-based reading projects, respectively. In a safe, encouraging and pleasant environment of the school library, we provided pupils with the possibilities to freely choose books, chat with peers, read in the company of little bears, and gain intragenerational connectivity and experience by reading retro books.

In the theoretical part of research work, we studied fundamental theoretical concepts of reading and reading literacy.

In the empirical part of research work, we presented original internal school-based reading projects Bear library, October is for reading proper, and Retro reading, which take place at our school already for the second or third year, respectively. We described their development and changes that they brought to the reading culture at our school.

By involving pupils from the 5th to 9th grade, we conducted a questionnaire survey about the original internal school-based project October is for reading proper,

We also presented the analysis process and findings about »Retro reading« and »Bear library«, as well as all our activities (lists of books that were read, inventory of interviews conducted during socialising sessions based on the intragenerational reading, questionnaires, booklet of book corners, etc.).

In an interview with Mrs. Tilka Jamnik, an expert in the field of reading, we, among other things, learnt a lot about reading habits of the youth, motivation for reading, and her tireless efforts for a versatile promotion of reading.

Keywords: reading, reading literacy, motivation for reading, original internal school-based reading projects, library environment

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	8
1.1	LUCIN BRALNI OBJEM.....	8
1.2	IVANA ODKRIVA SVET BRANJA.....	9
1.3	EMINI MAGIČNI BRALNI SVETovi.....	10
2	TEORETIČNI DEL	13
2.1	BRANJE	13
2.2	RAZVOJ BRALCA	14
2.3	POMEN BRANJA IN VPLIV BRANJA NA RAZVOJ BRALNE PISMENOSTI	14
2.4	RAZVIJANJE BRALNE PISMENOSTI NA NACIONALNI RAVNI	15
2.5	RAZLIKA MED BRALNO IN DIGITALNO PISMENOSTJO.....	19
2.6	MOTIVACIJA ZA BRANJE	19
2.7	MODROSTI O BRANJU MIHE KOVAČA	20
3	EMPIRIČNI DEL	22
3.1	PREGLED DRŽAVNIH PROJEKTOV ZA VZPODBUJANJE BRANJA V OSNOVNI ŠOLI LOVRENC NA POHORJU	
	23	
3.1.1	Bralna značka	23
3.1.2	Projekt Rastem s knjigo.....	24
3.1.3	Beremo skupaj NMSB.....	24
3.1.4	Ekobranje za ekoživiljenje ali ekobralna značka	25
3.1.5	Medgeneracijsko branje	25
3.1.6	Naša mala knjižnica	25
3.2	Dejavniki, ki vplivajo na motivacijo branja učencev	26
3.2.1	Naloge in namen šolske knjižnice	26
3.2.2	Vpliv knjižnične klime na uporabnika.....	26
3.2.3	Učni načrt in branje.....	27
3.2.4	Letni delovni načrt Osnovne šole Lovrenc na Pohorju in branje.....	28
3.2.5	PREGLED IN IZVAJANJE ŠOLSKIH IZVIRNIH NOTRANJNH BRALNIH PROJEKTOV V OSNOVNI ŠOLI LOVRENC NA POHORJU	32
3.2.5.1	Oktober je za branje dober.....	32
3.2.5.2	Analiza rezultatov ankete o bralnem projektu Oktober je za branje dober	38
3.2.5.2.1	Natančna predstavitev ugotovitev v projektu Oktober je za branje dober	46
3.2.5.3	Retro branje.....	51
3.2.5.3.1	Predstavitev ugotovitev v projektu Retro branje	65
3.2.5.4	Medvedja knjižnica	75

3.2.5.4.1	Analiza Medvedje knjižnice.....	79
3.2.6	BRANJE ŠIRIMO IZVEN MEJA ŠOLE	81
3.2.6.1	Knjižni kotiček v ZD Adolfa Drolca Lovrenc na Pohorju	81
3.2.6.2	Svetovalnice za knjige.....	81
3.3	INTERVJU Z GOSPO TILKO JAMNIK	82
4	ZAKLJUČEK.....	89
5	VIRI IN LITERATURA	93
6	PRILOGE	95

KAZALO SLIK

<i>Slika 1</i>	Predstavitve knjig učencev v projektu <i>Oktober je za branje dober</i>	38
<i>Slika 2</i>	Ročni izdelki učencev v projektu <i>Retro branje</i>	75

KAZALO GRAFOV

<i>Graf 1</i>	Spol anketirancev.....	39
<i>Graf 2</i>	Razred-sodelujoči učenci po razredih	39
<i>Graf 3</i>	Kje si izbral/-a knjigo za projekt <i>Oktober je za branje dober</i> ?.....	39
<i>Graf 4</i>	Kdo ti je svetoval knjigo?.....	40
<i>Graf 5</i>	Zakaj si izbral določeno knjigo?.....	40
<i>Graf 6</i>	Ali so ti sezname knjig, prebranih v projektu <i>Oktober je za branje dober</i> , koristili pri izbiri knjig?	41
<i>Graf 7</i>	Ali v času projekta <i>Oktober je za branje dober</i> preživiš več časa s knjigo in manj časa na računalniku in mobilnem telefonu?	41
<i>Graf 8</i>	Kako branje vpliva nate?.....	42
<i>Graf 9</i>	Katero vrsto književnosti si izbral/a za projekt <i>Oktober je za branje dober</i> ?	42
<i>Graf 10</i>	Katere zvrsti knjig najraje izbereš za projekt <i>Oktober je za branje dober</i> ?	42
<i>Graf 11</i>	Ali vsako leto za projekt izbereš enako tematiko ali različno?	43
<i>Graf 12</i>	Te je katera predstavitev knjige in pogovor o njej tako navdušil, da si knjigo prebral/-a tudi ti?	43
<i>Graf 13</i>	Ali se ti zdi prednost projekta v tem, da se z njim širijo ideje za knjige, ki jih lahko prebereš?	43
<i>Graf 14</i>	Kot dodatno nalogo si letos moral pripraviti svoj bralni kotiček. Ali te je bolj navdušil za branje?	44
<i>Graf 15</i>	Tudi način predstavitve knjige je letos drugačen. Kako si se počutil letos v primerjavi z lani? Možnih je več odgovorov.	44

Graf 16 To leto si moral svoj pripomoček za predstavitev pripraviti brez računalnika. Ali ti je bilo to v breme ali si ob tem užival? 45

KAZALO TABEL

Tabela 1 Cilji in ravni pismenosti po posameznih stopnjah izobraževanja	17
Tabela 2 Preglednica dejavnosti branja v Letnem delovnem načrtu OŠ Lovrenc na Pohorju	28
Tabela 3 Naslovi prebranih in predstavljenih knjig v 6. a in 6. b.....	35
Tabela 4 Naslovi prebranih in predstavljenih knjig v 7. a in 7.b.....	35
Tabela 5 Naslovi prebranih in predstavljenih knjig v 8. a in 8. b.....	36
Tabela 6 Naslovi prebranih in predstavljenih knjig v 9. a	36
Tabela 7 Knjige, ki so jih učenci brali v prvem letu projekta	52
Tabela 8 Knjige, ki so jih učenci brali v drugem letu projekta	53
Tabela 9 Vtisi učencev o Retro branju.....	67
Tabela 10 Vprašalnik o Medvedji knjižnici za učence.....	76

1 UVOD

V šoli smo začeli opazovati, da je branje otrok v vseh pogledih začelo pešati. Učenci imajo od pouka na daljšavo težave s tekočnostjo branja in razumevanjem, nasploh pa berejo knjige, ki niso primerne njihovi starosti. Pri mlajših učencih motivacija za poslušanje glasnega branja ni problem, več težav se pri nekaterih pojavi pri urjenju branja. Motivacija za branje pri naših sovrstnikih pa je precej porazna. Sošolci in tudi nekatere sošolke berejo knjige le, ko je to nujno, torej za oceno. Veliko pogosteje posegajo po knjigah v angleščini. Mi gledamo na branje kot na hobi in sprostitev, medtem ko je branje za večino nezanimivo, morda celo dolgočasno.

Da bi učenci prostovoljno posegali po knjigah in več brali, si prizadevajo tudi knjižničarka in učiteljice razrednega pouka ter slovenščine, ki učence nagovarjajo k branju in samostojnemu izbiranju knjig, zato smo v zadnjih nekaj letih na šoli uvedli notranje šolske bralne projekte (Oktober je za branje dober, Retro branje, Medvedja knjižnica ...) ter različne bralne dejavnosti, v katerih smo si zastavili jasne cilje za vzpodbujanje in razvijanje notranje motivacije za branje in bralne kulture. Učence smo povabili v skrbno, varno in prijetno knjižnično okolje, v katerem smo jim pripravili bralne dejavnosti. S tem se širi njihovo znanje in besedni zaklad, prav tako se spoznavajo z novimi svetovi, ki jih ponujajo knjige, in se seznanjajo z različnimi tematikami in zvrstmi. Da bi pridobili podatke o učinkovitosti teh projektov ter situaciji branja na naši šoli, smo se odločili napisati raziskovalno nalogo o branju.

1.1 LUCIN BRALNI OBJEM

Branje je zame od nekdaj bilo pomembno, že od malega, ko so mi starši brali slikanice, in kasneje, ko sem se naučila brati sama. Tudi sedaj zelo rada v roke vzamem knjigo. Popeljejo me v druge svetove in mi pomagajo pobegniti iz realnosti in strupenih objav na internetu, ki mladim uničujejo predstavo o svetu. Čeprav se večkrat najdem v skušnjavi in precej časa preživim tudi za zaslonom, vseeno kar precej berem. K temu je verjetno pripomogla vzgoja mojih staršev in vzpodbuda šole, večji del pa predstavlja tudi notranja motivacija, ki sem jo razvijala čez leta. V današnjem svetu vse več otrok preživlja ves svoj prosti čas na elektronskih napravah, branje jim je odveč. Na razvoj kakovostnega bralca vplivajo okolje, v katerem je otrok odraščal, torej kakšen vzgled daje starš otroku. Ključen dejavnik je šola, ki nam prvič predstavi črke, nas nauči samostojnega branja in vzpodbuja notranjo motivacijo, s čimer učence pripravi k branju. Uporabi pa lahko tudi zunanjo motivacijo, ki ima največji vpliv na učenca, se pravi, da mu učitelj za prebrano knjigo podeli nagrado. Sama opažam, da sošolci berejo zelo

malo, če pa že berejo, je to neprostoovoljno. Razlogi za to so različni, pogosto jim primanjkuje motivacije ali pa otrok slabše bere. Takšen posameznik ima kasneje tudi težave v besedenju, razumevanju, kritičnem razmišljanju in z izbiro besed. Verjamem, da na branje posameznika močno vplivajo tudi sovrstniki, lahko negativno, večkrat pa tudi pozitivno. Sama sem do uživanja v branju pripravila prijateljico, ki je imela sicer precejšnje težave z branjem, a sva z izbiro lažjih in njej zanimivih knjig ter skupnem branju uspeli prebuditi tudi njeno notranjo motivacijo. Naravno bodo tudi mlajši otroci posnemali starejše, zato je pomembno, da je otrok priča pozitivnemu vzgledu. Vsak bo rad bral, če mu branje naredimo zanimivo, se pravi s prijetnim okoljem, zanimivo tematiko pa tudi z estetiko in jezikom v knjigi. Nekaterim odgovarjajo le določeni avtorji, zato je pomembno, da tudi če izbira knjig traja dlje časa, najdemo vsaj nekaj, kar nam je vsaj malo zanimivo, bodisi je to revija, priročnik ... Zadnje čase vse popularnejše med mladimi postajajo angleške knjige, za kar imajo zasluge predvsem socialna omrežja (Tiktok, Youtube ...). Ta mladim predstavijo različne vsebine, so pa tudi odličen način učenja tujega jezika. Koristne so tudi avdio knjige, priročne za predšolske otroke, ki še ne znajo brati. Medtem ko med nami branje ni "popularno", je naša šolska Nebesna knjižnica toliko bolj. Je prostor, kjer se učenci družijo, kar dokazuje, da je tudi udobno oz. prijetno okolje velikega pomena za branje posameznika.

1.2 IVANA ODKRIVA SVET BRANJA

Branje je zame velik del mojega življenja in je postalo tudi moja sprostitev. Kot otrok sem veliko brala, saj sta me k temu vzpodbujala tudi moja starša. Vsak večer sem se družila s pravljičnimi junaki, a skozi leta, ko se je šolsko delo kopičilo, sem se malce oddaljila od knjig, predvsem pa je imela velik vpliv tudi korona. Več časa kot smo preživeli zaprti vsak v svojem domu, več časa sem posvečala tehnologiji. Čeprav sem vsako leto osvojila bralno značko in ko sem začela brati, sem knjigo tudi z veseljem prebrala, je bil pri meni problem pomanjkanje notranje motivacije. Nikoli nisem zares čutila potrebe, da grem v knjižnico in si izberem knjigo, ki bi jo prebrala v prostem času. Vedno sem imela izgovor, da ni bilo časa, čeprav sem svoj prosti čas raje posvetila zaslonom. Konec sedmega razreda sem začela vedno bolj zrelo razmišljati in sem sama pri sebi ugotovila, da premalo časa posvetim knjigam in da bi našla užitek v branju, če bi si vzela čas za knjige. Vedela sem, da bo dobro zame, če obogatim svoj besedni zaklad. Sebe pred tem nikoli nisem videla kot veliko bralko, a sčasoma sem vzljubila knjige, predvsem modernejšie. Že od takrat naprej zelo rada berem knjige in čeprav je bil postopek zaljubljanja v knjige malce daljši in težji, kot bi rada priznala, se je obrestovalo. Odkar

sem začela brati več knjig, tudi manj uporabljam elektroniko, kar je tudi moje počutje spremenilo na bolje. Vem, da je veliko otrok na naši šoli, ki mogoče berejo knjige, a se jih ne lotijo tako pogosto in potrebujejo samo malo vzpodbude. Nekatere vzpodbujajo samo ocene in nagrade, kot da je branje knjige dosežek, drugi pa zavračajo branje, zato sem bila neizmerno navdušena nad idejo za raziskovalno nalogo o motivaciji za branje. Vzpodbujanje, tako mlajših kot najstniških otrok, ima lahko velik vpliv na to, kako se bodo otroci razvijali in kako uspešni bodo v svojih življenjih, ne samo na literarnem, ampak tudi na vseh drugih področjih.

1.3 EMINI MAGIČNI BRALNI SVETОВI

Branje je ena od prvih stvari, ki se jih naučimo. Brati začnemo že v prvem razredu, nekateri celo že v vrtcu. Vsi se še danes spomnimo učiteljev, ki so nam govorili, kako naj povežemo eno črko z drugo in mi na koncu še vedno nismo vedeli, kaj smo prebrali. Sama sem začela brati že v vrtcu, za kar gre velika zahvala mojim staršem. Vsak večer preden sem šla spat, mi je oče bral knjige. Na začetku so bile le slikanice, a s tem ko sem rasla jaz, je rasla tudi debelina in težavnost knjig. Ta običaj sva obdržala do šestega razreda. Nisva ga zaključila namenoma, le nekako je zmanjkalo časa zanj in zdaj zato zvečer berem sama. Še vedno se spomnim morja med šestim in sedmim razredom, ko sem s sabo vzela le eno knjigo. Še sreča, da je tisto leto šla z nami babica in je bila malo pametnejša glede količine knjig. Ko smo prišli jeseni nazaj v šolo, sem vsem povedala, kako sem poleti brala Hemingwaya. Bila sem tako ponosna, da sem prebrala njegovo knjigo. Jaz, takrat enajstletna deklica, sem prebrala knjigo Starec in morje. Seveda zaradi svoje starosti nisem dojela, kako globoka je v resnici ta knjiga, a sem uživala. Zato me danes toliko bolj šokira, ko v knjižnici vidim četrtošolce in petošolce, ki si sposojajo Groznega Gašperja. Seveda je to tudi knjiga, tudi sama rada posežem po tanjših knjigah, vendar morajo imeti nekakšen pomen. Mali Princ je zelo dober primer kratke knjige, ki ti vsakič, ko jo prebereš, pove novo zgodbo. Odvisno je od tvojega počutja, kaj vse si že doživel ter na kateri točki v življenju si. Vsaka zgodba nima tako globokega pomena, nekatere so le zabavne, brez posebnih sporočil in globoččin. Le so in včasih je to dovolj, včasih je dovolj le, da so zabavne ali pa samo zanimive ali pa žalostne. So pa napisane in mi jih lahko preberemo in to moramo ceniti. Ali ni fascinantno, da iz 25 simbolov nastanejo umetnine, kot jih svet še ni videl? Hvala vsem, ki so nas naučili brati in vsem, ki so nas naučili razumeti prebrano, še posebej pa hvala tistim, ki te umetnine še vedno ustvarjajo.

V raziskovalni nalogi se ukvarjamo z naslednjimi raziskovalnimi vprašanji, na podlagi katerih smo postavili hipoteze.

V₁: Ali je na državni in šolski ravni učencem zagotovljenih dovolj bralnih projektov, ki jih ustrezno motivirajo za branje? Kateri projekti potekajo na državni ravni, v katerih sodeluje naša šola? Katere bralne projekte s ciljem razvijanja bralne pismenosti in dviga bralne kulture izvaja Osnovna šola Lovrenc na Pohorju? Koliko je teh bralnih projektov?

H₁: Na državni in šolski ravni je učencem zagotovljenih dovolj bralnih projektov za motivacijo branja, razvijanje bralne pismenosti in bralne kulture. Na šolski ravni poteka najmanj šest bralnih projektov, na državni ravni, v katerih sodeluje naša šola, pa jih je še enkrat toliko.

V₂: Ali lahko z natančno načrtovanimi in organiziranimi bralnimi projekti na šoli učence motiviramo za branje? Ali šolski bralni projekti učence vzpodbujajo in motivirajo k bolj pogostemu branju? Ali učenci v času šolskih bralnih projektov več časa posvetijo branju in manj časa preživijo na tehnologiji?

H₂: Natančno načrtovani in organizirani bralni projekti učence v šoli motivirajo za branje in jih absolutno vzpodbudijo k temu, da pogosteje berejo in so zato nujno potrebni. Učenci v tem času manj časa posvetijo tehnologiji.

V₃: Ali lahko v izbranih in načrtovanih šolskih bralnih projektih (Oktober je za branje dober, Retro branje, Medvedja knjižnica) ustvarimo "posebne bralne okoliščine" (priprava domačega knjižnega kotička, topli napitek, prijetno in sproščeno počutje v šolski knjižnici, večurni klepet z vrstniki o knjigi ob pecivu in čaju, prisotnost plišastih igračk v šolski knjižnici, povezanost z družino, medgeneracijsko povezovanje v šoli in doma), ki vplivajo na odnos do branja ter motivirajo za branje? Ali te okoliščine v bralcih prebudijo "bralna čustva"? Ali vplivajo na dvig branja?

H₃: Za motivacijo branja in prebujanja "posebnih bralnih čustev" je nujno potrebno ustvariti posebne bralne okoliščine. Prostor vzgajanja bralcev sta domači bralni kotiček in šolska knjižnica, ki je hkrati kavarna in igralnica. Bolj motiviran je tisti bralec, ki se počuti prijetno, domače, sprejeto, varno in sproščeno ter mu je omogočen premislek in pogovor o prebranem.

V₄: Ali nagrajevanje s knjižnimi nagradami, dogodki in prireditvami vpliva na motivacijo za branje pri učencih?

H₄: Nagrajevanje s knjižnimi nagradami ne vpliva na motivacijo branja učencev.

Nagrajevanje z dogodki, prireditvami in načrtovanimi nagradami v LDN-ju (bralna noč), pa vplivajo, saj vzpodbudijo učence in njihovo notranjo motivacijo.

V₅: Ali predstavitve in predlogi na spletu in spletni strani knjižnice vplivajo na izbiro knjige za branje?

H₅: Predstavitve in predlogi na spletu in spletni strani knjižnice vplivajo na izbiro knjige za branje.

Pri raziskovalni nalogi uporabljamo naslednje metode raziskovanja.

- Teoretični del zajema pregled literature in virov. Pregledamo vire zelo raziskanega področja (raziskovalne naloge, diplomske naloge, članke in knjige) in se osredotočimo na tiste, ki se najbolj ukvarjajo z bralno pismenostjo in z motivacijo za branje.
- Metoda ankete.
- Metoda popisa prebranih knjig, intervjujev s starši in učenci v notranjih šolskih bralnih projektih Oktober je za branje dober, Retro branje in Medvedja knjižnica.
- Metoda intervjuja z gospo Tilko Jamnik.

Raziskovalna naloga je sestavljena iz šestih poglavij, in sicer uvoda, v katerem predstavimo izhodišče in namen naloge ter opredelimo hipoteze. Sledi teoretični del, v katerem opredelimo temeljne teoretične pojme. Empirični del je razdeljen na več delov in raziskuje vpliv notranjih šolskih projektov na učence ter dvig bralne motivacije. Zadnje poglavje je zaključek, v katerem povzamemo ugotovitve. Na koncu navajamo vire in literaturo ter prilagamo priloge.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 BRANJE

Že v 19. in 20. stoletju so nemški, francoski in nato angleški strokovnjaki ugotavljali, da je branje obsežen in zahteven proces ter se posvečali natančnemu raziskovanju pojavov, povezanih z branjem. Sprva so preučevali zaznavne procese branja, po prvi svetovni vojni so se usmerili na procese razumevanja branja in različne metode opismenjevanja, v raziskovanju pa so pojasnjevali tudi stadije in stopnje poteka razvoja bralne sposobnosti. V 60. in 70. letih 20. stoletja pa je raziskovanje branja doživelo pravi razcvet, saj preučevanje poteka tako na teoretičnem kot tudi na praktičnem področju (Brezigar, 2011).

V literaturi najdemo različne opredelitve in razlage pojma branje, vendar strokovnjaki še niso prišli do enotne definicije. Splošna definicija branja pravi, da je v tradicionalnem izhodišču branje mehanični proces in pomeni razpoznavanje črk v pisani ali tiskani obliki, ki jih izgovarjamo ali ne, prehajanje z očmi čez to, kar je napisano ali natisnjeno, sprejemanje informacije oz. sporočila iz besedila, prenašanje znakov pisanega jezika v slušne znake, in sicer znake govornega jezika. Branje je komunikacijski proces, v katerem besedilo prenaša sporočilo, bralec pa ga sprejema. Pogoj odvijanja komunikacijskega procesa je skupna koda oziroma usklajenost bralčeve kode in kode besedila (Potonjak, 1989). Branje je pojem, ki opisuje dekodiranje zapisanih črk, ki jih pretvorimo v zvočne jezikovne znake. Kadar dovolj časa vadimo, branje postane avtomatiziran proces. To pomeni, da besedilo vedno preberemo brez dodatnega miselnega napora (Kordigel, 1992).

Branje je človekova temeljna spretnost, na kateri temelji veliko drugih in večina znanja. Tri četrtine znanja pridobimo z branjem in samo četrt s poslušanjem (Pečjak, 1991). Branje je visokoorganizirana dejavnost in aktivnost možganov (Pečjak, 1993). Glede na prej opisano poznamo različne dejavnike bralne učinkovitosti:

- percepcijske (gibanje oči, vidno in slušno razločevanje),
- kognitivne (splošne in specifične sposobnosti v urjenju branja in razumevanju prebranega),
- čustveno-motivacijske (stališče in interes do branja ter motivacija za branje).

V SSKJ je pojem opredeljen:

bránje -a s

1. postopek razpoznavanja znakov za glasove in vezanja v besede

2. dojetje vsebine besedila

3. razumevanje ustaljenih, dogovorjenih znakov (SSKJ², 2021).

Zapis v slovarju združuje tako poznavanje znakov kakor tudi razumevanje prebranega z vzpostavitvijo motivacije za branje.

2.2 RAZVOJ BRALCA

Poudariti je treba, da vsako branje teksta bralca ne usmerja avtomatično k razmišljanju o prebrani vsebini, zato vsako branje še ni učenje (Pečjak, 1995). Pismenost je sposobnost, da razumemo zapisano besedilo. Velikokrat ga zamenjujemo z branjem. Dandanes družba temelji na komunikaciji, zato je ta veščina tako potrebna. Branje pa je več kot pismenost. Branje vključuje razlago besedila in to, da si znamo razložiti pomen besedila. Branje omogoča bralcu, da med vrsticami najde smisel in to besedilo uporabi. Faza opismenjevanja v ožjem pomenu vključuje razvijanje predbralnih in prednapisovalnih sposobnosti in se deli na tri faze: logografsko, alfabetsko in ortografsko fazo. V logografski fazi se učenec s pomočjo sličic uči glasov in besed, to je tako imenovano slikovno branje. V tej fazi je zelo pomembno, da se učenec nauči glasovnega razčlenjevanja besed, t. i. glaskovanja, ki je predpogoj za začetek učenja branja. V alfabetski fazi učenec vzpostavlja asociativno povezavo med glasom ter črko in se uči glasove povezovati v besede in usvaja tehniko branja in pisanja. Pri ortografski fazi pa učenec nadgrajuje in utrjuje svojo tehniko branja z urjenjem. Posledica urjenja je avtomatizirana tehnika branja, ki se kaže kot tekoče branje ter je povezano z razumevanjem prebranega besedila (Pečjak in Gradišar, 2022).

2.3 POMEN BRANJA IN VPLIV BRANJA NA RAZVOJ BRALNE PISMENOSTI

Branje je neizčrpen vir za pridobivanje znanja o najrazličnejših pojavih iz sveta in življenja v njem. S svojim ravnanjem, stališči in odnosom do branja starši že zelo zgodaj vplivajo na otrokov bodoči odnos do knjige. Proučevanje otrok je pokazalo, da je uspešnost pri branju povezana s tem, koliko je bil otrok v predšolskem obdobju izpostavljen branju in koliko vzpodbud za branje je dobival v družini, saj imajo po navadi otroci podobne bralne navade kot starši.

Strokovnjaki opozarjajo na vsestranski pomen dobro razvite bralne pismenosti tako za posameznika kot za družbo v celoti. Toda čeprav beremo več kot kdaj koli prej, mednarodne raziskave ugotavljajo, da bralna pismenost v svetu pada; eden od vzrokov je prav to, da postaja

pismenost vse bolj sestavljena, zahtevna, še posebno v sodobnih večjezičnih in večkulturnih okoljih v globalnem svetu. Strokovnjaki poudarjajo tudi, da je branje z otrokom v otroštvu »zibelka branja«, ker vpliva na otrokovo kasnejše učenje branja in razvoj bralne pismenosti (Grosman, 2006).

Kdor veliko bere, ima možnost segati po najrazličnejših delih, ta bo razvil bralne veščine in s tem vzljubil branje. Branje je še vedno, kljub najrazličnejšim medijem, ki nas obkrožajo, eden odločilnih dejavnikov otrokove uspešnosti v šoli (Kolar, 2017). Starši svoje otroke uvajajo v svet pismenosti že mnogo pred vstopom v šolo, ker jih k temu spodbuja zanimanje in radovednost otrok, lastne izkušnje in želje. S svojim ravnanjem, stališči in odnosom do branja starši že zelo zgodaj vplivajo na otrokov bodoči odnos do knjige. Proučevanje uspešnosti pri opismenjevanju otrok v šoli je pokazalo, da je uspešnost pri branju in pisanju povezana s tem, koliko je bil otrok v predšolskem obdobju deležen branja in koliko vzpodbud in zgledov za branje je dobival v družini, raziskave pa so pokazale, da otrok povprečno doseže takšno raven pismenosti, kot so jo njegovi starši (Knaflič, b. d.).

Meta Grosman (2002) pravi, da nekateri strokovnjaki že opozarjajo na zaskrbljujoče spremembe, ki jih povzroča spreminjanje komunikacijskih možnosti pri mlajših generacijah. Izpostavi, da generacije mladih, ki so navajene konzumirati velike količine TV in drugih oblik vizualno podprte pripovedi, namesto da bi uporabljale poprej običajno količino časa za branje, prebijejo vedno več časa pred televizorji in pri računalnikih ter tako preprosto ne razvijejo zadostne sposobnosti za ravnanje z zgolj besednim gradivom, za poslušanje in za branje pisane besede ter posledično tudi za tvorjenje besedil, še zlasti pisanje. Pomanjkljiva bralna pismenost pa ima še druge učinke, saj se možgani, ki niso bili dovolj verbalno spodbujani in niso dobili potrebnih izkušenj v zgodnjih bralnih stopnjah, tudi ne razvijajo ustrezno. Tudi otroci, ki do pubertete niso osvojili govora, navadno tega primanjkljaja ne morejo nadomestiti. Obilno branje leposlovja omogoča neomejeno vajo in spoznavanje različnih jezikovnih rab, zato je deležno posebne pozornosti in preučevanja, čeprav v vsem razvitem svetu poročajo o upadajoči književnosti in zmanjšanem zanimanju zanjo (Grosman, 2002).

2.4 RAZVIJANJE BRALNE PISMENOSTI NA NACIONALNI RAVNI

Bralna pismenost je zaradi temeljne in vsestranske vloge dobila svoje mesto tudi v razvojno strateškem dokumentu Republike Slovenije, poimenovanem Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti za obdobje od 2019 do 2030.

Glavni razlogi za nastanek strategije za razvoj bralne pismenosti so trdno povezani s cilji, ki jih v Republiki Sloveniji uresničujemo v vzgojno-izobraževalnih ustanovah na vseh stopnjah (v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah, višjih šolah, visokem šolstvu in izobraževanju odraslih) ter so opredeljeni v zakonodaji in v strateških dokumentih. Ti cilji se navezujejo na učni jezik, razvoj pismenosti, znanje o slovenskem jeziku in književnosti, razvijanje sporazumevanja v tujem jeziku, kritično moč razmišljanja in presojanja, sposobnost za razumevanje in sporočanje, funkcionalno pismenost itd.

Bralna pismenost je stalno razvijajoča se zmožnost ljudi, da razumejo, kritično vrednotijo in uporabljajo pisne informacije. Vključuje razvite bralne veščine, kritično razumevanje prebranega in bralno kulturo ter s tem omogoča in spodbuja osebni razvoj in socialno vključenost posameznikov in posameznic v skupnost ter učinkovit gospodarski razvoj trajnostno naravnane družbe. Poudarja, da branje ni samo sebi namen, ampak je namenjeno učinkovitemu delovanju posameznika v okolju. Je podlaga za vse druge vrste pismenosti (matematično, naravoslovno in digitalno zmožnost) in je z njimi tudi trdno povezana. Z bralno pismenostjo pa se ne ukvarja samo področje izobraževanja, temveč tudi drugi resorji. Zagotavljanje stalnega razvijanja bralne pismenosti izhaja tudi iz priporočil Evropske unije med leti 2009 in 2020. V njem zastavljeni cilji določajo, da je bilo treba delež slabše pismenih učencev in učenk do leta 2020 znižati na manj kot 15 odstotkov.

Pomemben del pismenosti je bralna kultura, ki človeku predstavlja vrednoto in je opredeljena kot odnos posameznika in posameznice ter družbe do knjige in branja. Bralna pismenost je tudi temelj nadaljnjega razvoja slovenske države in narodne identitete.

Razvoj strategije je povezan tudi z izsledki mednarodnih raziskav PIRLS, PISA, PIAAC, ki so pokazale, da so se dosežki slovenskih učencev in učenk na področju bralne pismenosti pomembno izboljšali, kljub vsemu pa slovenski osnovnošolci, osnovnošolke, srednješolci in srednješolke ne dosegajo zadostnega deleža višjih ravni bralne pismenosti. Mnogi sicer obvladajo manj zahtevne (temeljne) bralne procese, višje ravni bralnih odzivov (npr. kritično vrednotenje prebranega) pa jim povzročajo težave. Raziskava pri odraslih pa kaže nezadostno stopnjo bralne pismenosti. Z Nacionalno strategijo razvoja bralne pismenosti tako Vlada Republike Slovenije prevzema svoj del odgovornosti za razvoj bralne pismenosti prebivalcev in prebivalk Slovenije.

V strategiji je bralna pismenost opredeljena kot vseživljenjska pravica, odgovornost in vrednota, za katero smo odgovorni ter zadolženi za ozaveščanje o pomenu bralne pismenosti ter njeni promocijo. Dejavnosti za zviševanje ravni bralne pismenosti vključujejo vse generacije

– otroke, mladostnike in odrasle. Za doseganje ravni bralne pismenosti je potrebno omogočiti dostopnost ter zagotoviti enakopravnost (t. j. načrtno odpravljati morebitne razkorake med družbenimi skupinami in posamezniki) in pravičnost (ranljive skupine). V strategiji je poudarjena tudi individualizacija in personifikacija, ki pravi, da morajo strokovni delavci in delavke ter drugi izobraževalci in izobraževalke zagotoviti nadgrajevanje bralne pismenosti, ki je usklajeno s predznanjem, interesi in drugimi značilnostmi posameznic in posameznikov. To velja tako za manj zmožne bralce in bralke kot tudi za tiste z razvitejšo bralno zmožnostjo. Odpravljajo morebitne ovire za razvoj bralne pismenosti, redno spremljajo napredek in ozaveščajo proces branja ter krepijo prepričanje, da je doseganje bralnih ciljev povezano z delom in vztrajnostjo. Bralno gradivo za učenje in branje v prostem času mora biti raznovrstno glede na obliko (tiskano, elektronsko in interaktivno gradivo), vsebino in jezik. Pri tem se upošteva pravica do izbire, razumevanja in vrednotenja besedila. Otroci, mladostniki in mladostnice ter odrasli se učijo uporabljati različne bralne strategije za branje besedil z različnih predmetnih področij, v različnih okoliščinah in za različne namene. Pri vseh starostnih skupinah je treba razvijati bralno kulturo in jih spodbujati k priložnostnemu branju, pri tem strokovni delavci in delavke v vzgoji in izobraževanju ter starši tesno sodelujejo s kulturnimi ustanovami in knjižnicami.

V strategiji je izpostavljeno skrbno načrtovanje dejavnosti uresničevanja bralne pismenosti, vrednotenje in samovrednotenje. Za spremljanje uresničevanja ciljev je zadolženo ministrstvo za izobraževanje.

V dokumentu so navedeni vsi cilji in ravni pismenosti po posameznih stopnjah izobraževanja. Izluščili smo cilje, ki zajemajo našo raziskovalno skupino (Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019–2030, 2020).

Tabela 1

Cilji in ravni pismenosti po posameznih stopnjah izobraževanja

OSNOVNOŠOLSKO OBDOBJE – prvo triletno (6–9 let)	RAVNI OB KONCU PRVEGA TRILETJA
Z individualiziranim pristopom razvijati: – bralno kulturo in motivacijo učenk in učencev za branje; – tekoče branje in razumevanje prebranega; – tehniko pisanja in tvorjenje besedil.	Učenke in učenci so motivirani za branje. Tekoče in z razumevanjem berejo besedila v obsegu najmanj 500 besed. O prebranem jasno in razumljivo govorijo. Pišejo jasna, raznovrstna in razumljiva besedila o prebranem v obsegu od 100 do 150 besed.
Intenzivno širiti besedišča učencev in učenk.	Učenke in učenci usvojijo besedišče, ki jim omogoča uspešno branje, učenje in sporazumevanje.

Z organiziranimi oblikami vzgoje in izobraževanja ozaveščati starše o pomenu družinskega branja in razvoja bralne kulture.	Učenke in učenci v prostem času berejo raznovrstna bralna gradiva (spodbude v družini).
Spoznavati lokacije in uporaba bralnih in drugih informacijskih virov (npr. knjižnice, medmrežje ipd.).	Učenke in učenci poznajo in smiselno uporabljajo lokacije bralnih virov (knjižnice, medmrežje ipd.).
OSNOVNOŠOLSKO OBDOBJE – drugo triletnje (9–12 let)	RAVNI OB KONCU DRUGEGA TRILETJA
Razvijati bralno kulturo in motivacijo učenk in učencev za branje različnih vrst besedil v šoli in v prostem času.	Učenke in učenci so motivirani za branje v šoli in zunaj nje.
Razvijanje avtomatizirane tehnike branja in branja z razumevanjem.	Učenke in učenci glasno in tiho tekoče berejo besedila in prebrano razumejo.
Sistematično razvijati besedišče, potrebno za tekoče branje z razumevanjem.	
Učence in učenke naučiti uporabe bralnih učnih strategij za razumevanje prebranega, npr. strategije iskanja bistva, razumevanja odnosov med deli besedila, povzemanja, primerjanja delov besedila.	Učenke in učenci poznajo in znajo uporabljati osnovne, nekateri pa tudi kompleksne bralne strategije za iskanje bistva, povzemanja, urejanja in kritičnega vrednotenja informacij.
Uzaveščanje lastnega procesa branja in učenja z branjem.	
Učenke in učence naučiti uporabe kompleksnih strategij za doseganje višjih ravni pismenosti v daljših besedilih (iskanja in organiziranja več delov besedila, uporabe pomembnih informacij pri reševanju novih problemov, strategij za kritično vrednotenje besedila).	
Učence in učenke naučiti odzvati se na prebrano s samostojnim pisnim tvorjenjem besedila in utemeljevanjem odgovorov.	Učenke in učenci vodeno in samostojno pisno tvorijo in utemeljujejo svoje odzive na prebrano.
Urjenje učenk in učencev za uporabo tiskanih in digitalnih (spletnih) virov za branje.	Učenke in učenci večinoma samostojno in kritično uporabljajo različne bralne vire.
Razvijati kritičnosti pri izbiri in uporabi različnih virov za branje.	
Učiti in spodbujati učence in učenke za samostojno uporabo šolske in splošnih knjižnic.	Učenke in učenci večinoma samostojno uporabljajo šolske in splošne knjižnice.
OSNOVNOŠOLSKO OBDOBJE – tretje triletnje (12–15 let)	RAVNI OB KONCU TRETJEGA TRILETJA
Spodbujanje bralne kulture in motivacije za branje daljših in zahtevnejših besedil pri vseh predmetih in tudi zunaj šole.	Učenke in učenci so motivirani za branje v šoli in zunaj nje.
Razvijanje razumevanje prebranega s tekočim fleksibilnim branjem različnih besedil.	Učenke in učenci tekoče berejo daljša in zahtevnejša besedila ter prilagajajo hitrost branja zahtevam besedila.
Sistematično razvijanje besedišča, ki omogoča bralno razumevanje.	
Urjenje učencev in učenk v izbiri in uporabi osnovnih in kompleksnih bralnih učnih strategij za doseganje temeljne in višjih ravni bralne pismenosti.	Učenke in učenci glede na namen samostojno izbirajo tiskane in druge informacijske vire ter uporabijo primerne bralne strategije.
Razvijati sposobnosti kritičnega sprejemanja in razumevanja vsebine pri branju: oblikovanje hipotez in iskanje argumentov zanje v besedilu, uporabiti informacije pri reševanju novih problemov,	Učenke in učenci primerjajo več besedil med seboj in jih ovrednotijo z različnimi kriteriji.
	Samostojno oblikujejo domneve na podlagi podatkov iz besedila in jih utemeljujejo.

primerjati več besedil med seboj, vrednotiti besedilo(-a) z različnimi kriteriji.	
Razvijanje sposobnosti samostojnega pisnega tvorjenja in utemeljevanja odgovorov na vprašanja o prebranem.	Učenke in učenci samostojno pisno tvorijo besedila in utemeljujejo svoje odzive na prebrano.
Učenje samostojne, namenske, kritične in odgovorne izbire in uporabe tiskanih in drugih informacijskih virov.	Učenke in učenci samostojno, namensko, kritično in odgovorno izbirajo in uporabljajo tiskane in druge informacijske vire.
Naučiti se samostojne uporabe šolske in splošnih knjižnic.	Učenke in učenci samostojno uporabljajo šolske in splošne knjižnice; ☐ prebrano uporabljajo pri reševanju problemov v različnih položajih – učnih in v osebem življenju.
	Raven ob končanju programa osnovne šole: najmanj temeljno raven bralne pismenosti doseže vsaj 90 % učencev in učenk; najvišje ravni bralne pismenosti (kompetence) pa naj bi doseglo vsaj 10 % učencev in učenk.

Republika Slovenija. Vlada Republike Slovenije. (15. 1. 2020). Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019-2030. <https://www.gov.si/novice/2020-01-15-nacionalna-strategija-za-razvoj-bralne-pismenosti-za-obdobje-2019-2030/>

2.5 RAZLIKA MED BRALNO IN DIGITALNO PISMENOSTJO

Bralna pismenost je stalno razvijajoča se zmožnost posameznika za razumevanje, kritično vrednotenje in uporabo pisnih informacij. Kot zmožnost in družbena praksa se razvija vse življenje v različnih okoliščinah in na različnih področjih ter prežema vse človekove dejavnosti (GOV.si, b. d.).

Digitalna pismenost je ena izmed ključnih vseživljenjskih kompetenc, ki vključuje varno in kritično uporabo tehnologije informacijske družbe pri delu, v prostem času in pri sporazumevanju. Podpirajo jo osnovna znanja v IKT: uporaba računalnikov za iskanje, ocenjevanje, shranjevanje, proizvodnjo, predstavitev in izmenjavo informacij ter za sporazumevanje in sodelovanje v skupnih omrežjih po internetu. Digitalno pismenost označujemo kot znanje, ki ga mora imeti uporabnik za uporabo računalnikov, pametnih telefonov in drugih naprav. Digitalno pismen posameznik mora tudi razumeti pomen informacij in znati te informacije uporabljati prek omrežij (Portal.OSV, b. d.).

2.6 MOTIVACIJA ZA BRANJE

Slovenski raziskovalki S. Pečjak in A. Gradišar (2002) opredeljujeta bralno motivacijo kot nadpomenko za različne motivacijske dejavnike, ki spodbujajo človeka k branju, dajejo bralnemu procesu smisel in tako pomagajo posamezniku, da vztraja do cilja in si želi bralno izkušnjo še ponoviti. Poznamo zunanjo in notranjo motivacijo za branje. Notranja motivacija

za branje izhaja iz želje posameznika, ki vodi do trajnejšega bralnega interesa. Tistim (predvsem učencem), ki pa so zunanje motivirani bralci, je glavno zadovoljstvo pri branju, da dobijo dobro oceno po prebrani knjigi. Tudi najnovejši teoretiki s področja motivacije poimenujejo motivacijo kot večdimenzionalni konstrukt z nizom ciljev in prepričanj, ki vodijo vedenje. Ugotavljajo, da so otroci motivirani na različne načine in za različne bralne vsebine ter poudarjajo, da so motivirani bralci bolj zavzeti za branje in imajo bolj pozitiven odnos do branja. Vrsta raziskovalcev je skladno s teorijo samodoločenosti potrdila, da je pri notranji motivaciji za branje pomembna vloga treh psiholoških mehanizmov: kompetentnosti, pripadnosti in avtonomnosti. Občutek, da si sposoben ali učinkovit, ko si vpleten v neko aktivnost (da si kompetenten), je ključen za razvoj notranje motivacije za branje ter kritičnega odnosa učencev do branja. Učenci, ki se čutijo sposobne in uspešne, so bolj notranje motivirani in manj zaskrbljeni (Kropp, 2000).

Drugi pomemben mehanizem za spodbujanje notranje bralne motivacije je avtonomnost ali svoboda učenca, ki mu daje priložnost za izbiro. Raziskave potrjujejo, da učitelj, ki daje učencem možnost izbire in spodbuja njihovo avtonomnost, ustvarja pogoje za razvoj notranje motivacije. Končni cilj bralnega pouka so namreč učenci, ki se bodo sami odločali za branje oz. izbirali to dejavnost zaradi branja samega. Mnoge študije so pokazale, da učenci pri bralnih nalogah, ki so jih izbrali sami, izražajo večji interes in užitek za branje, kažejo več kreativnosti, naloge doživljajo bolj pozitivno, poveča se tudi sodelovanje med učenci, kot v situacijah, kjer so bili bolj kontrolirani.

Na avtonomnost učencev orientirani učitelji dvigujejo tako učenčevo notranjo motivacijo in s tem povečujejo njihov občutek kompetentnosti in samospoštovanje. Tak učenec pa je tudi bolj zainteresiran za delo ter bolj zaupa v svoje odločitve, ker čuti, da lahko odloča o svojem učnem (bralnem) procesu v smislu organiziranja, načrtovanja, določanja ciljev in preverjanja. Takšne naloge pa jim dopuščajo tudi razširjanje njihovih interesov.

Za motivacijo za branje pa je pomemben tudi osebni interes. Učenci, ki kažejo več interesa za besedilo, se vanj bolj poglobijo, ga bolje obdelajo, bolj kritično razmišljajo o njem, mu namenijo več časa in napora (Newman, 2017).

2.7 MODROSTI O BRANJU MIHE KOVAČA

Na poseben način, z jasnostjo in modernostjo, se je obravnave branja, odnosa do knjig, položaja branja in odnosa do digitalne tehnologije lotil Miha Kovač. V knjigi Berem, da se poberem, ki

nam je bila tudi osnova pri bralnem projektu Oktober je za branje dober, je predstavil knjigo kot pomembnega sopotnika v človekovem življenju. Avtor nam že takoj na začetku pove, da je že vse življenje obdan s knjigami in bralci ter kako pozitivno je to vplivalo nanj. Ugotavlja tudi, da se je način našega pogleda na svet v primerjavi z njegovo mladostjo zelo spremenil. Veliko ljudi ima zaradi hitrega napredka tehnologije težavo s prilagajanjem nanjo. Dandanes so knjige in druge tiskane vire precej izpodrinili internetni viri, saj so slednji veliko bolj dostopni in priročni. Avtor pa izpostavi, da nam knjige še vedno dajo nekaj nenadomestljivega in pojasni, koliko mu je pomenilo, ko so mu starši brali pred spanjem in kako se je tega vsak večer veselil. Avtor v knjigi predstavi številne modrosti o branju. Pravi, da če zna človek dobro brati, sliši in vidi več in bolje ter prebrano besedilo tudi razume. Poudari, da več kot ljudje berejo, bogatejši bo njihov besedni zaklad in veliko lažje bodo izrazili svoje misli.

Pouči nas, da se je branje in obvladovanje te veščine skozi čas zelo spreminjalo. Včasih je znala brati le peščica ljudi, zato so veliko besedil prebirali na glas. Ljudje so se ob večerih zbirali in poslušali branje tistega, ki je znal brati. Danes takšnemu branju rečemo nadzorovano intenzivno branje. Takšna vrsta branja je začela izumirati v času industrijske revolucije, ko so začeli knjige tiskati in so postale bolj dostopne. Takrat se je začelo razvijati tudi ekstenzivno in nenadzorovano branje. V drugi polovici 20. stoletja je začela količina branja padati, ko so ljudje začeli poslušati radio in gledati televizijo. Začela se je nova vrsta branja, ki ji rečemo preletavanje, kjer ljudje ne preberejo vsega napisanega, ampak le delčke in posamezne besede. Danes je najbolj pogosto branje s preletavanjem, kateremu sledi vživeto ali globoko branje, je pa najmanj glasnega branja, ki ga srečamo le še redko.

Najnovejše raziskave dokazujejo, da kadar ljudje daljša besedila berejo na papirju, jih razumejo bolje, kot ko jih berejo na zaslonu. Pove nam tudi, da strokovnjaki ugotavljajo, da na zaslonih raje berejo starejše generacije, saj so mlajše toliko obdane z napravami, da jim je branje na papirju počitek od zaslonov. V nadaljevanju ugotovi, da se z uporabo zaslonskih tehnologij in branjem knjig ljudje naučijo misliti na dva različna načina, zato so pomembne tako knjige kakor tudi splet. Splet omogoči zmožnost branja v obliki preletavanja, njegov problem pa je v tem, da človeku onemogoča zbrano branje. Branje ima tudi pomembno psihološko in sociološko vrednoto, saj branje leposlovja prinese lažje razumevanje drugih ljudi, kar ljudem pomaga razvijati empatijo. Po avtorjevem mnenju so otroci, ki odraščajo v beročem okolju, uspešnejši. Bralci so tudi bolj zadovoljni in ustvarjalni kot nebralci. V veliko raziskavah so že merili, kako srečni so ljudje iz različnih držav. Ugotovili so, da ljudje v državah z visokimi prihodki niso

nujno bolj zadovoljni, saj na zadovoljstvo ljudi vplivajo tudi drugi dejavniki. V državah s knjižnicami pa je izmerjena sreča višja kot v državah brez njih.

Zanimiva je misel, da je branje v bistvu napor, z nekaj sreče pa tudi užitek. Nihče se ne rodi in že zna brati. Branje je delo, ki ga v začetnih fazah našega življenja upravljajo drugi. Je naporno in nam šele, ko se ga dobro naučimo in v njem izurimo, prinese užitek. Ljudje se v današnjem svetu izogibajo vsem oblikam napora, kar je eden od razlogov, da ne bere veliko ljudi, vsaj ne za užitek.

Avtor poudari pomen pomembnih slovenskih pesnikov in pisateljev in njihovo ključno vlogo pri ohranjanju slovenščine in zaključi z mislijo, da se z branjem knjig ljudje učijo misliti z lastno glavo in razvijajo kritično mišljenje, ki je za ljudi edinstveno. Ne morejo pa kritično razmišljati, če nimajo dovolj osnovnega znanja, ki ga seveda pridobijo z branjem (Kovač, 2020).

3 EMPIRIČNI DEL

V empiričnem delu naše raziskovalne naloge smo pregledali cilje za spodbujanje branja v učnem načrtu za slovenščino, preučili smo bralne dejavnosti naše šole, ki so zapisane v Letnem delovnem načrtu Osnovne šole Lovrenc na Pohorju (v nadaljevanju imenovanem LDN), nato pa smo se posvetili predstavitvi izvirnih šolskih notranjih bralnih projektov, ki jih izvajamo v Osnovni šoli Lovrenc na Pohorju, s poudarkom na zadnjih treh in dveh letih. Natančno smo zapisali namen vsakega posameznega projekta, pripravili cilje vsakega projekta, dejavnosti, ki smo jih izvedli, in raziskavo po letih. Zapisali smo tudi spremembe, ki jih je posamezni bralni projekt prinesel v bralni motivaciji naših učencev.

Posamezni bralni projekt (Oktober je za branje dober, Retro branje in Medvedja knjižnica) smo raziskovali na različne načine (z zastavitvijo ciljev, s pregledom načrta izvedbe projekta, z anketo, s popisom prebranih knjig, z natančnim popisom dejavnosti in uvedbo novosti, z raziskavo stanja, vprašalniki za učence, intervjujem ...).

3.1 PREGLED DRŽAVNIH PROJEKTOV ZA VZPODBUJANJE BRANJA V OSNOVNI ŠOLI LOVRENC NA POHORJU

Na naši šoli od državnih projektov v vrtcu izvajamo Palčka bralčka in Prežihovo bralno značko, sodelujemo v projektu Beremo skupaj oz. NMSB, Ekobranje za ekoživljenje, Rastem s knjigo, Naša mala knjižnica, v okviru Bralne značke pripravimo tudi srečanje z literarnim ustvarjalcem.

3.1.1 Bralna značka

Po češkem zgledu sta bralno značko osnovala ravnatelj osnovne šole na Prevaljah, pisatelj Leopold Suhodolčan, in profesor slovenščine na tej šoli, Stanko Kotnik. Prvo tekmovanje za Prežihovo bralno značko so razglasili na področju štirih koroških občin v jeseni leta 1960, prve Prežihove bralne značke pa so bile podeljene maja 1961 na Prevaljah. Sicer pa so bralne značke poimenovane po različnih slovenskih pisateljih. Od sedemdesetih let dalje organizacijsko deluje kot eden nacionalnih programov v okviru Zveze prijateljev mladine Slovenije in je samostojno društvo. V strokovnem smislu gibanje od vsega začetka vodijo mentorji po šolah, od devetdesetih let dalje tudi po vrtcih in knjižnicah. Njihovo delo z mladimi je temelj bralne značke in vzpodbuja prostovoljno branje predšolskih in šolskih otrok. Društvo Bralna značka Slovenije vsako leto pripravi številne bralne projekte za vzpodbujanje branja med mladimi, tudi projekt ob 17. septembru, ko se prične branje za bralno značko in prvošolčki za motivacijo prejmejo v dar knjigo, Bralni maraton, na katerem bralci prebirajo lastno ali avtorsko leposlovje, projekt Beremo skupaj, NMSB, projekt »Zlata bralka, zlati bralec«, v okviru katerega s knjigami obdarijo najboljše bralce iz vse Slovenije in zamejstva, ki so vsa osnovnošolska leta brali za bralno značko, projekt Medgeneracijsko branje ... Hkrati pa društvo tudi spodbuja in sofinancira nastope slovenskih ustvarjalcev po osnovnih šolah, ki slavnostno obeležijo zaključek bralne značke in nagradijo mlade bralce.

Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS pripravlja seminarje in izobraževalno gradivo za mentorje, mentorjem posreduje priporočila o kakovostni sodobni slovenski mladinski produkciji (priporočilni seznam mladinskih knjig, ki ga tradicionalno pripravlja MKL Pionirska – Center za mladinsko književnost in knjižničarstvo; slovenske nagrade za mladinsko književnost: večernica, nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico, desetnica, priznanja zlata hruška, Levstikove nagrade, častna lista Mednarodne zveze za mladinsko književnost – IBBY) ter pripravlja različne tematske in druge izbore (Priporočilnica). Bralna značka sodeluje s strokovnjaki s področja mladinske književnosti, s knjižnicami, s Pionirsko - Centrom za mladinsko književnost in knjižničarstvo (Mestna knjižnica Ljubljana), revijo Otrok

in knjiga, s Slovensko sekcijo IBBY, Bralnim društvom Slovenije, Društvom slovenskih pisateljev, Društvom slovenskih založnikov, Centrom za spodbujanje bralne pismenosti (Mariborska knjižnica), z založbami in knjigarnami, množičnimi mediji, kulturnimi in izobraževalnimi ustanovami ... (Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, 2022).

3.1.2 Projekt Rastem s knjigo

Rastem s knjigo je nacionalni projekt spodbujanja bralne kulture, s katerim skušajo osnovnošolce in srednješolce motivirati za branje mladinskega leposlovja slovenskih avtorjev ter jih spodbuditi k obiskovanju splošnih knjižnic, spodbujati dostopnost kakovostnega in izvirnega leposlovja, promovirati vrhunske domače ustvarjalce, motivirati založnike za večje vključevanje sodobnih slovenskih piscev v založniške programe za mladino ter povečevanje deleža izdanega izvirnega slovenskega mladinskega leposlovja. Projekt je Ministrstvo za kulturo začelo izvajati v šolskem letu 2006/2007, najprej zgolj za osnovne šole. Javna agencija za knjigo Republike Slovenije ga je začela voditi ob ustanovitvi leta 2009. Izvajajo ga v sodelovanju s splošnimi knjižnicami, slovenskimi osnovnimi in srednjimi šolami, osnovnimi šolami s prilagojenim programom, zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter osnovnimi in srednjimi šolami v zamejstvu v Avstriji, Madžarski in Italiji. Sodelujejo tudi z učitelji, ki poučujejo slovenščino v t. i. sobotnih šolah v Ameriki in Avstraliji, pri dopolnilnem pouku v tujini, in sicer v Belgiji, BiH, Srbiji, Hrvaški, Franciji idr. in v Evropskih šolah v Bruslju, Luksemburgu, Frankfurtu idr. (JAK Javna agencija za knjigo RS, 2022).

Vsako leto je v projekt vključena tudi naša šola. Poteka tako, da skupaj s sedmošolci obiščemo Mariborsko knjižnico, Enoto Lovrenc na Pohorju, s katero vse leto veliko sodelujemo, saj nam omogoča dostop do bogate zbirke knjižnega gradiva in prijazni knjižničarji nam vedno zagotavljajo knjige za domače branje.

Knjižničar/knjižničarka nam predstavi poslanstvo, delovanje splošne knjižnice in postavitev v njej, predstavi nam knjigo slovenskega avtorja, ki je izbrana v projektu, in sledi najlepši trenutek, ko učenci knjigo prejmejo v dar. Vsako leto se razveselimo izjemno kakovostnih mladinskih del, ki jih obvezno vključimo tudi v obravnavo domačega branja. Knjige so pri učencih lepo sprejete in po njih posegajo številne generacije.

3.1.3 Beremo skupaj NMSB

Projekt Beremo skupaj poteka od 8. septembra (mednarodni dan pismenosti) do konca prvega tedna v oktobru, tedna otroka. Začel se je leta 2018. K projektu vsako leto vabijo vse, ki skrbijo za bralno kulturo in bralno pismenost in v središče svojega delovanja postavljajo otroke,

mladino, odrasle in družine oz. delujejo medgeneracijsko, da berejo 15 minut (tiho ali glasno) vsak dan. V letu 2019 so se organizatorji pridružili evropski bralni kampanji EUReads (Evropa bere), ki povezuje bralne aktivnosti po vsej Evropi z namenom, da bi dvignili zavest o pomembnosti izobraževanja in pismenosti v zgodnjem otroštvu. V projektu sodelujejo Ministrstvo za kulturo in Slovenska nacionalna komisija za UNESCO, kot partnerji pa se pridružujejo tudi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Andragoški center Slovenije ter Javna agencija za knjigo RS. Vsako leto nas skozi bralni projekt vodi rdeča nit, letos smo povezali branje in gibanje. Vse dogodke s področja bralne kulture in bralne pismenosti, ki jih udeleženci pripravijo, lahko vpišejo v dogodkovnik Nacionalnega meseca skupnega branja (knjižne čajanke, organizirane projekte in tudi aktualne virtualne vsebine). Za vzpodbujanje branja vsako leto pripravijo posebne plakate (Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, 2022).

3.1.4 Ekobranje za ekoživljenje ali ekobralna značka

Ekošola spodbuja učence, da bi z branjem še naprej na najučinkovitejši način, preko ustvarjalnega mišljenja, s knjigo krepili ekološko zavest. Zaradi široke naravnosti projekt nudi veliko možnosti za kreativnost. Pomeni eno od poti za vzpodbujanje otrok učencev in dijakov k branju tovrstne literature z ekološko tematiko in s tem prispeva k razvoju okoljskega izobraževanja slovenskih ekošol. Na svoji spletni strani tudi redno osvežujejo seznam knjig tako za vrtce, osnovne in srednje šole ter fakultete. Projekt spada med kriterije za pridobitev oz. potrditev ekozastave v šolskem letu. Uspešen zaključek projekta lahko pomeni prikaz osvojenega znanja skozi pogovor, zapis kratkih zgodb oz. obnov in ustvarjalnih izdelkov, in sicer risbe, sporočilnega plakata, zgodbice, kiparskega izdelka, razstavo izdelkov na razpisano tematiko okoljske problematike (Ekobranje za ekoživljenje, 2022).

3.1.5 Medgeneracijsko branje

Projekt je Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS v sodelovanju z Javno agencijo za knjigo RS osnovalo v šolskem letu 2014/2015. Z njim želijo ob branju mladinskih knjig povezati skupine mladih bralcev 3. triletja OŠ in srednjih šol ter odrasle bralce na isti šoli, v bližnji splošni knjižnici, v domačem kraju ipd. Osrednja cilja projekta sta: več branja oz. več bralcev in več medgeneracijskega povezovanja oz. medsebojnega razumevanja (Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, 2022).

3.1.6 Naša mala knjižnica

Naša mala knjižnica je projekt, namenjen promoviranju bralne kulture, evropskih avtorjev in ilustratorjev, ki so uveljavljeni predvsem v domovini. Ustvarjen je bil za širitev najboljših avtorjev na evropskem trgu. Ta projekt izvajajo že dvanaest let. Založbe KUD Sodobnost

International, estonska založba Päike ja Pilv in hrvaška Ibis grafika bodo najboljša dela dvanajstih avtorjev in ilustratorjev prevedla v dva jezika in vključile v Ustvarjalnik, ki bo izdan v treh jezikih. Ustvarjalniki motivirajo otroke za branje ter jih učijo o Estoniji, Hrvaški in Sloveniji. S tem projektom želijo uničiti evropsko razdrobljenost, ki je nastala zaradi različnih kultur in jezikov ter se povezati z ostalimi evropskimi članicami. V projektu se osredotočajo na bralno pismenost šolarjev, saj so oni tudi temelj nadaljnjega razvoja bralne pismenosti (NMK, 2018).

3.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA MOTIVACIJO BRANJA UČENCEV

Pri izvajanju bralnih dejavnosti in spodbujanju branja imajo v šoli najpomembnejšo vlogo vzgojitelji, učitelji/učiteljice in knjižničarka. Izhajamo iz učnega načrta za slovenščino in LDN-ja OŠ Lovrenc na Pohorju.

3.2.1 Naloge in namen šolske knjižnice

Šolska knjižnica je v šoli izjemno pomemben prostor, saj učenci vanj prihajajo po nova znanja, v njem pa se tudi sprostijo. Naloga šolske knjižnice je učencem približati znanje, kar knjižnica vzpodbuja s svojo vlogo pri razvoju bralne pismenosti, informacijskega opismenjevanja, uporabo IKT-orodij, aplikacij in programov, učenjem učenja, z aktivnimi oblikami učenja, z uvajanjem elementov formativnega spremljanja in z razvijanjem kritičnega mišljenja. Ti nameni učenja potekajo pri delu z učenci, pri izvajanju ur knjižnično informacijskega znanja (KIZ-a), z različnimi oblikami in metodami dela z uporabniki in vedno bolj poudarjeno inkluzijo. Poslanstvo knjižnice je, da učence nauči pridobljeno znanje o bogastvu knjižnih, revialnih in informacijskih virov vrednotiti in samostojno uporabiti (ZRSS, 2010).

Namen šolske knjižnice pa je predvsem spodbujati učence k branju, kar pomeni uporabnikom ponuditi različne motivacijske oblike za inovativne in navdihujoče bralne pristope.

3.2.2 Vpliv knjižnične klime na uporabnika

Knjižnica učencem ponuja znanja vseh predmetnih področij ter jim približa vseživljenjska znanja. Knjižnična informacijska znanja omogočajo preplet različnih predmetnih področij, medgeneracijsko povezovanje v osvajanju novih znanj ter personalizirano šolsko okolje, kar knjižnica brez dvoma je (Robinson, 2015). V učnih načrtih je izpostavljena individualna obravnava in pristop k vsakemu posameznemu učencu, kar je pomembno, saj je vsak človek edinstven in v sebi nosi talente, za katere je pomembno, da jih v šoli prepoznajo in razvijajo (ZRSS, 2010).

Dejstvo je, da na kulturo v šoli izjemno vpliva splošno ozračje, v katerem učenci delujejo. V knjižnici se učenci lažje sprostijo, pouk je naravnane drugače, resne vsebine so obravnavane skozi sprostitev branje, meditacijo, umirjanje, sodelovalno učenje, projektno delo, raziskovanje, delo v ustvarjalnih delavnicah ... Prostor je prijeten, varen in sam po sebi omogoča ugodje. Tukaj se lahko izrazijo tako učenci, ki so odprti, komunikativni in jasno izražajo svoja stališča, kot tudi tisti, ki so introvertirani, plašni in nevajeni deliti svoja znanja in ideje z drugimi. Prijazen in topel odnos knjižničarke do učencev je tudi ključ do spoznanja njihovih talentov. Kadar takšnega odnosa ni, mnogo posameznikov skozi šolski sistem zdrzne dejansko neopaženih (Robinson, 2015).

Naša Nebesna knjižnica odseva našo navdušenost nad vzpodbujanjem branja, tako v prostoru kot na spletu.

3.2.3 Učni načrt in branje

Na Osnovni šoli Lovrenc na Pohorju si skozi leta sistematično prizadevamo spodbujati učence k branju in pri tem izhajamo tudi iz načrta na slovenščino. V posodobljenem učnem načrtu za slovenščino v opredelitvah predmeta in splošnih ciljih piše, da se učenci in učenke pri književnem pouku srečujejo z umetnostnimi oz. književnimi besedili ter ob njih poleg sporazumevalne zmožnosti razvijajo tudi doživljajsko, domišljijско, ustvarjalno, vrednotenjsko in intelektualno zmožnost. Učenci in učenke razvijajo zmožnost sprejemanja, razumevanja, doživljanja in vrednotenja ter tvorjenja besedil v slovenskem knjižnem jeziku. Hkrati si oblikujejo jezikovno in književno kulturo. Razmišljajoče in kritično sprejemajo ter povzemajo, vrednotijo in primerjajo umetnostna besedila slovenskih in drugih avtorjev. Branje prepoznavajo kot užitek, prijetno doživetje in intelektualni izziv. Stopajo v dialog z umetnostnim besedilom in o njem razpravljajo. Branje jim nudi priložnost za oblikovanje osebne in narodne identitete, za širjenje obzorja ter za spoznavanje svoje kulture in kulture drugih v evropskem kulturnem prostoru in širše. S spoznavanjem druge kulture in skupnih kulturnih vrednot gradijo naklonjen odnos do drugih in drugačnih. Tako razvijajo svojo socialno, kulturno in medkulturno zmožnost ter ozaveščajo pogled na časovno umeščenost obravnavanih umetnostnih besedil. Učenci in učenke razvijajo in ohranjajo pozitiven odnos do branja neumetnostnih in umetnostnih besedil. Stik z besedili je zanje potreba in vrednota, zato tudi v prostem času berejo in poslušajo besedila (objavljena v raznih medijih), obiskujejo knjižnico, filmske in gledališke predstave, literarne prireditve ipd. Učenci in učenke ob sprejemanju, razumevanju, doživljanju in vrednotenju umetnostnih besedil pridobivajo tudi

književno znanje. Umeščanje besedil v časovni in kulturni kontekst ter literarnovedno znanje jim omogočata globlje doživljanje, razumevanje in vrednotenje umetnostnih besedil. Literarnoestetsko doživetje, podprto z literarnovednim znanjem, omogoča poglobljeno spoznavanje besedne umetnosti in estetskih izraznih možnosti, povečuje užitek ob poslušanju oz. branju in prispeva k razvijanju pozitivnega odnosa do besedne umetnosti ter védenju o pomenu in vlogi umetnostnih besedil v preteklosti in sedanjosti, do poslušanja oz. branja umetnostnih besedil, do ustvarjalnosti in do (samo)izražanja v raznih medijih (UN za slovenščino, 2018).

3.2.4 Letni delovni načrt Osnovne šole Lovrenc na Pohorju in branje

Dejavnosti za vzpodbujanje branja so vključene v LDN Osnovne šole Lovrenc na Pohorju, v katerem sledimo natančno pripravljenemu načrtu in rdeči niti, v katero je tudi letos vključeno branje.

Tabela 2

Preglednica dejavnosti branja v Letnem delovnem načrtu OŠ Lovrenc na Pohorju

Dejavnosti	Čas	Izvajalec	Ciljna skupina	Kazalnik	Spremljanje
Ure KIZ-a v šolski knjižnici	september–junij	knjižničarka in učitelji medpredmetno povezovanje	vsi učenci	Učenci preživijo več časa v knjižnici.	Število opravljenih ur KIZ-a. Spremljava na spletni strani Nebesne knjižnice.
Pravljичno jutro	vsak dan	Učiteljica dejavnosti Pravljичno v nov dan in Skupaj nam je lepše.	učenci dejavnosti Pravljичno v nov dan	Udeležba učencev.	Sprotna evalvacija dejavnosti.
Naša mala knjižnica	v Aktivnem popoldnevu 1. in 2. VIO	učitelji Rap (Aktivno popoldne, Pravljичno v nov dan)	učenci 1. in 2. VIO	Udeležba učencev.	Spodbujevalniki branja.
Ekobranje za ekoživljenje	oktober–april	Ekotim	prijavljeni učenci	Število sodelujočih učencev.	Domače branje in predstavitev branja, zadolžitev pri eko krožku.

Reading & lesen	oktober–maj	učiteljica dejavnosti	prijavljeni učenci 2. in 3. VIO	Število sodelujočih učencev.	Evalvacija ob koncu leta.
Med angleškimi pravljicami	september–junij	učiteljica dejavnosti	prijavljeni učenci 1. VIO	Udeležba učencev.	Evalvacija ob koncu leta.
Berem, da se zberem	september–junij	učiteljica DSP	prijavljeni učenci 1. in 2. VIO	Udeležba učencev.	Evalvacija ob koncu leta.
Čas med knjigami	september–junij	učiteljica Aktivnega popoldneva	učenci 4. razreda	Udeležba učencev.	Evalvacija ob koncu leta.
Skupaj nam je lepše	september–junij	učiteljica Aktivnega popoldneva	prijavljeni učenci 1. in 2. VIO	Udeležba učencev.	Evalvacija ob koncu leta.
Branje za deževne dni, medvrstniško branje	september–junij	učitelji Aktivnega popoldneva, učitelji v 1. in 2. VIO	učenci v Aktivnem popoldnevu.	Udeležba učencev.	Evalvacija ob koncu leta.
Igre s črkami, igre z besedami, dramatizacija, tvorjenje zgodb	september–junij	učitelji Aktivnega popoldneva	učenci Aktivnega popoldneva	Udeležba učencev.	Evalvacija ob koncu leta. Bralni vlakec Evalvacija z vprašalnikom v raziskovalni nalogi.
Potujoča knjiga	september–junij	učitelji 1. VIO	učenci 1. VIO	Učenci nosijo čez vikend knjige domov.	Evalvacija ob koncu leta.
Branje angleških in nemških knjig (starejši berejo mlajšim)	september–junij	učiteljice angleščine in nemščine ter nadarjeni učenci 9. razredov	učenci 1. in 2. VIO	Učenci poslušajo branje, pogovor o razumevanju sporočila.	Sprotna povratna informacija in učencem in učiteljicam.
Nacionalni mesec skupnega branja	september–oktober	vsi učitelji	vsi učenci	Branje učencev pri vseh predmetih.	Evalvacija z vprašalnikom v raziskovalni nalogi. Prijava v vseslovenski dogodkovnik. Spremljava na spletni strani Nebesne knjižnice.
Oktober je za branje dober	september–november	knjižničarka in učiteljice slovenščine	učenci od 5. do 9. razreda	Tiho, samostojno branje v šolski knjižnici, branje	Govorni nastop pri slovenščini in evalvacija z

				doma in priprava govorne predstavitev pred sošolci.	vprašalnikom v raziskovalni nalogi. Spremljava na spletni strani Nebesne knjižnice.
Berem retro	december	knjižničarka in učiteljice slovenščine	učenci od 7. do 9. razreda	Branje knjig naših staršev in starih staršev. Medgeneracijsko o branje.	Domače branje pri slovenščini in evalvacija z vprašalnikom v raziskovalni nalogi.
Praznična knjižnica Čarovniška, Medvedkova in Zajčkova knjižnica Morska knjižnica	oktober/november december/februar marec/april	knjižničarka in vzgojiteljice/učitelji/učiteljice	otroci v vrtcu/učenci od 1. do 9. razreda	Obisk šolske knjižnice, branje knjig učencem v umirjenem, domačem, sproščenem okolju, t. j. Nebesni knjižnici, ozaveščanje praznikov, rituali, čuječnost, odnos in ljubezen do knjig ...	Evalvacija z vprašalnikom v raziskovalni nalogi. Spremljava na spletni strani Nebesne knjižnice.
Prežihova bralna značka in Palček bralček v vrtcu	september–april	Učiteljice, ki poučujejo slovenščino v 1., 2. VIO, knjižničarka ter vzgojiteljice.	prijavljeni učenci in otroci v vrtcu	Udeležba učencev – cilj: doseči večji odstotek udeležbe učencev pri bralni znački.	Spremljanje števila prebranih knjig pri posameznih učencih. Spremljanje izposoje v šolski in krajevni knjižnici.
Bralna noč na šoli 2023	junij	knjižničarka in vsi učitelji	Učenci, ki bodo zaključili PBZ, angleško ali nemško bralno značko ter ekobralno značko.	Obisk pisatelja Primoža Suhodolčana in dejavnosti v noči branja.	Evalvacija doživetja učenca kot navdušenega bralca. Evalvacija z spremljavo v raziskovalni nalogi. Spremljava na spletni strani Nebesne knjižnice.
Pravlјice v vrtcu	september–junij	vzgojiteljice	otroci v vrtcu	Otroci radi pripovedujejo.	Evalvacija ob koncu leta.
Rastem s knjigo	april	knjižničarka OŠ in knjižničarka splošne Mariborske knjižnice,	Učenci 7. razreda	Knjižno darilo v lokalni knjižnici.	Z obiskom knjižnice in domačim branjem.

		Enote Lovrenc na Pohorju			Spremljava na spletni strani Nebesne knjižnice.
Zvite novice	december, junij, med letom e-Zvite novice	Mateja Žerjav, učiteljice ter učitelji	vsi učenci	Izdaja Zvitih novic.	Sprotno spremljanje besednega ustvarjanja. Objava v šolskem časopisu.
Kulturni dan ob slovenskem kulturnem prazniku	februar	Mentorici Smrk-av- cev Barbara Rocek Bregar in Mateja Žerjav učitelji 1. VIO	vsi učenci	Branje in dramatizacija prebranih knjig Julie Donaldson. Ogled gledališke predstave šolske gledališke skupine Smrk-av-ci Ki ga je koklja brnila.	Samovrednotenje in PI učiteljev učencem, vrstniška PI.
Domače branje (sezname na spletni strani knjižnice)	september–junij	učiteljice/učitelji slovenščine in razrednega pouka	učenci od 2. do 9. razreda	Razširjene dejavnosti ob domačem branju.	Sprotna evalvacija posameznih aktivnosti, evalvacija domačega branja za posamezni razred ob koncu leta.
Obiski šolske knjižnice	september–junij	učitelji in knjižničarka	Učenci 1., 2. in 3. VIO	število obiskov	Evalvacija ob koncu leta.
Obiski krajevne knjižnice	september–junij	učitelji 1. VIO	Učenci I. VIO	število obiskov	Evalvacija ob koncu leta.

3.2.5 PREGLED IN IZVAJANJE ŠOLSKIH IZVIRNIH NOTRANJNH BRALNIH PROJEKTOV V OSNOVNI ŠOLI LOVRENC NA POHORJU

3.2.5.1 Oktober je za branje dober

Učenci v septembru, oktobru in novembru veliko prijetnega časa preživijo v šolski knjižnici. Na naši šoli Nacionalni mesec skupnega branja in Mednarodni mesec šolskih knjižnic vzamemo zelo resno in že tretje leto smo ga podaljšali v Oktober je za branje dober, naš izvirni notranji šolski bralni projekt, na katerega smo zelo ponosni. V tem obdobju vsi učenci od petega do devetega razreda preberejo knjigo po lastni izbiri in jo tudi v izvirnem govornem nastopu predstavijo sošolcem. Tako naša šolska knjižnica v oktobru in novembru postane središče branja in ustvarjalnega pripovedovanja, kjer vsi z navdušenjem poslušamo o prebranem, se o knjigah pogovarjamo in izmenjavamo knjižne predloge.

Kako se je vse skupaj pričelo? Projekt izvajamo že tretje šolsko leto in smo ga zasnovali v jeseni 2020. Ko smo prve koronske pomladne mesece ostali doma, smo z željo, da bi učenci brali, na Teamsu ustvarili ekipo Naša nebesna knjižnica, v okviru katere smo obeležili pomembne knjižne dogodke (2. april – mednarodni dan knjige za otroke, 23. 4. – svetovni dan knjige s poslanico besednega ustvarjalca, NMSB, Mesec šolskih knjižnic, slovenski kulturni praznik, branje pravljic za mlajše učence naše šole, razpis za logotip šolske knjižnice ...). Na takšen način smo ostali učenci povezani s knjižničarko, kateri smo lahko pripovedovali knjige in z branjem, saj smo v ekipi objavljali tudi priporočila za branje, si izmenjevali mnenja o knjigah, klepetali z vrstniki.

Prednost projekta je prav v tem, da si učenci sami izberejo knjigo, ki jim je všeč in o njej kritično razmišljajo, jo analizirajo in vrednotijo. Ime projekta označuje naše jesensko preživljanje časa, ki je namenjeno branju – Oktober je za branje dober.

Določili smo cilje projekta:

1. Zaradi korone in družbenih razmer preusmeriti pozornost najstnikov od tehnologije.
2. Najstnike vzpodbuditi k branju.
3. Najstnike usmerjati k umirjenemu in osredotočenemu preživljanju prostega časa ob branju.
4. Vzpodbuditi učence k samostojnemu iskanju (ni pomembna dolžina, ampak vsebina) in izbiranju knjig (za nekatere je to lahko, za nekatere težko).

5. V projektu učence vzpodbujati k utemeljevanju izbire knjige.
6. Učenci o izbrani tematiki (ljubezenski, fantazijski, zgodovinski, mladinski ...) in literarnih junakih kritično razmišljajo, jih analizirajo in ovrednotijo.
7. S projektom želimo vplivati na to, da bodo v prostem času ne samo brali, ampak več brali.
8. S prebrano knjigo v projektu učenci pridobijo eno opravljeno knjigo za Prežihovo bralno značko, kar jih spet vzpodbudi k branju v drugem bralnem projektu.
9. Razširiti projekt Oktober je za branje dober od najstnikov (5. do 9. razred) na učence nižjih razredov (1. do 4. razred November pod odejo, z dobro knjigo in novo idejo).
10. Ob nacionalnih projektih Mednarodni mesec skupnega branja, Mesec šolskih knjižnic se je na šoli rodil projekt Oktober je za branje dober in nanj smo ponosni in smo mu pripadni. Prebuditi ponos na izvirni šolski bralni projekt med učenci.
11. Pripraviti drugačno, bolj sproščeno in čuječo predstavitev knjige, ki ni računalniška.
12. Učenci si izdelajo bralni kotiček in fotografijo priložijo projektnemu delu.

Pregled poteka projekta po letih:

Prvo leto projekta: 2020/2021 – vključeni učenci 7. in 8. razreda

Prvo leto je šolski notranji bralni projekt Oktober je za branje dober zasnovala knjižničarka in učiteljica slovenščine, ki je učence skušala vzpodbuditi k branju. Zaradi korone in pouka na daljavo od marca do junija leta 2020 smo ugotavljali, da so učenci veliko časa preživel na digitalnih napravah. Pripravili smo natančna navodila za izbor in ustvarjalno predstavitev knjige po izbiri v obliki govornega nastopa (priloga). Navodila za branje smo popestrili tudi z mislimi Mihe Kovača o branju. K predstavitvi so pristopili učenci dveh generacij, 7. in 8. razreda. Učenci so si lahko na domači knjižni polici, v šolski ali krajevni knjižnici izbrali knjigo, ki jih bo nagovorila, primerno njihovi starosti. Predstavitve knjig smo načrtovali v šoli, a smo zaradi zdravstvenih razmer v državi odšli na šolanje od doma. Tako so učenci knjige predstavljali na daljavo na Teamsu. Pri pripravi predstavitev so se zelo potrudili in so bili zelo ustvarjalni. Govorni nastop preko računalnika, na daljavo, je bil svojevrsten izziv, predvsem za tiste, ki so pripravili plakate, zloženke in didaktične igre, saj so svoje predstavitve težje pokazali sošolcem kot tisti, ki so pripravili drsnice. Kljub vsemu pa je bilo pripovedovanje preko Teamsa posebno doživetje. Učencem smo predstavitev knjige priznali kot eno pripovedovano knjigo za Prežihovo bralno značko. Vse njihove predstavitve smo potem zbrali in jih objavili kot predloge

za branje učencem naše šole v ekipi Naša nebesna knjižnica na Teamsu in kasneje na spletni strani šolske knjižnice Nebesna knjižnica.

Tabela 3

Naslovi prebranih in predstavljenih knjig v 7. b in 8. a

K. Applegate: Vsesvet/Dežela izgubljenih	S. Meyer: Somrak
M. Paver: Izobčen	R. Lippincott in T. Iaconis: Brez dotika
J. Green : Krive so zvezde	M. Dolenc: Ozvezdje jadrana
T. Brinx: Same kokoši – razen Rubi	D. Potočnik: Zgodbe z afriških in azijskih dvorišč
I. Abedi: Šepet	A. Todd: Prvič
E. Entrada Kelly: Pozdravljeno veselje	T. Križnar Nube: Čisti ljudje
J. Masannek: Vražja nogometna družčina	M. Nazer: Sužnja
E. Moss: Tudi punce vlogajo	S. Kinsella: Strastna zapravljevka
J.K. Rowling: Harry Potter in kamen modrosti	J. Boyne: Deček v črtasti pižami (2 x)
S. Meyer: Somrak	S. Benett: Nitke
V. Möderndorfer: Kit na plaži	J. Kinney: Dnevnik nabritega mulca, Totalno uničenje
K. Ohlsson: Stekleni otroci	I. Karlovšek: Preživetje
R. Renne Russell: Zguba dnevnika	D. Brown: Inferno
D. Calcutt: Robin Hood	
R.Dahl: Veliki dobrodušni velikan	

Drugo leto projekta: 2021/2022 - vključeni učenci od 5. in do 9. razreda

Zaradi dobre sprejetosti projekta med učenci je knjižničarka projekt predstavila na aktivu in učiteljice slovenščine so se soglasno odločile, da bodo projekt Oktober je za branje dober vključile v pouk slovenščine. Projekt smo začeli izvajati v septembru v NMSB z izbiro knjige ter branjem, nadaljevali pa smo s predstavitvami v oktobru in novembru. Naša bralna družčina se je razširila in to leto je v projektu sodelovalo osem razredov, vključeni pa so bili učenci od 5. do 9. razreda. Navodil to leto nismo spreminjali, za učence 5. razreda smo jih prilagodili.

To leto je večina učencev in učenek pripravila računalniške predstavitve knjig na drsnicah, nekateri bolj ustvarjalni so pripravili predstavitve na plakatih in lapbookih, učenci pa so ob svojih predstavitev knjig pogosto postregli s pecivom in nekateri razredi so knjige že predstavljali v šolski knjižnici. Ob zaključku projekta so bili učenci polni pozitivnih vtisov, saj je pripovedovanje potekalo sproščeno in v prijetnem vzdušju. Ob zaključku projekta smo pripravili sezname vseh prebranih knjig po razredih. Prebrane knjige smo popisali z namenom, da bi bile v pomoč pri izbiri knjige za branje učencem naslednjih generacij.

Tabela 3

Naslovi prebranih in predstavljenih knjig v 6. a in 6. b

W. Orr: Nimin otok	M. Parr: Golmanka in morje
J. London: Klic divjine	A. Griffiths: 13-nadstropna hišica na drevesu
D. Walliams: Vsi ti brezupno obupni starši	D. Walliams: Vsi ti brezupno obupni učitelji
B. Novak: Gozdni samotar	T. Kokalj: Počitnice z brisačo čez glavo
S. Meyer: Somrak (v stripu)	S. Pregeli: Deček Brin na domačem kolišču
E. Lockhart: Bili smo lažnivci	R. Dahl: Matilda
E. Blyton: Pet prijatelj S kolesi na pot	Žiga X. Gombač: Lumpsterji
S. Creech: Pustolovka	U. Timm: Dirkalni pujs Rudi Rilec
A. Blade: Lov na pošasti, Orjak Prask	A. Blade: Lov na pošasti
S. Pregelj: Deček Brin na domačem kolišču	A. Blade: Lov na pošasti
A. Blade: Lov na pošasti, Nanook	E. Blyton: Pet prijatelj
A. Blade: Lov na pošasti, Temno kraljestvo	M. Perr: Vafleji srčki
G. Millard: Tishkin	T. Brezina: Titanik, oglasi se, prosim
I. Plohl: Pustolovščine v Prlekiji	A. Shepherd: Fant, ki je živel z zmaji
A. Sage: Magija	A. Blade: Lov na pošasti
E. Blyton: Pet prijatelj	K. Greenwood: Trizobo bodalo, Nevarnost - ne vstopaj, Tavajoca ikona
L. Carroll: Alica v čudežni deželi	F. Milčinski: Butalci
	D. Walliams: Babica barabica
	K. Applegate: Drevo želja

Tabela 4

Naslovi prebranih in predstavljenih knjig v 7. a in 7. b

L. Look: Alvin Ho, alergičen na punce, šolo in druge strašljive grozote	J. Boyne: Deček v črtasti pižami
V. Möderndorfer: Kot v filmu	R. J. Palacio: Julianova zgodba (2 x)
S. Chreech: Rubindol	D. Badiel: Agencija za starše
K. Woodward: Kaj bi na tvojem mestu naredila ona?	J. Patterson: Strašna šola
A. Kuipers: Življenje na vratih hladilnika	S. Semenič: Skrivno društvo KRVZ
G. R. R. Martin: Ledeni zmaj	I. Burchett: Agent divjine
R. Riordan: Percy Jackson in Olimpijci	A. Bell: Zibby Payne in težave na zabavi
D. Pilkey: Prigode Super Pleničkota, Asterix in Goti	D. Pikley: Kapitan Gatnik
A. Bell: Zibby Payne in dramatična igra	R. L. Stine: Kdo je izpustil duhove
T. Parvela: Ela in prijatelji 2	N. Matanović: Razred
S. Chreech: Reševanje Vinka	D. Defoe: Robinson Crusoe
	V. Möderndorfer: Jaz sem Andrej
	F. Levstik: Martin Krpan
	D. Calcutt: Robin Hood

Tabela 5

Naslovi prebranih in predstavljenih knjig v 8. a in 8. b

E. Walters: 11. september, vse na tla pomeče	F. Erling: Benjamin Dove
H. Black: Okrutni princ	V. Möderndorfer: Jaz sem Andrej
E. Blyton: Pet prijateljcev na otoku zakladov	I. Karlovšek: Preživetje
S. Chreech: Za dve luni hoda	J. Rumelt: Mesto kosti
I. Karlovšek: Preživetje	R. Riordan: Junaki Olimpa, Neptunov sin
J. Spinelli: Z ljubeznijo, Zvezdica	D. Hill: Prav tam, kjer boli
G. Gluvič: Fantje, žoga, punce	E. de Wild: Bratovska skrivnost
J. Spinelli: Zvezdica	K. Ohlsson: Stekleni otroci
J. K. Rowling: Harry Potter Jetnik iz Azkabana	C. Wooding: Viharno nebo, sonce je ugasnilo ...
E. Blyton: Pet prijateljcev	N. Yoon: Vse, vse
J. Jurčič: Jurij Kozjak	I. Abedi: Šepet
M. Gubanc: Jaz, košarkar	E. Moss: Hermiona se zvrne iz zbirke Tudi punce vlogajo

Tabela 6

Naslovi prebranih in predstavljenih knjig v 9. a

I. Karlovšek: Preživetje
J. Green: Krive so zvezde
C. Phillips: Made in Vietnam
D. Brown: Digitalna trdnjava
D. Hill: Bratova vojna
B. Jonsberg: Pesem, ki jo lahko slišim le jaz
D. Hill: Prav tam, kjer boli
J. Deary: Upihni luč
S. Tratnik: Ime mi je Damjan
J. K. Rowling: Harry Potter in dvorana skrivnosti
J. Boyne: Deček v črtasti pižami
V. Joseph: Ta tanka črta
S. Voglar in J. Burchett: Agenti divjine, divji lovec
A. Potter: Pazi, kaj si želiš

**Tretje leto projekta: 2022/2023 - vključeni učenci od 5. in do 9. razreda, 4. razredi
vključeni z glasnim branjem učiteljice in učencev ter z razredno knjigo, ki si jo
izposodijo v šolski knjižnici**

Ob dnevu pismenosti, 8. 9. 2022 in začetku Nacionalnega meseca skupnega branja smo v vse razrede na šoli obesili mini plakate Nacionalni mesec skupnega branja in oktober je za branje dober. V učilnice od 5. do 9. razreda smo obesili seznane prebranih knjig v preteklem šolskem letu, da učenci vidijo, kaj so brali lanske učenci in jim je lahko v pomoč pri izbiri knjige. V vsakem razredu od 1. do 9. razreda smo prosili učitelje, da izberejo dva ambasadorja branja, ki bosta nosilca vzpodbujanja branja v razredu.

Pripravili smo prazne seznane, v katere so učenci od 1. do 5. razreda pod vodstvom ambasadorjev in učiteljic vpisovali knjige, ki so jih prebrali. Učenci od 6. do 9. razreda so knjige vpisovali samostojno. Tako nastajajo neke vrste priporočilni sezname za branje. S temi zbiri knjig bomo ugotovili, katere knjige in koliko učenci berejo. V letošnjem šolskem letu smo dopolnili in obogatili navodila za predstavitev, ki bi učence odtegnila od računalnika in usmerila k ustvarjalnejšim predstavitvam. Naročili smo jim, naj predstavitev izdelajo z rokami in naj bodo čim bolj ustvarjalne in inovativne. Predstavitve knjig smo izvedli v šolski Nebesni knjižnici, v kateri se je v oktobru in novembru gnetlo navdušenih učencev, ki so v res sproščenem in prijetnem vzdušju predstavljali svojo izbrano knjigo. Predstavitve so bile res izvirne, estetske, zanimive, vznemirljive in neskončno zabavne (knjižni labirinti, odkrivanke, zloženke, kvizi, igralne predloge s knjižnimi junaki ...). Učenci so poudarili, da so za kakovostne predstavitve s ključnimi besedami in lastnimi ilustracijami porabili veliko časa in so vanje vložili res veliko truda. Najlepše predstavitve smo razstavili v šolski avli, kjer so si jih učenci s ponosom ogledovali, razstavo pa so si ogledali tudi starši in drugi obiskovalci šole.

Novembra smo izvedli tekmovanje za najlepši knjižni kotiček. Učenci so v projektu dobili novo nalogo, da ga doma pripravijo, fotografirajo in pošljejo sliko učiteljici slovenščine ali knjižničarki. Med poslanimi fotografijami smo izključili tiste, na katerih ni bilo otrok, ampak samo pohištvo. Sodelovalo je 28 učencev. Vse kotičke smo zbrali na plakatu, jih oštevilčili in izvedli glasovanje. Z 72 glasovi je zmagal res ustvarjalen knjižni kotiček devetošolca, drugo mesto je zasedel priljubljen devetošolec s 35 glasovi, tretje pa sedmošolka s 23 glasovi. Trije knjižni kotički so prejeli od 10 do 20 glasov, ostali pa pod desetimi glasovi. Glasovanje je zelo pritegnilo učence. Ob zaključku smo izdelali knjižico knjižnih kotičkov (priloga). Devetošolec

bo na valeti prejel knjižno nagrado. Ker ga zanima delo na kmetiji, bo knjižničarka zanj izbrala knjigo s tega področja.

Slika 1

Predstavitve knjig učencev v projektu Oktober je za branje dober

Vsi učenci so knjigo predstavili v šolski knjižnici, ki se je spremenila v kavarno, saj so učenci doma spekli pecivo, ob vsaki uri pa je knjižničarka učencem postregla topli čaj. Prebrane knjige so učenci vpisali na listek, z njimi pa smo potem okrasili naše knjižnično drevo.

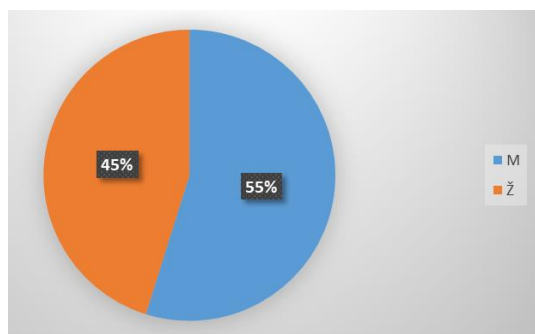
3.2.5.2 Analiza rezultatov ankete o bralnem projektu Oktober je za branje dober

Ob zaključku projekta smo za učence pripravili anketni vprašalnik, v katerem smo jim postavili vprašanja o projektu. Anketni vprašalnik smo sestavili v Microsoft 365 v Formsu, učenci pa so ga reševali v okolju Teams. Anketirali smo učence od 5. do 9. razreda, torej v starosti od 10 do 15 let. Velikost vzorca je bila $n = 124$. Pri petem razredu smo nekaj vprašanj izpustili, saj so v projektu sodelovali prvo leto in so imeli posebna navodila. Vzorec učencev za peti razred je $n = 104$. Anketiranci so anketo povprečno rešili v času 6 min 49 s. Anketiranci so anketo reševali med 5. in 10. 12. 2022. Anketni vprašalnik je priloga raziskovalne naloge.

Graf 1

Spol anketirancev

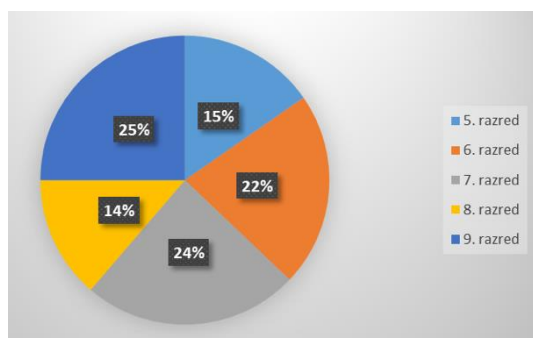
($n = 124$)

Od 124 anketirancev je bilo v anketi 45 % ženskega (56) in 55 % moškega spola (68).

Graf 2

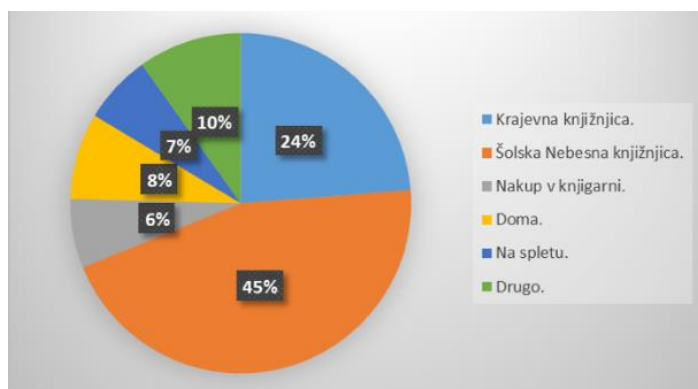
Razred-sodelujoči učenci po razredih

Iz grafa lahko razberemo, da je v anketi sodelovalo v petem razredu 15 % (19) učencev, v šestem razredu 22 % (27), sedmih razredov je bilo 24 % (30), v osmem razredu je bilo 14 % (17) učencev, v devetem razredu je bilo 25 % (31) učencev.

Graf 3

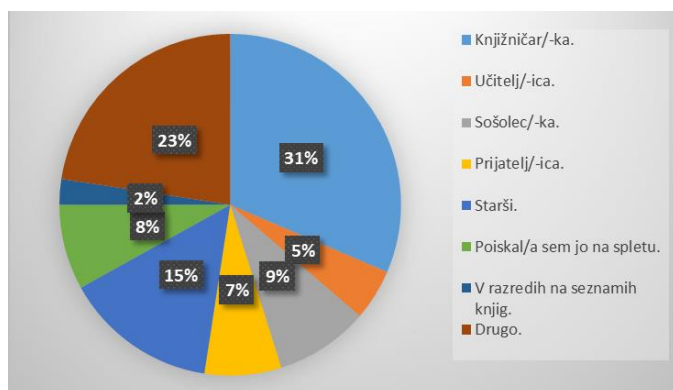
Kje si izbral/-a knjigo za projekt Oktober je za branje dober?

Graf nam prikaže, da si je največ učencev knjige sposodilo v šolski Nebesni knjižnici, in sicer 44 % (55). Najmanj jih je knjige pridobilo v knjigarni 7 % (8). Na spletu si je knjige našlo 8 % (10) učencev, na domačih policah je knjige poiskalo 8 % (10) učencev, v krajevni knjižnici Lovrenc na Pohorju pa si je knjige izposodilo 23 % (29) učencev. Nekje drugje je knjige poiskalo 10 % (12) učencev. Izposodili so si jih od prijateljev in pri sorodnikih.

Graf 4

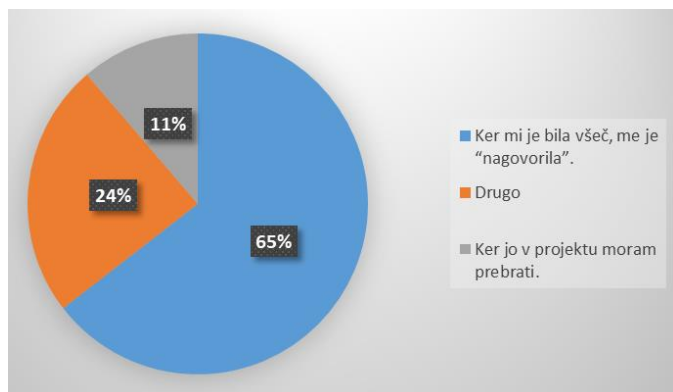
Kdo ti je svetoval knjigo?

Iz grafa lahko razberemo, da je 31 % (39) učencem knjigo priporočala knjižničarka, 23 % (28) učencem so knjigo priporočili drugje (priporočila jim jo je knjižničarka v krajevni ali drugi splošni knjižnici, babica, sestrična), učiteljica je knjigo priporočala 5 % (6), 7 % (9) je knjige priporočala prijatelj/-ica, na spletu pa si je knjige poiskalo 8 % (10) učencev. Sošolci/ sošolke so knjige priporočali 9 % (11). S pomočjo seznamov knjig so knjige našli 2 % (3) učenci. Starši so knjige pomagali poiskati 15 % (18) učencem.

Graf 5

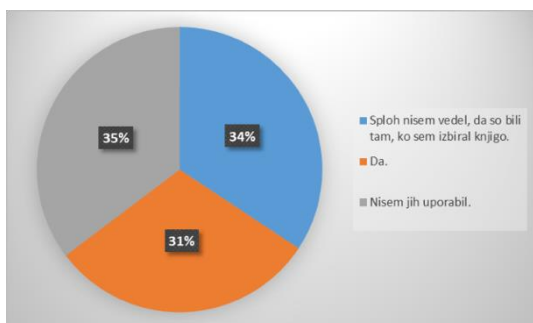
Zakaj si izbral določeno knjigo?

Iz grafa je razvidno, da je največ učencev, to je 65 % (80), knjigo izbralo, saj jih je nagovorila, najmanj učencev, to je 11 % (14), je knjigo izbralo, saj so jo morali prebrati, zaradi drugih razlogov pa jo je izbralo 24 % (30). Po verjetnosti, saj so iz tega dobili oceno ali pa so jih v to prepričali učitelji in starši.

Graf 6

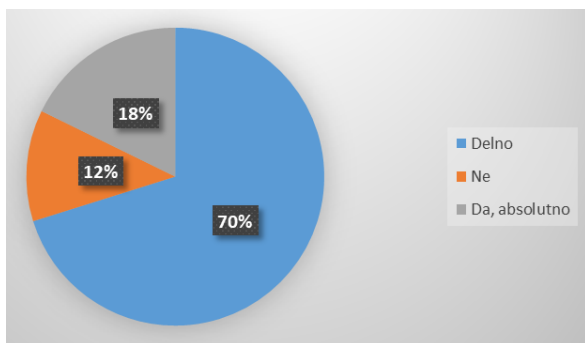
Ali so ti sezname knjig, prebranih v projektu Oktober je za branje dober, koristili pri izbiri knjig?

Ugotovili smo, da 34 % (35) učencev sploh ni vedelo za sezname, 31 % (31) učencev jih je uporabilo, 35 % (38) pa jih ni uporabilo.

Graf 7

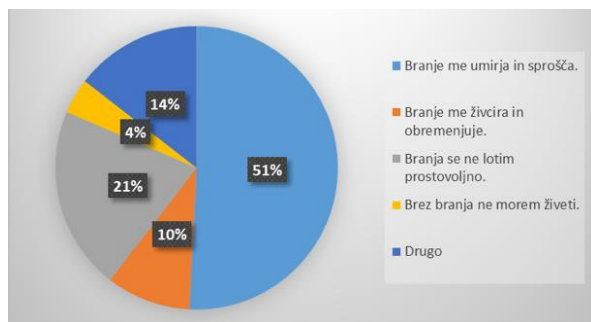
Ali v času projekta Oktober je za branje dober preživiš več časa s knjigo in manj časa na računalniku in mobilnem telefonu?

Iz grafa lahko razberemo, da je največ učencev, 70 % (87), delno preživelo več časa za knjigami kot za ekranom, najmanj pa jih je preživelo več časa za knjigami, to je 18 % (22), 12 % (15) pa jih ni preživelo več časa za knjigami.

Graf 8

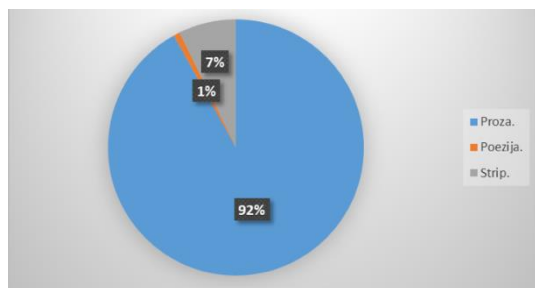
Kako branje vpliva nate?

Ugotovili smo, da 51 % (63) učencev branje umirja in sprošča, 21 % (26) učencev se branja ne loti prostovoljno, 10 % (12) učencev branje živcira in jih obremenjuje, 4 % (5) jih brez branja ne more živeti, na 14 % (18) učencev pa vpliva branje na drug način.

Graf 9

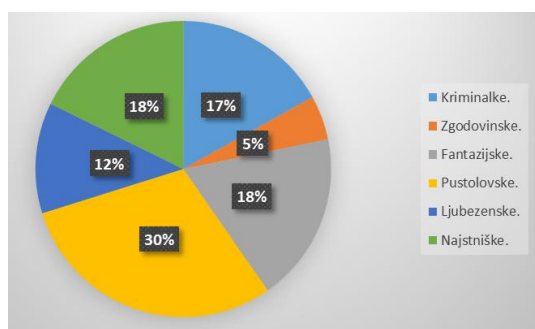
Katero vrsto književnosti si izbral/a za projekt Oktober je za branje dober?

Iz grafa smo ugotovili, da je 93 % (114) učencev bralo prozo, 7 % (9) strip, 1 % (1) pa poezijo.

Graf 10

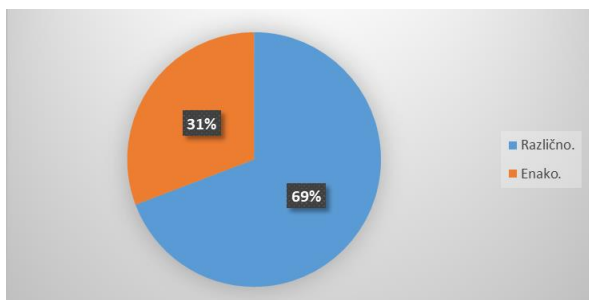
Katere zvrsti knjig najraje izbereš za projekt Oktober je za branje dober?

Iz grafa je razvidno, da je 30 % (37) učencev bralo pustolovske knjige, 18 % (22) je bralo najstniške knjige, 18 % (23) jih je bralo fantazijske, 17 % (21) jih je bralo kriminalke, 12 % (15) učencev pa je bralo ljubezenske knjige. 5 % (6) učencev je bralo zgodovinske knjige.

Graf 11

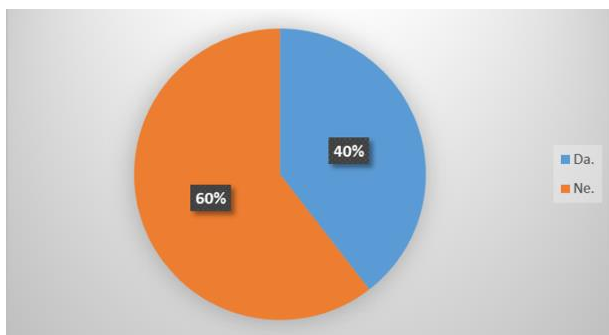
Ali vsako leto za projekt izbereš enako tematiko ali različno?

Iz grafa lahko ugotovimo, da je 69 % (72) učencev v treh letih izbralo različno tematiko knjige, 31 % (32) učencev pa enako.

Graf 12

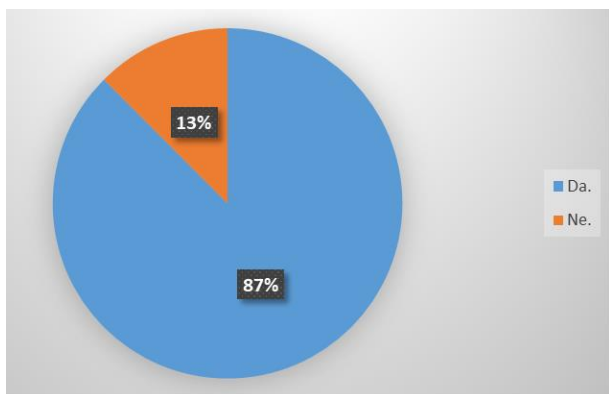
Te je katera predstavitev knjige in pogovor o njej tako navdušil, da si knjigo prebral/-a tudi ti?

Iz grafa je razvidno, da 60 % (75) učencev preostale predstavitve niso dovolj navdušile, da bi sami prebrali knjigo, preostalih 40 % (49) pa so. Največkrat so se ponavljali naslovi knjig: Stekleni otroci, Pet prijateljev, Pasji mož, Ljubezenska hipoteza, Kot v filmu, Punčka v ogledalu, Eden od nas laže in Kapitan Gatnik.

Graf 13

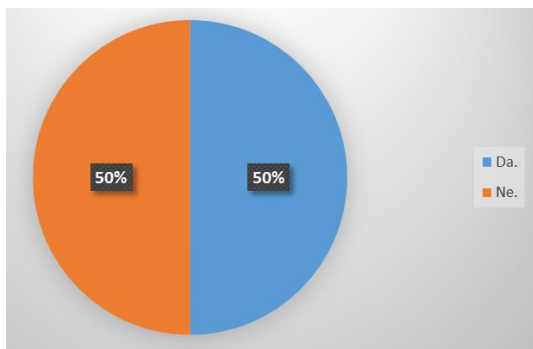
Ali se ti zdi prednost projekta v tem, da se z njim širijo ideje za knjige, ki jih lahko prebereš?

V grafu je jasno prikazano, da je 87 % (91) učencev dobilo nove ideje za knjige, ki bi jih lahko prebrali, 13 % (13) pa ne.

Graf 14

Kot dodatno nalogo si letos moral pripraviti svoj bralni kotiček. Ali te je bolj navdušil za branje?

Bralni kotiček je 50 % (52) učencev bolj navdušil za branje, drugih 50 % (52) pa ne. Uvedba bralnega kotička je bila letos glede na naša predvidevanja precej uspešna.

Graf 15

Tudi način predstavitve knjige je letos drugačen. Kako si se počutil letos v primerjavi z lani? Možnih je več odgovorov.

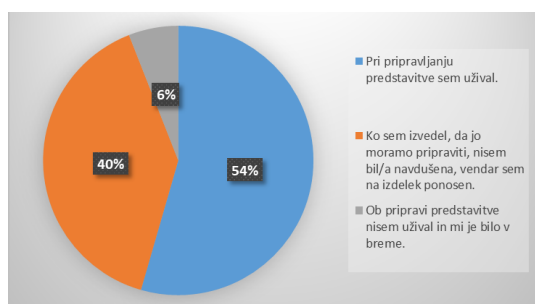

Iz danega grafa lahko razberemo, da je 30 % (74) učencev odgovorilo, da je bilo vzdušje pri predstavitvah bolj sproščeno, 26 % (65) učencev je menilo, da je bila atmosfera prijetnejša, 13

% (31) učencem pa se je dobro zdelo, da so bili vsi vključeni v pogovor o knjigi. 11 % (26) učencev meni, da so se zaradi sedenja v krogu počutili bolj povezane s sošolci, 9 % (22) učencev je za izdelavo predstavitve porabilo več časa in napora, 8 % (22) jih je menilo, da bi jim bilo lažje izvesti nastop s PPT-predstavitvijo, 2 % (6) učencem pa je bilo neprijetno, ker so bili vsi učenci vključeni v pogovor o knjigi. Najmanjše število učencev, to je bil 1 % (2), je menilo, da se jima je bilo težko pogovarjati s sošolkami in sošolci o knjigi, saj niso našli pravih besed za opis junakov, njihovih čustev, naukov in sporočil.

Graf 16

To leto si moral svoj pripomoček za predstavitev pripraviti brez računalnika. Ali ti je bilo to v breme ali si ob tem užival?

Po izvedeni anketi smo ugotovili, da je 53 % (55) učencev uživalo med pripravljanjem predstavitve, 39 % (41) učencev ni bilo navdušenih, a so bili vseeno ponosni na svoj končni izdelek, 8 % (8) pa ni uživalo med predstavljanjem in jim je bilo celo v breme.

Graf 17

V Sloveniji mlade bralce k branju vzpodbujajo z različnimi bralnimi projekti, in sicer Prežihovo bralno značko, Rastem s knjigo, Mednarodnim mesecem skupnega branja, Mesecem šolskih knjižnic, Našo malo knjižnico, s projektom GG4U. Ali si ponosen/ponosna na to, da imamo bralni projekt Oktober je za branje dober, ki se izvaja samo na naši šoli? S številkami od 1 do 6 razvrsti odgovore, če je 1 najmanj pomembna in 6 najbolj pomembna.

Učenci pri odgovarjanju na to vprašanje niso bili dovolj pozorni. Mnogi med njimi so vrednosti napačno razvrščali, saj niso dobro prebrali navodil, ki pravijo, da je 1 najmanj pomembna in 6 najbolj pomembna trditev. Kot rezultat površnosti med odgovarjanjem na to vprašanje ga nismo mogli analizirati v obliki grafa, temveč smo vsakega učenca ponovno povprašali in zbrali odgovore ter jih podali opisno. Po končani anketi smo ugotovili, da je večina učencev kot najbolj pomembno vrednoto postavila, da so na projekt ponosni, saj smo edini, ki že tretje leto izvajamo projekt Oktober je za branje dober. Najpogosteje so učenci na drugo mesto postavili,

da so na naš projekt ponosni, saj radi berejo knjige, takoj za tem pa, da radi poslušajo o knjigah in se o njih tudi pogovarjajo in da so zaradi projekta boljši bralci. Učenci so najredkeje na najpomembnejše mesto postavili, da na projekt niso ponosni, saj jim nalaga dodatno delo in stres in da niso ponosni, saj jim naš projekt nič ne pomeni.

Učenci so nam s tem dali vedeti, da jih več kot polovica zelo ceni naš projekt in so veseli, da smo ga uvedli. Razumejo, da z branjem in bralnimi projekti postaneš boljši bralec in so ponosni, saj to tradicijo ohranjamo že tri leta. Učenci se o prebranih knjigah radi pogovarjajo predvsem s svojimi vrstniki, s katerimi se razumejo. Bistveno manj učencev je na najpomembnejša mesta postavilo, da našega projekta ne cenijo, saj jim je celo v breme ali stres. Razumljivo je, da ne bodo vsem učencev vseč nove uvedbe na bralnih področjih, a vseeno pripomorejo pri nadaljnjem razvoju bralne pismenosti. Veliko učencev je menilo tudi, da jim projekt nič ne pomeni, kar velja za učence, ki se ne trudijo izboljšati svojih bralnih veščin in kritičnega ovrednotenja knjige. Ta projekt vidijo kot dodatno delo, ki jim ga v šoli naložimo in jih še bolj obremenjuje.

3.2.5.2.1 Natančna predstavitev ugotovitev v projektu Oktober je za branje dober

V prvem letu projekta Oktober je za branje dober sta sodelovala samo dva razreda, in sicer sedmi in osmi razred, naslednje leto pa smo projekt že razširili, saj so sodelovali učenci od petega do devetega razreda, tudi v tretjem letu projekta so sodelovali učenci prej omenjenih razredov.

Učenci so menili, da si je najlažje knjigo izposoditi v šolski Nebesni knjižnici. Po nadaljnjem raziskovanju smo ugotovili, da je temu tako, saj je šolska knjižnica v šoli in je lahko dostopna in so učenci nanjo navajeni. Nekateri učenci so preprosto preleni, da bi v iskanje knjige vložili več truda, saj lahko v šolski knjižnici vprašajo gospo knjižničarko. Nekateri si knjige raje izbirajo tu, saj v knjižnici pogosto srečajo vrstnike, s katerimi se lahko posvetujejo o izbranih knjigah. Nekaj manj učencev si je knjigo izposodilo v krajevni Mariborski knjižnici, Enoti Lovrenc na Pohorju. Vidno je, da tja hodijo učenci, ki v izbiro knjige vložijo več časa in so pri kritičnem iskanju ter izbiranju knjige tudi bolj samostojni. Ponudba novejših knjig v krajevni knjižnici je tudi veliko pestrejša. Manjše število učencev je odgovorilo, da so si knjige izposodili ali pa jih prebrali na spletu. Ena izmed najbolj znanih spletnih strani za izposajo knjig je Biblos. Predvidevamo, da so si ti učenci knjige pridobili tam. Za učence je Biblos zelo praktičen, predvsem za tiste, ki ne želijo iti v knjižnico ali izposajo raje opravijo na daljavo.

Nekateri učenci so knjige poiskali tudi na domačih policah, vendar je teh manj. Sklepamo, da veliko učencev doma nima bogate izbire knjig in jim je bila prva odločitev iti v knjižnico, kjer jim knjige morda niso tako domače, je pa izbira veliko večja. Še manj učencev si je knjige kupilo v knjigarni, iz česar lahko sklepamo, da učenci morda nimajo dovolj priložnosti iti v knjigarno (v domačem kraju Lovrencu na Pohorju je sicer nimamo). Zanimivo je, da opazamo, da si učenci na ekskurzijah v večja mesta v knjigarni kupijo knjigo.

Učenci so nam s svojimi odgovori povedali, da je največjemu številu učencev knjigo priporočala knjižničarka, kar pomeni, da so za najbolj zanesljivo mnenje uporabili knjižničarkino. Vedeli so, da je ona organizatorica projekta ter da se lahko na njeno pomoč zanesejo, saj jim bo posledično to lahko prineslo boljšo oceno. Nekaj manj učencem so knjigo priporočili drugje, in sicer drugi družinski člani. Veliko učencem so knjige pomagali poiskati njihovi starši. Na te učence ne vpliva samo vzpodbuda, ki jo dobijo v šoli, ampak tudi motivacija, ki jo dobijo znotraj družine, v tem primeru od staršev, ki jih vzpodbujajo na njihovi poti do dobrega bralca. Učenci, katerim so knjige priporočali sošolke in sošolci, nam s tem povedo, da se dobro počutijo, če se o izbiri knjig posvetujejo s svojimi vrstniki in upoštevajo njihov nasvet. Enako velja za učence, ki so predlog za knjigo prejeli od prijateljev/prijateljic. Učiteljica je knjigo priporočala učencem, ki zaupajo njeni izbiri. Nekateri učenci so knjige našli na spletu. Ti učenci so že bolj veščji v branju in tudi vedo, kje iskati predloge za knjige, npr. v knjižnih spletnih klepetalnicah. Najmanj učencev si je knjige našlo s pomočjo naših seznamov knjig, čeprav so vedeli, da so v razredih, v knjižnici in na spletni strani šolske knjižnice. Iz tega smo dobili jasno povratno informacijo, da predvsem učitelji niso dovolj promovirali našega projekta, nekateri učitelji niso vzpodbujali ambasadorjev branja, kar bi vzpodbudilo motivacijo učencev. Sezname knjig očitno niso bilo dovolj vidni in jim večina učencev ni posvetila dovolj pozornosti, da bi jih lahko tudi uporabila. V prihodnje jim moramo nameniti posebno promocijo. Nalepili jih bomo tudi v splošno knjižnico.

Učenci so nam dali vedeti, da si jih je večina knjigo izbrala, saj jih je nagovorila, kar pomeni, da jih je naš projekt navdušil in so ga z veseljem sprejeli. Knjige so si poiskali s srcem in ne zato, ker bi jo morali prebrati. Na drugi strani imamo učence, ki so (v sicer malo manjšem številu) odgovorili, da so knjigo prebrali, saj so jo morali. Teh učencev projekt očitno ni dovolj navdušil, da bi v njih prebudili tudi njihovo notranjo motivacijo. Po pregledu ankete smo ugotovili, da so tako odgovarjali večinoma fantje, kar smo tudi pričakovali. Nekje v sredini so bili učenci, ki se niso poistovetili z nobenim od danih odgovorov in so knjigo izbrali zaradi

drugih razlogov, morebiti bi morali navesti več možnosti za odgovor, da bi lahko dobili natančnejšo povratno informacijo.

Učenci so menili, da ne glede na to, da so brali knjigo, vseeno čas branja lahko izenačijo z uporabo elektronike. S tem nam dajo vedeti, da je na učence vplivala zunanja motivacija, torej vzpodbude učiteljev, staršev in ocenjevanje. Vseeno še niso prebudili notranje motivacije, zaradi katere bi morda več časa posvetili knjigi in ne bi čutili potrebe, da uporabljajo še elektroniko. Manjše, a zadovoljivo število učencev je odgovorilo, da ko berejo knjigo, manj časa posvetijo elektroniki, kar pomeni, da imajo vzbujeno notranjo motivacijo. Za njih je branje prioriteta in resnično uživajo med branjem ter se ga tudi z veseljem lotijo. Najmanj učencev je menilo, da med branjem niso posvetili manj časa elektroniki, kar nam pove, da še vedno na prvo mesto postavljajo tehnologijo in ne posvetijo več časa knjigam. Branju čas posvetijo le, ko je to potrebno, morebiti za šolske projekte, domača branja, učenje ...

Z raziskavo smo ugotovili, da jih več kot polovico branje sprošča. Kot je v analizi že bilo omenjeno, imajo ti učenci dobro razvito notranjo motivacijo, zunanja pa jim da še dodatno potrdilo za motivacijo za branje. Branje vidijo kot izhod v drug svet, kjer se lahko sprostijo. Nekoliko manj učencev meni, da se branja ne lotijo prostovoljno, kar nam da vedeti, da ti učenci rabijo veliko vzpodbude s strani učiteljev, staršev in svojih vrstnikov, da opravijo dodeljeno delo. Sami se branja ne bi lotili, a lahko z malo vzpodbude dosežejo enako, kot učenci, ki se branja lotijo prostovoljno. Na številne učence branje vpliva drugače, kot je bilo navedeno v danih odgovorih. Ti učenci imajo o branju bolj nevtralno mnenje in se ne obremenjujejo z branjem toliko, kot bi želeli, a vseeno opravijo dane šolske zadolžitve. Učencev, ki bi jih branje obremenjevalo in jih živciralo, je bilo malo. Ti učenci se branijo branja, to je jasno vidno, saj je na naši šoli veliko obveznih projektov, v katere so učenci vključeni (Retro branje, Oktober je za branje dober), zato je očitno, da v svoje življenje nočejo sprejeti radosti branja, morda, ker menijo, da je "brezveze" ali da jim "ne bo nikjer pomagalo", ali še niso dorasli, da bi razumeli pravi pomena branja za življenje. Najmanj učencev se je poistovetilo z dejstvom, da brez branja ne morejo živeti. Učenci, ki so tako odgovorili, res vedo in cenijo pomen branja in vedo, kako jim koristi v življenju. Poleg tega berejo, ker jim je preprosto v užitek. Otrok, ki bi brali res v svoj užitek, je v današnjem času zelo malo, saj raje uporabljajo tehnologijo.

O književni vrsti knjige so nam učenci z anketo povedali, da jih največ bere proza, torej zgodbe. To je bilo pričakovano, saj se večini učencev proza zdi najbolj primerna in drugih književnih vrst sploh ne raziskujejo. Proza berejo učenci, ki imajo raje pripovedi in jih mogoče tudi lažje razumejo kot poezijo. Proza je najbolj pogosta med učenci, saj je v knjižnici najbolj zastopana

in imajo učenci največ izbire, da najdejo nekaj po svojem okusu. Nekaj manj učencev je predstavljalo stripe. Za ta projekt smo na naši šoli stripe ponudili predvsem tistim učencem, ki imajo raje več slikovitosti in manj razvite zgodbe. Večina učencev, ki so brali stripe, so bili še mlajši (5. razred), nekateri so tudi slabši bralci. Učenci se ne osredotočijo toliko na vsebino zgodbe, saj v stripu ne more biti tako razvita kot na primer v dolgem romanu. Le en učenec je na naši šoli za projekt Oktober je za branje dober bral poezijo. To nam da jasen odgovor, da poezija ni dovolj razširjena med učenci na naši šoli. Največ učencev na naši šoli si je za projekt izbralo pustolovske knjige, kar jim je bilo očitno najbolj zanimivo. Večina učencev, predvsem fantje, ki ne marajo branja in morajo določeno knjigo prebrati za obvezen projekt, bodo po vsej verjetnosti izbrali pustolovsko knjigo, saj se v njih dogaja največ njim zanimivih dogodivščin. V pustolovskih knjigah se pripeti največ adrenalinskih stvari, kar prepriča nekoga, ki ni strasten bralec, da dokonča knjigo in morebiti ob njej tudi uživa. Nekaj manj učencev je bralo najstniške knjige. Učenci so tudi sami najstniki, kar jim pomaga pri razumevanju odraščanja in samega sebe. Takšne teme so za njih aktualne in tudi za nebralce zanimive. Približno enako število učencev je bralo fantazijske knjige. Ugotavljamo, da je na naši šoli predvsem med strastnimi bralci zelo popularna fantazijska tematika. Večina učencev se rada zateče v svet fantazije, saj radi raziskujejo nove svetove. Kar nekaj učencev je bralo in predstavljalo kriminalke in ljubezenske knjige. Veliko učencev raziskuje različne bralne svetove in išče tiste, v katerih se bodo počutili najudobneje in ki jim bodo dali največ bralne motivacije za nadaljevanje njihovega literarnega razvijanja. Najmanj učencev je bralo zgodovinske knjige. Otroci raje berejo aktualne teme, kot so ljubezenske in najstniške, in v tem najdejo tudi več motivacije, saj jim je vsebina bolj zanimiva.

Učenci so nam s svojimi odgovori na anketo dali vedeti, da jih je letos večina izbrala drugačno tematiko kot lansko leto, kar morda pomeni, da svoje bralne interese raziskujejo naprej. Bistveno manj učencev je letos izbralo enako tematiko kot lansko leto, to pomeni, da so v kritičnem izbiranju tematike in knjige že večji in berejo toliko, da že vedo, kaj jih še naprej motivira pri branju in kaj jim pri branju daje različna občutja.

Večina učencev je menila, da jih predstavitev ostalih učencev niso dovolj navdušile, da bi tudi sami prebrali knjigo. Ugotovimo lahko, da se morda nekateri učenci niso dovolj potrudili motivirati ostalih učencev za branje knjige, ki so jo predstavljali. Nekateri učenci se verjetno tudi niso dovolj osredotočali na samo vsebino knjige, ki bi jih morda zanimala, ampak bolj na sošolca, ki knjigo predstavlja (njegovo govorjenje, plakat ...). Večina učencev, ki je izbrala ta odgovor, knjige ni prebrala zato, ker jim ne bi bila zanimiva, ampak ker nimajo dovolj vzbujene

notranje motivacije, ki bi jih prepričala, da bi želeli prebrati knjigo, za katero ne bodo ocenjeni. Nekoliko manj učencev je predstavitev svojih sošolcev tako navdušila, da bi knjigo prebrali. Ti učenci so se osredotočali na samo knjigo in imajo dovolj motivacije za branje, da jih lahko v branje določene knjige prepriča tudi vrstnik.

Kot pri prejšnji analizi grafov lahko tudi tukaj hitro opazimo, da notranja motivacija vpliva na to, kako učenci vidijo predstavitev svojih vrstnikov. Večina učencev je dobila nove ideje za knjige, a ne vemo, če se jih je lotila brati. Pomeni, da učenci so dobili nove ideje in jih zanima, kako se določena knjiga odvije, a z analizo prejšnjega grafa vidimo, da več kot polovica otrok ni prebrala nobene predstavljene knjige. Bistveno manjše število učencev ni dobilo nobene ideje za knjigo. Teh učencev knjige niso navdušile, saj tudi sami ne berejo radi in ne vidijo potrebe po novih idejah za knjige. Morda pa jih književne teme knjig svojih vrstnikov le niso navdušile. V anketi so nam učenci dali vedeti, da jih je polovico naša novost za motivacijo branja (bralni kotiček) navdušila za branje. Pomeni, da si učenci radi pripravijo topel napitek in berejo nekje na udobnem, še posebej zdaj, ko je bilo to obvezno. Prepričani smo, da so ti učenci uživali med branjem v kotičku, še bolj pa so se potrudili, saj je bila za najboljši kotiček pripravljena tudi nagrada. Drugo polovico učencev priprava bralnega kotička ni navdušila. Učenci, ki so tako odgovorili, verjetno niso želeli brati knjige in jim je bil bralni kotiček še v večjo nadlogo in napor. Glede na naša predvidevanja o bralnem kotičku smo bili zelo navdušeni nad kreativnostjo učencev med pripravo bralnega kotička.

Po izvedeni anketi smo ugotovili, da je več kot polovica učencev uživala med pripravo svoje predstavitve. Veseli smo, da so se učenci tako dobro odzvali na predstavitev brez računalnikov, saj so bile tako vse predstavitve veliko bolj kreativne. Nekaj manj učencev ni bilo ravno navdušenih, da so morali pripraviti ročno predstavitev, a so na svoj izdelek vseeno ponosni. Veliko učencev je bilo že navajenih na računalniške predstavitve, saj so bolj praktične. Za izdelavo ročne predstavitve moraš nakupiti vse potrebno in si vzeti več časa za premislek, kako bo tvoj izdelek sploh izgledal. Vseeno so se učenci potrudili in bili ponosni na svoj končni izdelek. Zelo malo učencev ni bilo navdušenih nad idejo ročne predstavitve in jim je bilo celo v breme, kar pomeni, da ne razvijajo dovolj svoje kreativnosti in so zato videli ročno izdelavo kot breme.

Večina učencev je menila, da je bilo vzdušje bolj sproščeno, saj so lahko učenci v šolski knjižnici pili tudi čaj in so se počutili sprejete med vrstniki, učiteljico in knjižničarko. Učenci so menili tudi, da je bila atmosfera prijetnejša, kot pa pri navadnih predstavitev. Veseli smo, da se je večina učencev počutila bolj domače med predstavljanjem in se jim je zdelo zanimivo

biti vključeni v pogovor o knjigi ter so se počutili bolj povezane s svojimi sošolci. Učenci potrebujejo svoje vrstnike, ob katerih se bodo bolje počutili med predstavljanjem in se lažje pogovarjali o prebranih knjigah, si dajali predloge o novih knjigah in tako dobili več motivacije za branje. Veliko učencev se ni počutilo domače med sošolci in se jim ni bilo prijetno pogovarjati o svoji knjigi, saj morda niso vedeli, kako bi opisali svoje občutke, morda pa le neradi govorijo o svojem bralnem okusu za knjige in to raje zadržijo zase. Razumljivo je, da se nekateri učenci morda ne pogovarjajo radi o knjigah, ki so jih prebrali s svojimi sošolci. Zelo pomembno pa je, da je bil učencem omogočen pogovor o knjigah, saj ni pomembno samo to, da bereš, ampak da si lahko izmenjaš razmišljanja in čustvovanja o prebranem.

3.2.5.3 Retro branje

Izvirni notranji šolski bralni projekt smo prvič uvedli v šolskem letu 2021/2022. Do sedaj smo ga izvedli dve šolski leti. Namen projekta je bil medgeneracijsko povezovanje učencev, staršev in sorodnikov (babič, dedkov, stricev, tet, bratov, sester ...). Želeli smo prebuditi bralne spomine staršev in sorodnikov ter spodbuditi učence, da bi brali knjige, ki so jih brali starejši in se tako po zunanosti (privlačnost izdaje in tiska, ilustracije, velikost črk ...) kot po tematiki zelo razlikujejo od današnjih. Zavedamo se, da se je svet, v katerem živimo mi, zelo spremenil in se močno razlikuje od sveta, v katerem so živeli starejši. Mi živimo v svetu tehnologije in se spopadamo z drugačnimi mladostniškimi problemi.

Prvo leto projekta_2021_2022: vključeni učenci 8. b- in 9. a-razreda

Učencem smo naročili, naj vprašajo starše in sorodnike, katere knjige so brali v mladosti, ko so hodili v šolo. Prosili smo jih, naj knjige poiščejo na domačih knjižnih policah, na podstrešjih, naj se s starši pogovorijo, od kod so oni dobili knjige, ki so jih brali. Povedali smo jim, da lahko izbrskajo samo naslov knjige in si jo potem sposodijo v šolski knjižnici.

Za učence smo pripravili kratka osnovna navodila (osnovni podatki o knjigi, oznaka oseb, vsebina, mnenje o knjigi in besede nekoč), po katerih so pripravili Retro branje. Izdelali so ustvarjalne bralne knjižice in knjige predstavili ustno.

Odziv na projekt je bil prvo leto zelo pozitiven, zato smo se odločili, da ga bomo izvedli tudi v naslednjem letu kot samostojno domače branje.

Tabela 7

Knjige, ki so jih učenci brali v prvem letu projekta

F. Saleški Finžgar: Pod svobodnim soncem
Anton Ingolič: Gimnazijka
France Bevk: Zgodba o Titu
Mario Soldati: Ameriška nevesta
Josip Jurčič: Deseti brat
Ivan Tavčar: Cvetje v jeseni
Ivan Tavčar: Cvetje v jeseni
France Bevk: Lukec in njegov škorec
Polonca Kovač: Andrejev ni nikoli preveč
Anton Ingolič: Deček z dvema imenoma
A. de Saint-Exupery: Mali princ
Fran Milčinski: Butalci
Branko Šomen: Med v laseh
France Bevk: Lukec in njegov škorec
Marie Sutcliff: Robin Hood
Ivan Tavčar: Visoška kronika
Johanna Spyri: Heidi
Anton Ingolič: Tajno društvo PGC
Prežihov Voranc: Solzice
Klara Jarunkova: Edinka
Ivo Zorman: V sedemnajstem
Runner Jonsson: Viki Viking in brdovski
Anton Ingolič: Gimnazijka
Dnevnik Anne Frank
Patrick Andreson: Predsednikova ljubica 1
Arthur Achleitner: Planinski kralj

Drugo leto projekta_2022_2023: vključeni učenci 7. a, 7. b, 8. a, 8. b, 9. a in 9. b-razreda

Ker je bil projekt že lani tako dobro sprejet, smo se odločili, da Retro branje izvedemo tudi letos, le da je bil projekt načrtovan kot samostojno domače branje. Hoteli smo učencem predstaviti starejše knjige, pri tem pa spremljati njihov odziv na jezik, velikost črk in vsebino prebranih knjig.

Učenci so si izbirali knjige po predlogih staršev, starih staršev ali sorodnikov, nekaj učencev je za pomoč prosilo tudi šolsko knjižničarko, saj so jim starši doma dejali, da v najstniških letih niso nič brali in jim niso nudili podpore, kar se izkaže za neresnico, ker so tudi v njihovih letih

brali za domače branje. Nekateri so v knjižnico prišli samo po knjigo, ki so jim jo predlagali starši. Večina je knjigo našla doma oz. pri starih starših/sorodnikih. Učenci so morali Retro branje narediti ročno, se pravi ustvariti unikatni izdelek in vsebino izdelka na roko napisati. Prebrano knjigo so morali kritično preučiti, napisati sporočilo in mnenje o knjigi, opisati lik, s katerim se je učenec najbolj poistovetil, obnoviti knjigo, opisati avtorja in navesti osnovne podatke o knjigi, izvesti intervju s staršem (katere knjige so brali starši v najstniških letih, v katero zvrst in tematiko bi te knjige uvrstili ter mnenje o projektu in zakaj mislijo, da smo ga sploh uvedli) ter iz knjige poiskati starinske, "retro" besede, ki jih ob branju niso razumeli. V odgovorih staršev smo razbrali, kateri starši berejo in motivirajo otroka k branju, kar je vidno iz izbire knjig v njihovi mladosti, pravilne razvrstitve knjig v zvrst in tematiko ter izbire jezika in poglobljenosti mnenja o Retro branju in našem namenu.

V raziskovalni nalogi smo raziskovali, katero retro knjigo so učenci najpogosteje izbrali za branje. Zanimalo nas je, ali večkrat izberejo domače ali tuje avtorje in kje dobijo knjige za branje. Prav tako nas je zanimalo, kdo jim je knjigo predlagal. Učence smo prosili, da v knjigi poiščejo nekaj starinskih besed, ki jih ne razumejo, narediti so morali tudi intervju s starši, v katerem nas je zanimalo, katere knjige so brali oni v mladosti in v katero zvrst in tematiko bi jih uvrstili. Vprašali smo jih, zakaj mislijo, da smo na naši šoli uvedli ta projekt. Poleg mnenj staršev smo posamezno zbrali tudi mnenja učencev o projektu. Učenci so dnevnike branja oddali učiteljicam slovenščine in knjige predstavili vrstnikom.

Tabela 8

Knjige, ki so jih učenci brali v drugem letu projekta in natančni popis odgovorov staršev v intervjuju

Naslov knjige.	Kdo ti je knjigo predlagal? Kje si jo našel?	Katere knjige ste brali v najstniških letih?	V katero zvrst in katero tematiko bi uvrstili te knjige?	Zakaj mislite, da smo na šoli uvedli projekt Retro branje?	Besede, ki so »zastarele« in jih ne razumemo.
Miki Muster: Gusarji	Oče. V šolski knjižnici.	Miki Muster: Gusarji, Zimsko spanje, Rene Goscinny in Albert Uderzo: Asterix in Kleopatra, Tomo Križnar: O iskanju ljubezni, Samotne sledi.	Stripi in pripovedništvo. Zgodovinska, pustolovska in ljubezenska tematika.	Mislím, da zaradi tega, da se o branju sploh pogovarjamo in vzpodbudimo drug drugega k prebiranju knjig. Po drugi strani pa se mi zdi, da bi radi pokazali, kakšna je razlika v izboru literature v preteklosti in danes. Z drugimi besedami, po kakšni	Bajta.

				literaturi posegate vi mladi danes in kaj smo brali mi.	
Christine Nöstlinger: Fant za zamenjavo	Knjižničark a. V šolski knjižnici.	Vitan Mal: Sreča na vrvici, Josip Vandot: Kekec, Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba.	Pripovedništvo. Pustolovska, detektivska in mladinska tematika.	Da lahko vidimo, kaj so brali naši starši in katere knjige, pesmi, stripi so jim bili všeč.	/
Enid Blyton: Na skrivnostni sledi	Mama. V šolski knjižnici.	Enid Blyton: Pet prijatelj, Begunec in knjige Agathe Christie.	Pripovedništvo. Pustolovska, detektivska in mladinska tematika.	Veliko knjig, ki so bile izdane v davni preteklosti, je pozabljenih oz. jih mladi ne prebirate več. Zato je dobro, da v teh mobilnih časih prebrskate po zgodovini in preberete kakšno dobro staro knjigo.	Kovati načrt, gola resnica, namazan jezik, prišiliti ušesa, hitre pameti.
Klara Jerunkova: Edinka	Starša nista imela ideje. Knjižničark a v šolski knjižnici.	Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba, Vitan Mal: Poletje v školjki, Zvezdnate noči.	Pripovedništvo. Pustolovska, ljubezenska in mladinska tematika.	Mislita, da zato, ker nam hočete predstaviti knjige iz starih časov.	Potopis, krone, ivje, pomnil, plahte.
Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba	Knjižničark a. Šolska knjižnica.	Enid Blyton: Pet prijatelj, Asterix in Obelix, Tinko Polovinko.	Stripi in pripovedništvo. Pustolovska tematika.	V šoli ste uvedli Retro branje, da bi učenci vedeli, katere oz. kako napisane knjige so brali naši starši/stari starši.	Onstran brega, špilja, zamolkel, brnel.
Guus Kuijer: Knjiga vseh stvari	Mama. Krajevna knjižnica.	Guus Kuijer: Knjiga vseh stvari, Josip Jurčič: Deseti brat, Tone Partljič: Hotel sem prijati sonce.	Pripovedništvo. Mladinska tematika.	Staršem sem pojasnila, kaj je Retro branje in skupaj smo prišli na idejo, da so ga uvedli zato, da bi spoznali starejšo literaturo, ki so jo nekoč ljubili starši.	Manire.
Karl May: Vinetou 1.	Oba starša. V šolski knjižnici.	OČE: Enid Blyton: Pet prijatelj, Jules Verne: Šola za robinzone, Potovanje na Luno, Potovanje v sredino Zemlje, Pet tednov v balonu, Skrivnostni otok, Karl May: Old Surehand, Vinetou, Otok draguljev, Zaklad v srebrnem jezeru. MATI: F. S. Finžgar: Pod svobodnim soncem, H. B. Stowe: Koča strica Toma, Enid Blyton: Pet prijatelj, Christiane F: Mi otroci s postaje ZOO.	Pripovedništvo. Zgodovinska, pustolovska in tematika odraščanja.	Retro branje je zanimivo, ker ponuja starejše in kvalitetne naslove. Uvedba Retro branja je dobrodošla, saj je v poplavi novih knjig mnogo katera dobra stara zgodba, roman, povest spregledana.	V knjigi uporabljaj o angleške besede: squaw, zounds, well, jury, cowboy.
Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba	Stric. Pri babici in dedku.	MATI: Enid Blyton: Pet prijatelj, Astrid Lindgren: Pika nogavička, Antoine de Saint-Exupéry: Mali princ.	Pripovedništvo. Pustolovsko, mladinsko, filozofsko.	Zato, da bi spoznali knjige, ki so jih brali naši starši in da bi raje brali in se bolje povezali z njimi.	Laterna.

Anton Ingolič: Tajno društvo PGC	Mama in teta. V knjižnici.	MATI: Basni in pravljice, Pasje življenje, Vampirski dnevnik.	Pripovedništvo. Pustolovska, mladinska tematika.	Retro branje je na naši šoli, da bi današnji otroci spoznali knjige naših prednikov.	/
Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba	Mama. Šolska knjižnica.	France Bevk: Lukec in njegov škorec, Grivarjevi otroci, Pastirci, Pestna.	Pripovedništvo. Socialna in mladinska tematika.	Mislim, da je prav, da tudi današnji otroci spoznajo slovenske književnike, ki so pisali izvrstna dela. Prav je, da ne tonejo v pozabo, prav tako je to izvrstna priložnost, da današnja mladina spozna, kako so njihovi vrstniki živeli nekoč, ko vse te tehnologije še ni bilo. Spoznajo, kako je človek bil povezan z naravo in kako so bili povezani med seboj.	Objestnost, odvesti, pater, premec.
Anton Ingolič: Potopljena galeja	Mama. Doma, na knjižnih policah.	Anton Ingolič: Potopljena Galeja	/	/	Kajuta, kolonija, pomorska milica, galeja.
Vitan Mal: Poletje v školjki	V šolski knjižnici. Mama.	Enid Blyton: Pet prijateljev, Vitan Mal: Poletje v školjki 1 in 2.	Mladinski roman. Pripovedništvo.	Zato, ker otroci premalo berete. Obdani ste z vso tehnologijo, zato zamujate prijetne trenutke ob branju knjige. Lepo je, da veste, kaj smo včasih brali.	Denarnik, prenosni kasetofon, skupina fickov, naočniki.
Vitan Mal: Sreča na vrvi	Mama. Doma na knjižni polici.	Enid Blyton: Pet prijateljev, Johanna Spyri: Heidi, Vitan Mal: Sreča na vrvi.	Pripovedništvo.	Zaradi nostalgije in da otroci vidijo razlike med starimi in novimi knjigami.	Veža, tovarišica, stojnica z dinjami, štrbunk, ne čakaj, eskalator.
Branka Jurca: Ko zorijo jagode	Nihče. Doma.	Anton Ingolič: Gimnazijka, Josip Jurčič: Deseti brat, Ivo Zorman: V sedemnajstem.	Pripovedništvo. Roman, pustolovska in mladinska tematika.	Da bi spet oživel branje knjig, ki smo jih brali v preteklosti.	Škemfe, sklednik, komijka, pofilmala, iztržem.
Enid Blyton: Pet prijateljev	Mama. Šolska knjižnica.	Enid Blyton: Pet prijateljev, Christiane F: Mi otroci s postaje ZOO, Zbirka skrivnosti.	Pripovedništvo, pustolovska tematika in biografija.	Da bodo današnji otroci spoznali knjige, ki smo jih brali.	Zagrešil, namuznila, razposajen i, čuboreči.
Antoine de Saint-Exupery: Mali princ	Ata. Doma.	Enid Blyton: Pet prijateljev, Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba, Victoria Holt: Hiša ob močvirju,	Pripovedništvo in strip. Pustolovska, ljubezenska tematika.	Mati: Zato, da vidimo razliko med knjigami, ki jih beremo danes in ki smo jih brali, da vidimo razliko med tematiko, vsebino in	Zablodiš, vznejevoljil, hlastno, uteče, pridigarsko.

		Miki Muster: Zvitorepec, Alan Ford.		načinom pisanja pisateljev danes in nekoč. Oče: Da vidimo razliko in da se začnejo stare knjige spet brati.	
Anton Ingolič: Tajno društvo PGC	Ata. Doma.	Marie Sutcliff: Robin Hood, Enid Blyton: Pet prijatelj, Christiane F: Mi otroci s postaje ZOO, Jules Verne: Skrivnostni otok.	Pripovedništvo. Pustolovska in mladinska tematika.	Zato, da lahko primerjate knjige naše in vaše mladosti.	Nate, tovariš/ica, do kraja, udarila kri v lica, če bi bil vedel, bi bil počakal.
Robert Louis Stevenson: Otok zakladov	Oče. Doma.	Niko Grafenauer: Pedenjped, Enid Blyton: Pet prijatelj, Fran Levstik: Kdo je napravil Vidku srajčico, Ivan Tavčar: Visoška kronika, Miki Muster: Zvitorepec, Trdonja in Lakotnik.	Pripovedništvo, stripi. Pustolovska in mladinska tematika.	Zato, da bi otrokom prikazali, kaj smo brali pred časom in jih spodbujali k branju ter jim približali knjižne klasike.	Hoj, poba! Pogasiti žejo, od strahu mu je zaledenela kri, imela živeža za deset dni, srdit boj, na ramenih mu je ždela.
Karl May: Zaklad v srebrnem jezeru	Oče, doma na podstrešju.	Karl May, Robert Louis Stevenson: Otok zakladov, Edgen Wallace.	Pripovedništvo. Pustolovska tematika.	Misli, da smo projekt Retro branje uvedli zato, da knjige starejše izdaje približamo mlajšim generacijam.	/
Enid Blyton: Pet prijatelj V megli	Mama. Krajevna knjižnica.	Enid Blyton: Pet prijatelj V megli, Luč v svetilniku, S kolesi na pot.	Pripovedništvo. Pustolovska in mladinska tematika.	Da bi naši otroci vedeli, kakšne knjige smo brali mi v naši mladosti. Včasih je bilo veliko knjig o prijateljstvu in veliko stripov.	/
France Bevk: Pestrna	Mama. Domača polica.	Prežihov Voranc: Solzice, France Bevk: Pestrna, Ivan Cankar: Hlapci.	Proza, črtice in dramatika.	Da spoznate knjige, ki smo jih brali včasih.	Dninarica, ječala, šumot, hlipal, šilo.
Bogdan Novak: Usodni piknik	Knjižničark a. V šolski knjižnici.	Enid Blyton: Pet prijatelj, Grimm: Žabji kralj, H. C. Andersen: Svinjski pastir.	Pripovedništvo. Pustolovska in mladinska tematika.	Zato, da spoznamo, kaj so brali oni in da vidimo razlike v knjigah, ki jih beremo mi in ki so jih oni.	Dlogi, dovelj, goslati, gvant, kamra.
Lorna Hill: Baletna pepelka	Babica. Babičina knjižna polica.	France Bevk: Pastirci, Josip Jurčič: Sosedov sin, F. S. Finžgar: Pod svobodnim soncem, Prežihov Voranc: Samorastniki, Lorna Hill: Baletna pepelka.	Pripovedništvo. Mladinska, kmečka, staroverska in ljubezenska tematika.	Saj je pomembno, da bi otroci videli razliko med sodobno in starejšo književnostjo.	Brneli telefoni, nameček, prismođa, bolšćanje, naborki.

Enid Blyton: Pet prijatelj na otoku zakladov	Mama. Na dedkovih policah.	Enid Blyton: Pet prijatelj, Vitan Mal: Poletje v školjki 1 in 2, Henrik Ibsen: Nora (hiša lutk).	Pripovedništvo, dramatika. Pustolovska, ljubezenska in mladinska tematika.	Da skozi sorodnike spodbujajo branje in da lahko primerjate knjige, ki so bile popularne takrat in so danes.	/
Vitan Mal: Sreča na vrvi	Mama. Doma.	Vitan Mal: Poletje v školjki Branka Jurca: Ko zorijo jagode, Karl May: Vinetou, Anton Ingolič: Gimnazijka, Janez Jalen: Bobri.	Pripovedništvo. Zgodovinska, pustolovska in najstniška tematika.	Zato, da bi učencem približali različne vrste literature in da bi spoznali drugačen jezik od sodobnega.	Veža, limanice, pomudila, gorak, srage.
Dim Zupan: Tri zvezdice Drekca Pekca in Pukca Smukca	Knjižničarka a. Krajevna knjižnica.	Danielle Steel: Zoya, Zvezda in prstan.	Pripovedništvo. Ljubezenska tematika.	Da se bolje povežete s svojimi starši, da jih bolje spoznate in ugotovite, v kakšnem okolju smo mi odrasli ter spoznate, kaj je bilo takrat popularno. Pa da vidite, če so kakšne podobnosti med tem, kaj smo brali mi in kaj zdaj berete vi.	Štrebar, špirit.
Enid Blyton: Pet prijatelj zaklad grajskih ječ.	/	Anton Ingolič: Tajno društvo PGC, Enid Blyton: Pet prijatelj, Miki Muster: Zvitorepec.	Pripovedništvo in stripi. Pustolovska in detektivska tematika.	Da so vam približali knjige, katere smo mi včasih brali.	Ne nergaj.
Astrid Lindgren: Ronja, razbojniška hči	Mama. Krajevna knjižnica.	Enid Blyton: Pet prijatelj, Astrid Lindgren: Ronja, razbojniška hči, Miki Muster: Pustolovščine Zvitorepca, Trdonje in Lakotnika, Colleen Mc Cullough: Pesem ptic trnovk.	Pripovedništvo in stripi. Pustolovska, detektivska, ljubezenska in mladinska tematika.	Menim, da ste ta projekt uvedli zato, da bi otroci spoznali bralne navade staršev. Starši pa bi se spet spomnili, da je branje lahko zabavno, še posebej skupaj z otroki.	Usnjena malha, snop, čutara, kopje, gozdnice.
Vitan Mal: Sreča na vrvi	Oče. Doma na knjižni polici.	Astrid Lindgren: Pika Nogavička, Enid Blyton: Pet prijatelj, Vitan Mal: Sreča na vrvi.	Pripovedništvo. Pustolovska in mladinska tematika.	Retro branje smo uvedli, da bi pričeli brati knjige, ki so jih naši predniki. Tudi zato, da skupaj s starši obudimo spomine.	/
Josip Vandot: Kekec	Starša. Doma.	Victoria Hold: Kresni večer, Črni labod.	Pripovedništvo. Zgodovinska tematika.	Da bi otroci vedeli, kako se je pisalo včasih.	/
Erich Kastner: Emil in detekti	Knjižničarka a. V krajevni knjižnici.	Karl May: Winetou, Jackie Collins: Lucky, Radomir Smiljanič: Nekdo je očrnil Hegla.	Pripovedništvo. Pustolovska, zgodovinska in mladinska tematika.	Povezanost med mlajšo in starejšo generacijo je pomembna, skozi branje se lahko povežemo.	Krop, pfening, sprevodnik, čestokrat, vigred.

Enid Blyton: Pet prijateljv S kolesi na pot.	Mama. Domača knjižna polica.	Anton Ingolič: Gimnazijka, Marie Sutcliff: Robin Hood, Enid Blyton: Pet prijateljv S kolesi na pot.	Pripovedništvo, strip. Mladinska, pustolovska in fantazijska tematika.	Mislim, da ste v šoli uvedli projekt Retro branje zato, da bi spoznali, kaj so brali naši starši in da bi spoznali starinske izraze in so se še dolgo ohranjali.	Se je namuznila, zelo neboljen o, namerni natveziti.
Daniel Defoe: Robinson Crusoe	Knjižničark a. Krajevna knjižnica.	Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba, Vitan Mal: Sreča na vrhovi, Johanna Spyri: Heidi.	Pripovedništvo. Mladinska tematika.	Da bi te odlične knjižne uspešnice še vedno ohranili v sodobnih časih.	Iz konopcev, brez živeža, velel sem, naše armade, lilo je.
Lewis Carroll: Aličine dogodivščin e v čudežni deželi	Mama. Doma.	Edgar Wallace: Skrivnost srebrnega ključa, Albert Camus: Tujec, Miki Muster: Zvitorepec.	Pripovedništvo, stripi. Detektivske tematika.	Medgeneracijsko sodelovanje. Komunikacija med starši in otroci. Obujanje spominov.	Čista resnica, jama ni nikoli ena sama, pošteno te svarim, jezik za zobe, kamen odvalil s srca.
Erich Kastner: Dvojčici	Knjižničark a. Šolska knjižnica.	Enid Blyton: Pet prijateljv, Vitan Mal: Sreča na vrhovi, Anton Ingolič: Tajno društvo PGC.	Pripovedništvo. Mladinska tematika.	Da bi otroci videli, kakšno je bilo naše otroštvo in bi znali primerjati današnje čase s starimi.	Atelje, četvero, mičnem, zopet, odrevenijo .
Ivan Tavčar: Cvetje v jeseni	Mama. Doma.	Josip Jurčič: Deseti brat, Enid Blyton: Pet prijateljv, Ivan Tavčar: Cvetje v jeseni.	Pripovedništvo. Detektivska in ljubezenska tematika.	Ker kaj pametnega novega tako ali tako niso pisali! Pojasnitev: vidim, kakšne bedarije bere moja hčerka!	Trlice, terice, možitev/žev nitev, perica, škulast.
Patrick Anderson: Predsedniko va ljubica 2	Babica. Babičina polica.	Enid Blyton: Pet prijateljv, Andersenove pravljice, Brata Grimm: Volk in sedem kozličkov, Rdeča kapica, Sneguljčica.	Pripovedništvo. Pustolovska, zgodovinska in detektivska tematika.	Da bi otroci brali več zgodovinskih knjig in spoznali besede, ki jih v današnjem govoru ne uporabljamo več.	Nak, vnanja, davi, vešalo, v polsnu.
Erich Kastner: Dvojčici	Mama. Krajevna knjižnica.	Branka Jurca: Ko zorijo jagode, Jules Verne: Skrivnostni otok, France Bevk: Pastirci, Pestrna, Janez Jalen: Bobri, Fran Saleški Finžgar: Pod svobodnim soncem, Karel Prušnik: Gamsi na plazu.	Pripovedništvo. Zgodovinska in pustolovska tematika.	MAMA: Spodbuda k branju knjig iz preteklosti. Spoznavanje z razliko v poudarkih branja takrat in zdaj. OČE: Spoznavanje s preteklostjo in zgodovino branja.	Računica, herbarij, nu, gong, davi, drobnogled.

Tone Partljič: Moj ata socialistični kulak	Oče. Krajevna knjižnica.	Miki Muster, Rene Goscinny: Asterix, potopisi Toma Križnarja.	Pripovedništvo. Stripi. Pustolovska, zgodovinska, ljubezenska in mladinska tematika.	Mislim, da zaradi tega, da se o branju sploh pogovarjamo in spodbujamo mlajše k branju. Zdi se mi, da bi vam učitelji radi pokazali, po kakšni literaturi smo posegali včasih. Verjetno pa vas zanima tudi, kako se je jezik skozi leta spreminjal in prilagajal zahtevam bralcev.	Pojstla, čul, gmajna, parole, kolhozi.
Antoine de Saint-Exupery: Mali princ	Sama. Krajevna knjižnica.	Desa Muck: Lažniva Suzi, Bogdan Novak: Ninina pesnika dva, Prežihov Voranc: Solzice.	Pripovedništvo. Mladinska tematika.	Da nam predstavite več tem knjig in da se zblížamo s starši, z dedki in babicami.	Naselbina, zala, udav, prešerno zasmejal, kakopak.
Enid Blyton: Pet prijatelj	Mama. Krajevna knjižnica.	Agatha Christie: Umorena na Orientu, Desa Muck: Blazno resno o seksu, Victoria Holt: Maškarada.	Pripovedništvo, kriminalka. Detektivska, mladinska, ljubezenska tematika.	Mislim, da zato, da bi spodbudili otroke, da naj več berejo knjige in da bi spoznali svet, v katerem smo mi starši rasli in si s pomočjo knjig ustvarjali svojo domišljijo.	Ingoti.
Elfie Donnelly: Zbogom dedek	Starejši brat. Domača polica.	Antoine de Saint-Exupery: Mali princ, Andersenove pravljice, Brata Grimm: Rdeča kapica.	Pripovedništvo. Pustolovska, zgodovinska, detektivska in fantazijska tematika.	Otroci morajo brati več starejših knjig in se o njih tudi kaj novega naučiti, kot starinske besede.	Hlipati, rajniki, zemljica, črnilnik, šilingov.
Enid Blyton: Pet prijatelj	Mama. Krajevna knjižnica.	Enid Blyton: Pet prijatelj, Niko Grafenauer: Skrivnosti, Erich Kastner: Dvojčici, Roald Dahl: Matilda.	Pripovedništvo, pesništvo. Mladinska in ljubezenska tematika.	Da otroci spoznate knjige, ki smo jih brali vaši starši, stari starši, ... V njih vsekakor najdete drugačne teme in jezik, kot jih mladi poznate danes.	Čista resnica.
Margaret Atwood: Deklina zgodba	Sestra Bernarda. Doma.	Angelo Cerkevnik: Ovčar Runo, Eric Knight: Lessie se vrača, Prežihov Voranc: Solzice, France Štiglic: Ne joči, Peter.	Pripovedništvo. Mladinska in pustolovska tematika.	To je zelo dobra ideja, saj tako otroci vsaj malo poizvejo o tem, kar smo brali mi. Lepo je, da morajo raziskovati o preteklosti in se tako povežejo tudi z nami. In da se tako tudi mi spomnimo svojih otroških dni. Sam sem zelo užival, ko sem ti prej pripovedoval o starih knjigah in zgodbah.	On priča, pejsaž, dospeli, molitvamce, kompljuček.

Anton Ingolič: Tajno društvo PGC	Knjižničarka. a. Šolska knjižnica.	Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba, Enid Blyton: Pet prijatelj, Miki Muster.	Pripovedništvo, stripi. Pustolovska, detektivska in mladinska tematika.	Zato, da otroci vidijo, kaj se je bralo pa pisalo v starih časih in da se še stare knjige ohranijo.	Cveke, haki, paragraf, strnada, betežen.
Albert Camusa: Tujec	Mama. Domača polica.	Enid Blyton: Pet prijatelj; Miki Muster, Kratke zgodbe.	Pripovedništvo, stripi. Pustolovska, detektivska tematika.	Zato, da bi mladi danes videli, kaj smo brali mi v njihovih letih.	Tovariš, punčara.
Miki Muster: Dogodivščine Zvitorepca, Trdonje in Lakotnika V svet tišine	Oče. Domača polica.	Sergio Bonelli: Zagor, Blek, Miki Muster: Zvitorepec.	Stripi. Pustolovska tematika.	Da se seznanimo z našimi knjigami, stripi. Da se spoznate z našimi knjižnimi junaki.	Krvjo, jadikuje, pohabil, meh, stražmojster.
Prežihov Voranc: Solzice	Mama. Krajevna knjižnica.	Prežihov Voranc: Požganica, Boj na požiralniku, Henry Gilbert: Robin Hood.	Pripovedništvo. Mladinska, pustolovska tematika.	Zaradi tega, da bi otrokom pokazali, kaj smo mi brali v najstniških letih.	Maliti, junka, knap, devžej, kajžar.
Aldous Huxley: Krasni novi svet	Mama. Doma.	Aldous Huxley: Krasni novi svet, Agatha Christie: Zgodil se bo umor, Daniel Defoe: Robinson Crusoe.	Pripovedništvo. Znanstvena fantastika, detektivka in pustolovski roman.	Ker je lahko poučno in zanimivo.	Turoben, smoter, hiba, pečat, kolat.
Enid Blyton: Skrivnosti hiše Ratatata	Oče. Šolska knjižnica.	Blažka RL Stine: Soba nočne more, Mark Twain: Prigode Toma Sawyera.	Pripovedništvo. Pustolovska tematika.	Da bi mlajša generacija spoznala knjige, ki so jih brali njihovi starši v najstniških letih.	/
France Bevk: Pestna	Mama. Šolska knjižnica.	France Bevk: Pestna, Antoine de Saint-Exupery: Mali princ, Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba, Enid Blyton: Pet prijatelj.	Pripovedništvo. Mladinska tematika.	Moje mišljenje je, da so te knjige življenjskega pomena, saj v veliko kateri knjigi opisujejo pisatelji takratno življenje, ki je mnogokrat bilo pod pragom revščine in so s tem zelo poučne za današnjo mladino.	Krčma, bajtar, vaga, falot, cula.
Daniel Defoe: Robinson Crusoe	Oče. Domača polica.	Janez Jalen: Bobri, Trop brez zvoncev, Daniel Defoe: Robinson Crusoe.	Pripovedništvo. Detektivska, mladinska in pustolovska tematika.	Da se otroci naučijo, kako je bilo s knjigami in branjem v naših časih.	/
Sergio Bonelli: Zagor	Oče. Domača polica.	Sergio Bonelli: Zagor, Fran Milčinski: Butalci	Stripi, humoreske. Pustolovska in zgodovinska tematika.	Zato, da imamo lahko stik in pogled na kulturo, ki so jo živeli naši starši.	Okršaj, ipak, zaledima, spasilatelj.

Enid Blyton: Pet prijatelj	Mama. Krajevna knjižnica.	Enid Blyton: Pet prijatelj, Desa Muck: Lažniva Suzi, Ivan Cankar: Hlapci.	Pripovedništvo. Dramatika. Mladinska, pustolovska in zgodovinska tematika.	Zato, ker vedno več otrok vedno manj bere.	Capin.
France Bevk: Pestrna	Mama in oče. Domača knjižna polica.	Janez Jalen: Bobri, Fran Saleški Finžgar: Pod svobodnim soncem, Karl May: Winetou.	Pripovedništvo. Pustolovska tematika.	Ker ste polpismeni in ne berete več knjig. Ker se drugače ne pogovarjate več s starši.	Tihcena, kalonce, zlivalica, čecica (čeča), slutiti se v nič.
Enid Blyton: Pet prijatelj	Mama. Šolska knjižnica.	Enid Blyton: Pet prijatelj, Jules Verne: 20000 milj pod vodo, Daniel Defoe: Robinson Crusoe.	Pripovedništvo. Pustolovski roman.	Ker se mi zdi, da današnji otroci manj berejo kot so njihovi starši in bi se na tak način lahko med seboj povezali ob debatiranju isto prebranih knjig. Hkrati pa bi ugotavljali razlike v izražanju takratnih avtorjev v primerjavi s sodobnimi. In da bi primerjali slog pisanja nekoč in danes.	Nergaj, dren.
Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes.	Oče. Domača polica.	Erich Kastner: Ukradena miniatūra. Artur Conan Doyle: Spomini Sherlocka Holmesa, Počitnice s Sherlockom Holmesom.	Pripovedništvo. Detektivska tematika.	Najbrž zato, ker bi radi obudili branje in videli, kako se je takrat pisalo. Razlikuje se način branja in izražanja. Po vojni se je npr. pisalo o miru in svobodi, le redko še ta način in temo pisanja najdemo danes.	Samokres, tolkač, bronasti trinožnik, tovariš, diletant.
Slavko Pregl: Odprava zelenega zmaja	Mama. Šolska knjižnica.	Fran Saleški Finžgar, France Bevk, Ivan Cankar, Oton Zupančič, Slavko Pregl: Odprava zelenega zmaja, Anton Ingolič: Gimnazijka. Antoine de Saint Exupery: Mali princ.	Pripovedništvo. Mladinska tematika.	Mislim, da je šola uvedla projekt Retro branje z namenom, da bi prikazali, da ima vsaka generacija svoje priljubljene knjige.	Milica, rabutanje, tovariš, cvenk.
Bogdan Novak: Lepotec Bučko	Mama. Šolska knjižnica.	Enid Blytn: Zbirka pet prijatelj, Antoine de Saint Exupery: Mali princ, Ana Frank: Dnevnik Ane Frank.	Pripovedništvo. Zgodovinska in pustolovska tematika.	Jaz mislim, da zato, da se otroci podučijo, kakšno je bilo branje v naših časih.	Marina, odurna, zahlipati, dren, onemeli.
Jan Potocki: Rokopis iz Zaragoze	Mama. Domača polica.	Jefferson Cooper: Kapitan Morski volk, Henri Charrière: Metulj, Janez Jalen: Bobri.	Pripovedništvo. Zgodovinska in pustolovska tematika.	Da bi tudi naši otroci brali knjige, ki smo jih brali mi v mladosti. Zato, ker otroci zdaj prebirajo premalo ali skoraj nič knjig.	Hipohondrija.

Josip Vandot: Kekec nad samotnim breznom	Babica in mama. Domača polica.	Josip Vandot: Kekec nad samotnim breznom, Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba, Enid Blyton: Pet prijatelj.	Pripovedništvo. Mladinska tematika.	Da vidijo, kaj smo mi brali.	Dospel, pobič, možičkov glas, mačka, skoro.
Vitan Mal: Sreča na vrvi	Mama. Doma na knjižni polici.	Dnevnik Ane Frank, Anton Ingolič: Gimnazijka, Enid Blyton: Pet prijatelj, Christiane F.: Mi otroci s postaje ZOO.	Pripovedništvo. Mladinska tematika.	Da bi spoznali, kaj so brali naši starši in kako so to doživljali, saj so v starih časih odraščali v drugačnih okoliščinah.	Nek, laže, bog daj, gajba, pogruntaj.
Harriet Beecher – Stowe: Koča strica Toma	Oče. Pri starih starših.	Enid Blyton: Pet prijatelj, Antoine de Saint Exupery: Mali princ, Roald Dahl: Matilda, Erich Kastner: Dvojčici.	Pripovedništvo. Zgodovinska in pustolovska tematika.	Da bi otroci videli, kaj smo brali mi v njihovih letih.	Veranda, pelin, živina, belič, tenko.
Enid Blyton: Pet prijatelj – Skrivni rov	Mama. Domača knjižna polica.	Enid Blyton: Pet prijatelj, Herbert George Wells: Časovni stroj, Prežihov Voranc: Levi devžej.	Pripovedništvo. Pustolovska tematika.	Zato, da bi obudili stare knjige.	Kot blisk, našpičil uho, zamrl, težki oblaki, preganjala čas.
Miki Muster: Gusarji	Učiteljica. Šolska knjižnica.	Michael Ende: Nedokončana zgodba, Momo, knjige Julesa Verna.	Pripovedništvo. Pustolovska in fantazijska tematika.	Da bi primerjali bralni vtis dveh generacij. Da bi današnji najstniki prebrali kakšno starejšo knjigo.	Lakotnik.
Angelo Cerkenik: Ovčar Runo	Oče. Krajevna knjižnica.	Enid Blyton: Pet prijatelj, A. Cerkenik: Ovčar Runo, Karl May: Winetou, Erich Knight: Lessie se vrača.	Pripovedništvo. Mladinska, zgodovinska in pustolovska tematika.	Zaradi majhnega zanimanja branja starejših knjig. Menim, da je bila to zelo dobra ideja.	Pitati, prišlec, teleban, pripekati, samovar.
Enid Blyton: Pet prijatelj Luč v svetilniku.	Mama. Šolska knjižnica.	Enid Blyton: Pet prijatelj, Josip Vandot: Kekec, Josip Jurčič: Deseti brat.	Pripovedništvo. Mladinska, zgodovinska in pustolovska tematika.	Da otroci spoznajo knjige, ki smo jih včasih brali starši.	Spitati, niso srečali žive duše, celo golido vode, so se očedili, po izvrstnem obedu.
Angelo Cerkenik: Ovčar Runo	Babica. Babičina knjižna polica.	Fran Saleški Finžgar: Pod svobodnim soncem, Janez Jalen: Bobri, Jakob Sket: Miklova Zala.	Pripovedništvo. Mladinska in ljubezenska tematika.	Da bi se seznanili z branjem starih staršev in da je prav, da se tudi vi seznanite z literaturo nekoč.	Samovar, danajski dar, kantina, tandalske

					muke, tamar.
Enid Blyton: Pet prijatelj Cigančica Jo	Sam. Doma.	Anton Ingolič: Gimnazijka, Chrisitanne F.: Mi otroci iz postaje ZOO, Enid Blyton: Pet prijatelj, Miki Muster.	Pripovedništvo, strip. Mladinska, pustolovska in problemska tematika.	Po mojem mnenju zato, da bi z dobrim zgledom spodbudili otroke k branju, saj otroci berejo knjige na prenizkem nivoju za njihovo starost.	Portal, šibe, obzidje je kljubovalo zobu časa.
Elleston Trevor: Šojino poletje	Mama. Domača knjižna polica.	Anton Ingolič: Potopljena galeja, Vitan Mal: Roki Rok, Ivan Tavčar: Visoška kronika, Fran Milčinski Finžgar: Tolovaj Mataj.	Pripovedništvo, strip. Pustolovska, ljubezenska in mladinska tematika.	Da bi tudi naši otroci imeli kaj od knjig, ki smo jih v mladosti prebirali sami.	Otročaj, baharija, vprek, deklina, sojenica.
Branka Jurca: Ko zorijo jagode	Mama. Doma.	Enid Blyton: Pet prijatelj, Branka Jurca: Ko zorijo jagode, Vitan Mal: Poletje v školjki.	Pripovedništvo. Pustolovska in ljubezenska tematika.	Jaz mislim, da ste ta projekt uvedli, da bi spodbudili mlade k branju.	Tveziš, slovensko goriški.
Vitan Mal: Sreča na vrvi	Oče. Mariborska knjižnica.	Vitan Mal: Sreča na vrvi, Ivan Tavčar: Tajno društvo PGC, Enid Blyton: Pet prijatelj, Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba.	Pripovedništvo. Pustolovska, detektivska in mladinska tematika.	Zato, da bi mlajše generacije prebrale iste knjige, kot smo jih mi pri njihovi starosti.	/
Miki Muster: Na lunu	Oče. Krajevna knjižnica.	Karel Gržan: Čas prekratkih hlač, Miki Muster.	Pripovedništvo. Problemska tematika.	Da se mlajši spoznate s knjigami, ki smo jih mi, vaši starši, brali kot otroci.	Špijoni, žehta, onegavi, blokovska politika, radifonije, krava molznica.
Miki Muster: Gusarji	Starša. Ruška knjižnica.	Enid Blyton: Pet prijatelj, Miki Muster: Zvitorepec in Trdonja, Harriet Beecher Stowe: Koča strica Toma.	Pripovedništvo, strip. Pustolovska in zgodovinska tematika.	Zato, da se seznanimate z literaturo, ki smo jo prebirali starši v istem časovnem obdobju kot ste otroci sedaj. Da lahko primerjamo način pisanja in zgodbe današnjih dni ter zgodbe v bližnji preteklosti.	Najpametne je, obložen kruhek, opazili, butica, brnenje.

Enid Byton: Gringo	Mama. Domača polica.	Karl May: Winetou, Mario Puzo: Boter, Christianne F.: Mi otroci iz postaje Zoo.	Pripovedništvo. Družbeno pustolovska tematika.	Da obudijo spomine iz naše mladosti.	Javkati, brzjav, drle, ljubi bog, sunila.
Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba	/	Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba, Josip Lavtižar: Šmarnice, Ivan Tavčar: Cvetje v jeseni.	Pripovedništvo. Najstniška, zgodovinska in ljubezenska tematika.	Da smo se poglobili v zgodovino življenja, ki je bila nekoč dosti bolj težka za preživetje, kot pa sedaj v današnjem času.	/
Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba	Starša. Šolska knjižnica.	Vitan Mal: Baronov mlajši brat, Anton Ingolič: Gimnazijka, Tajno društvo PGC, Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba.	Pripovedništvo. Mladinska tematika.	Zato, ker otroci premalo berejo, so preveč na socialnih omrežjih (televiziji, spletu ...).	Broditi, brajda, spodsekati, ženica, tovariši.
France Bevk: Mali upornik	Mama. Domača knjižna polica.	France Bevk: Mali upornik, Janez Jalen: Bobri, Jules Verne: Skrivnosti otok.	Pripovedništvo. Pustolovska tematika.	Da otroci spoznajo še druge knjige, ne samo sodobne. To se mi zdi pomembno, saj otroci sploh ne poznajo knjig, ki smo jih starejši brali v otroštvu.	Pomulil, karabinjeri, pušpan, izba, kanjec.
Wilhelm Busch: Picko in Packo	/	Bogdan Novak: Ninina pesnika dva, Miro Gavran: Pozabljeni sin, John Maxwell Coetzee: Sramota.	Pripovedništvo. Ljubezenska in mladinska tematika.	Zato, da ste izvedeli, kaj so brali naši predniki.	Pokora, nagajivec, brž.
Victor Hugo: Notradamski zvonar	Oče. Domača knjižna polica.	Karl May: Zaklad v srebrnem jezeru, V Kordiljerah, Ob Riu de la Plati.	Pripovedništvo. Pustolovska tematika.	Projekt Retro branje so na šoli uvedli zato, da bi tudi vi otroci brali knjige takšnih zvrsti in tematik kot so jih vaši starši.	Norčiče, sodni, grbljavci, prihuliti, zahlipala.
Corinne Hofmann: Bela Masajka	Mama. Domača knjižna polica.	Annemarie Selinko: Desiree, Paulo Coelho: Alkimist, Dnevnik Ane Frank.	Pripovedništvo. Zgodovinska, ljubezenska tematika. Avtobiografija.	Ker hočete/želate privabiti bralce, da odprejo stare knjige in pobrskajo po vsebini.	/
Vitan Mal: Poletje v školjki	Starši. Krajevna knjižnica.	Enid Blyton: Pet prijateljev, Fran Milčinski: Butalci, Christine F.: Mi otroci s postaje Zoo.	Pripovedništvo. Pustolovska in mladinska tematika.	Retro branje se je uvedlo, da so otroci lahko videli, kaj so njihovi starši in stari starši brali.	/
Danielle Steel: Vražji fant	Mama. Krajevna knjižnica.	Danielle Steel: Zoya, Agatha Christie: Hercule Poirot, Gospodična Marple, Antoine de Saint Exupery: Mali princ.	Pripovedništvo. Romantična, detektivska tematika.	Včasih nismo imeli računalnikov in spleta, ne mobilnih telefonov. Svoj čas smo preživljali v naravi, veliko več smo brali knjige in pisali. Prav je, da naši otroci vidijo, kaj	Na kraj pameti, na dolgo in široko, pokazala nobene volje, dva ducata

				smo brali in se seznanijo s takratnim jezikom.	rdečih vrtnic, nemara.
France Bevk: Mali upornik	Mama. Domača knjižna polica.	Johanna Spyri: Heidi, J. K. Rowling: Harry Potter, Enid Blyton: Pet prijateljev.	Pripovedništvo. Pustolovska in mladinska tematika.	Da izvejo otroci nekaj o stari zgodovini in življenju.	Trda buča, poklan, kod hodi, izda, trlica.
Rosmary Sutcliff: Robin Hood	Oče. Šolska knjižnica.	Enid Blyton: Pet prijateljev, Rosmary Sutcliff: Robin Hood, James Dashner: Labirint.	Pripovedništvo. Pustolovska in detektivska tematika.	V šoli ste uvedli projekt Retro branje, da otroci vidijo razliko knjižnih zvrsti današnjega časa in časa, ko smo bili mi v najstniških letih. Ta projekt da otrokom širši pogled na razne zvrsti knjig, ki so dandanes že šle skoraj v pozabo.	Razmahnilo poletje, so se po ruši topotajoče podili zajci, verveca je pokukala nizdol, tesna bržunasta kapa, raztrosila novo ločje.
Carlo Collodi: Ostržek	Mama. Domača knjižna polica.	Branka Jurca: Ko zorijo jagode, Atoine de Saint Exupery: Mali princ, Christinne F.: Mi otroci s postajo ZOO.	Pripovedništvo. Ljubezenska in mladinska tematika.	Da stare dobre knjige ne bi šle v pozabo.	/
Josip Vandot: Kekec nad samotnim breznom	Babica. Domača knjižna polica.	Josip Vandot: Kekec nad samotnim breznom, Tone Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba, Carlo Collodi: Ostržek.	Pripovedništvo. Pustolovska tematika.	Da bi spoznali delo pisateljev. Da bomo znali videti in primerjati razliko med prej in zdaj.	Zasopel, plahutal, prikovan, zelene bukve, vrišč.
Ožbolt Ilaunig: Črni križ pri Hrastovcu	Babica. Domača knjižna polica.	Prežihov Voranc: Samorastniki, Fran Saleški Finžgar: Pod svobodnim soncem, Oton Župančič: Veronika Deseniška, Josip Jurčič: Deseti brat, Karl May: Winettou.	Pripovedništvo. Zgodovinska in pustolovska tematika.	Zaradi obujanja starih časov in da se spodbuja branje starih knjig.	Solnce, uk, kopica, dovršeno, putron.

3.2.5.3.1 Predstavitev ugotovitev v projektu Retro branje

Največ učencev si je za projekt izbralo knjigo avtorice Enid Blyton – Pet prijateljev (štirinajst). Pet učencev si je zbralo knjigo Bratovščina Sinjega galeba, prav tako se je petkrat pojavil naslov Sreča na vrhovi. Gusarje so si izbrali trije učenci, isto število učencev pa je bralo tudi

knjige Tajno društvo PGC, Kekec in Pestrna. Večkrat se pojavijo naslovi Dvojčici, Mali princ, Poletje v školjki, Ko zorijo jagode ... Pojavljajo se tako tuji kot tudi domači avtorji. Večina učencev je knjige našla doma, na domačih knjižnih policah, marsikdo pa jo je poiskal v šolski, nekateri pa tudi v krajevni knjižnici. Večini učencev so knjige priporočali starši (mati – 40-krat, oče 18-krat, oba starša 5-krat). Nekaterim sta na pomoč priskočili tudi šolska knjižničarka (7-krat) in krajevna knjižničarka (3-krat), redki so za pomoč prosili stare starše (babica – 6-krat) ter druge sorodnike (stric – 2-krat, sestra 1-krat, brat 1-krat in teta 1-krat). Trije učenci so si knjigo zbrali samostojno, torej brez pomoči. S tem se razlikujejo tudi izbire knjig: očetje so večinoma brali stripe, Robinsona Crusoea, Winetouja, Robina Hooda, mame pa so priporočale romane Gimnazijka, Ko zorijo jagode, Cvetje v jeseni, Poletje v školjki ... Izbira knjige je seveda tudi čisto odvisna od posameznika in njegovih preferenc. Vprašali smo starše, kaj so brali oni in zakaj mislijo, da smo na šoli uvedli projekt Retro branje. Največkrat so se pojavili odgovori: Asterix in Obelix, Sreča na vrhovi, Pet prijateljev, Pestrna, Bobri, stripi Mikija Musterja, Winetou, Mi otroci s postaje ZOO, Poletje v školjki, Gimnazijka. Razberemo lahko, kateri starši so v mladosti redko brali, tisti so navedli pravljice bratov Grimm in H. C. Andersena. Največ učencev je bralo prozo (81) in stripe (15). Slednje so nato morali uvrstiti v zvrst (strip, proza, dramatika, poezija) in tematiko (mladinska, pustolovska, zgodovinska, detektivska ...). Ugotavljamo, da so nekateri starši knjige uvrstili v napačno zvrst ali tematiko, kar so tudi sami otroci opazili in jih hitro popravili. Povprašali smo za mnenje staršev o projektu in zakaj mislijo, da smo ga na šoli uvedli. Mnenja staršev so se razlikovala predvsem po izbiri jezika in poglobljenosti mnenja. Razvidno je, kateri starši so se v projekt poglobili in imajo pravilno predstavo o branju in njegovi ključnosti pri odraščanju otroka. Večina se je strinjala, da smo projekt Retro branje uvedli, da bi otrokom predstavili širši izbor starejših knjig ter da otroci vidijo razliko med knjigami dandanes in knjigami, ki so jih v njihovi mladosti brali starši, stari starši, sorodniki ... Starši so opažali, da jih je projekt z otrokom zbližal, saj so tudi sami obujali spomine na mladost in se ob tem družili z otrokom. Pogosta so bila podobna mnenja: „Zato, ker otroci premalo berejo, so preveč na socialnih omrežjih (televiziji, spletu ...).“, kar je pravilna opazka, prav tako pa smo hoteli učence predvsem vzpodbuditi k branju, kar so predvidevali tudi starši sami. Zanimivo je bilo tudi, da je eden od staršev navedel, da smo na šoli projekt uvedli zato, ker otroci danes za svojo starost berejo premalo zahtevne knjige. Učenci so v knjigah iskali besede, ki jih danes ne uporabljamo več, odgovori so se razlikovali, nekaj je bilo tudi narečnih in starinskih besed, ki jih učenci niso prepoznali. Pojavljale so se besedne zveze, ki jih uporabljamo še danes, npr. na kraj pameti, pokazala nobene volje, na dolgo in

široko ... Presenetljivo je, da teh besednih zvez učenci niso razumeli ter so se jim zdele "zastarele". Nekateri učenci v prebrani knjigi niso našli takšnih besed, kar je dober znak, da otrok bere dovolj starejših knjig in že pozna jezik v njih.

Tabela 9

Vtisi učencev o Retro branju

Moji občutki so dobri, ker sem lahko bral Pet prijateljev.	Pri knjigi mi je bilo všeč, da je govorila o ljubezni, saj me zanima, kakšno zgodbo imajo drugi. Pri knjigi mi je tudi bilo všeč, da je bila dolga in zapletena, bilo je vedno bolj zanimivo.
Všeč mi je bila zgodba v stripu. Zgodba je bila zanimiva. Knjigo mi je predlagala učiteljica Mateja, ni bilo nič, kar mi v knjigi ni bilo všeč.	Ko sem bral knjigo, sem se počutil starega in kako bi se jaz počutil na njihovem mestu. Ni mi bilo všeč, da so bile noter starinske besede tako dolge, drugače pa je bila knjiga zelo zanimiva.
Knjiga mi je bila zelo všeč, bila mi je najbolj zanimiva do zdaj. Počutil sem se "advanturističnega". Počutil sem se tako zato, ker so pluli po morju in bežali pred tihotapci.	Ko sem knjigo prebral, sem bil vesel, ker sem bil končno konec. Ko je glavni junak umrl, sem bil žalosten, ker je bil tako prijazen. Ko se je poročil, sem bil vesel za njega. Všeč mi je bil, ker je bil voditelj in neustrašen. Knjiga je bila zelo prijetna za prebrati, ker imam rad pustolovske knjige.
Pri knjigi mi je bila všeč iznajdljivost Robinsona. V knjigi so bile ladje in otoku, kar mi je bilo všeč. Ko sem jo bral, sem imel občutek, kot da sem bil jaz Robinson.	Ni mi bilo všeč, kako kruti so bili belci do črncev. Všeč mi je bilo, kako je Eliza pobegnila od doma in da se je žrtvovala za svojega otroka. Knjigo sem zelo hitro prebrala. Presenetilo me je, kako lahko nekdo naredi nekaj tako groznega, čeprav je tako dober človek. Zelo mi je žal za tiste, ki so bili tepeni od belcev. Ko sem knjigo brala, sem ugotovila, kako kruto so živeli črnici. Med branjem knjig sem imela mešane občutke...
Meni ni bilo všeč, da so ga že od malih nog imeli zaprtega ter da so ga vzeli stran od mame. Všeč mi je bilo, da na koncu postane svoboden.	Retro branje se mi je zdelo zelo dobro. Všeč mi je bila ideja. Mislim, da bi se moralo Retro branje obdržati, da bodo lahko naši otroci videli, kaj smo brali mi.

Retro branje se mi je zdelo v redu. Ker smo brali stare knjige. Ampak ne berem rad knjig.	Retro branje mi ni bilo všeč, saj sovražim branje z vsem svojim srcem. Drugače pa je bilo bolj zanimivo kot pa navadna domača branja.
Knjiga mi je bila všeč, ker pripoveduje o gusarjih, ki so mi všeč. V knjigi si pomagajo, kar je tudi prav.	Retro branje se mi je zdelo dobro, saj sem videl oz. bral knjige, ki so jih brali tudi moji starši in prastarši.
Retro branje mi je bilo všeč, saj sem izvedel, kaj so brali moji starši.	“Kako mi je bila knjiga všeč, ker je bila všeč ker so. Jo so brali, ker jim je bila všeč, ker je zabavna, zanimiva, pa fajna.”
Moji občutki o Retro branju so v redu. Edino, kar mi ni bilo všeč, je iskanje knjige, saj je nisem našel v prvi knjižnici. Menim, da je bilo Retro branje dobro in upam, da se bo nadaljevalo.	Bilo je zelo zabavno, da smo lahko brali stare knjige. Všeč mi je bilo. Moralo bi se nadaljevati. Naj živi RETRO BRANJE.
Zdelo se mi je okej. Ko smo se učili o starih knjigah. Želel bi, da to drugo leto ponovimo.	Retro branje mi je bilo všeč, saj sem lahko spoznal nove knjige. Zdi se mi, da so uvedli Retro branje, da lahko otroci spoznajo starejše knjige. Da, saj je bilo zanimivo in značilno.
Retro branje mi je bilo všeč, saj me je vedno zanimalo, kaj so brali naši starši, ko so bili naše starosti. Mislim, da je bilo izvedeno z namenom, da bi videli, kakšne knjige so včasih brali. Seveda bi se ga splačalo ponoviti, saj je dobro, da se naučimo čim več novega.	Retro branje mi je bilo všeč, saj so nekatere starejše knjige boljše od teh novejših (zgodbe so tudi bolj realistične). Mislim, da je šola uvedla Retro branje, da se otroci izobrazijo, kakšne knjige so brali starši, babice, dedki ... Želim si, da bi se Retro branje ponovilo, saj je bilo zanimivo brati starejše knjige.
Retro branje mi je bilo všeč, ker sem videl, kaj so brali moji starši. Da so otroci videli, kaj so brali naši starši. Splačalo bi se ponoviti, saj je bilo zelo zabavno.	Bilo mi je zelo všeč in zanimivo brati nekaj, kar je brala tudi moja mama v mojih letih. Da bi otroci lahko primerjali stare in nove knjige. Rada bi to ponovila, saj želim prebrati nekaj od mojega očeta.
Knjiga mi je bila zanimiva. Da zagotovimo, če otroci beremo podobne knjige, kot starši. Definitivno.	Retro branje mi je bilo všeč, saj je bilo zanimivo. Da smo izvedeli, kakšne knjige so brali naši starši. Da, saj je zanimivo.

Bilo mi je všeč, saj sem spoznal, da je bilo življenje v preteklosti drugače. Uvedeno je zato, da bi spoznali, kaj so starši brali. Mislim, da bi se splačalo ponoviti.	Retro branje mi je zelo všeč, ker sem spoznal, kakšne knjige sta brala moja starša. Da smo izvedeli, kakšne knjige so bile včasih. Ja, bi se ga.
Retro branje mi ni bilo zelo všeč, saj me stare zgodbe ne zanimajo. Da bi privedli nazaj stare zgodbe in da bi odprli pogled v preteklost. Mislim, da ne, saj (po mojem mnenju) marsikoga ne zanimajo prav dosti stare zgodbe.	Tom je razbil marmelado tete Poly in za kazen ni smel iti ven. Druga kazen je bila, da je moral prepleskati ograjo. Videl je druge fante, ki so gledali, kako pleska ograjo. Nekdo ga je vprašal, če lahko pleska in Tom mu ni pustil. Če bi bilo znotraj, bi lahko on pleskal, zato ker pa je bilo zunaj, je on mogel pleskati.
Bilo mi je všeč, ker smo ugotovili, kaj so brali naši predniki. Da bi ugotovili, kaj so brali naši starši. Ja, ker meni osebno je bilo všeč.	Bilo mi je všeč in zanimivo brati knjige, ki so jih brali že moji starši. Da bi izvedeli več o tem, kaj so brali naši starši. Ja, saj je zanimivo brati knjige, ki so jih brali naši starši.
Knjiga mi ni bila zanimiva. Ker pol knjige nisem razumel. Ni se kaj zanimivega dogajalo. Pri tota knjigi sem skoraj znorel. Ne bi priporočal tote knjige. Ker je brezvezna.	Knjigo sem težko prebrala, saj je imela majhne črke. Bila je zelo žalostna, ker snaha dedka ni marala, ampak vnuk ga je imel najraje. Konec je bil zelo žalosten, saj je dedek na koncu umrl zaradi raka na jetrih.
Veliko berem, kolikor mi le dopušča šolski tempo. Ni mi pomembno, kakšno knjigo berem, pomembno pa mi je, da si jo izberem sama. Vedno bolj me preseneča, kako dobro so napisane Retro knjige. Ne vem, zakaj ljudje menijo, da stare knjige niso tako dobre, zelo pomembno je, da beremo starejše avtorje, s knjigami ni nič narobe! Vsakič ko preberem kakšno knjigo, se naučim nekaj novega, vedno prebrano vpliva na izoblikovanost mišljenja, karakterja ter odločnost pred izzivi. Knjige so ključ do novega sveta – domišljije in sanj, v katere lahko odideš sredi vsakdanjih tegob. S	Če povem po pravici, sem se zelo težko spravila k branju. Mislila sem si, kaj bom jaz zaj brala toto otroško knjigo, ampak ko sem jo vzela v roke in začela brati, sem bila malo zmedena, katera dvojčica je katera, ampak mi je bila knjiga kljub temu všeč. Avtor je predstavil življenje otrok nekoč, tako sem si ga tudi jaz lažje predstavljala in se vživela v njune vloge. Včasih so imeli otroci več poguma kot mi danes.

knjigami rasteš, glede na prebrano čutiš. Ob določenih dogodkih sočustvuješ.	
Ob branju sem užival, saj je knjiga dramsko besedilo in je hitro berljivo. Poleg branja sem se tudi večkrat nasmejal, zaradi duhovitosti mariborskega pisatelja Toneta Partljiča.	Med branjem knjige nisem nič takšnega čutil. Ampak parkrat sem se nasmehnil, saj je enemu karakterju ime Dick. Parkrat mi je bilo dolgčas, ko so samo govorili. George mi je bil bolj tečen, kot v drugi knjigi, ko sem bral.
Retro branje mi je bilo všeč, saj sem že dolgo želela brati stare stripe. Hotela sem se preizkusiti v branju srbohrvaščine in mojega razumevanja. Menim, da bi se moralo Retro branje nadaljevati kot domače branje še v naslednjih letih.	Meni se je Retro branje zdelo super, ker sem videla, koliko in kakšne knjige je brala moja mama. Knjige so mi bile kar všeč. Nekatere knjige so bile debelejšje, nekatere tanjše, ampak je vsaka zgledala zanimivo.
Retro branje mi je bilo brezveze, saj sovražim branje. Vendar je bilo vseeno bolj zanimivo kot navadno domače branje.	Meni je bilo Retro branje kar všeč, kljub temu da ne berem rad knjig. Naj se nadaljuje kot domače branje.
Ta knjiga mi je bila všeč, ker je v njej nastopal Filip. Ob branju sem se počutil dobro. Ob branju sem mislil na morje, poletje in ljubezen. Prevzela so me čustva – zaželel sem si, da bi čimprej našel ljubezen, ker bi mi to veliko pomenilo. Razjezilo me je, da so kradli školjke in uničevali naravo z motorji. Knjiga mi je bila zanimiva in bi jo še enkrat izbral.	V knjigi mi je bila všeč vsebina. Bela Masajka je avtobiografija, ki jih rada berem. Všeč mi je bilo sporočilo, saj je pokazalo, kam lahko ljubezen nekoga pripelje. Všeč so mi bile tudi slike v knjigi, ker so nekatere iz poroke Masajke in Artorice. V meni je prebudila dobra čustva, saj je knjiga imela lep konec. Edina stvar, ki mi ni bila všeč, je dolžina, saj sem za branje potrebovala veliko časa in koncentracije.
Knjiga mi je bila všeč, ker je Ostržek doživel avanturo. Stalno se je nekaj novega dogajalo. Knjigo sem hitro prebrala, Ostržek, ni poslušal besed, ki so jim dajali. Je zelo neubogljiv. Knjiga je bila zelo zanimiva.	Knjiga je bila zelo napeta. Zgodilo se je ogromno nepričakovanega. Bila je napeta in zanimiva. Bila sem vesela, ko so našli storilca. Hkrati pa se mi je zdela žalostna, ker noben ni verjel Benu.
Moja knjiga ni bila zelo odrasla in ni imela globokega sporočila za njo. Med branjem sem se počutila lahkotno, saj je bila zelo lahka za prebrati. V meni je	Če ne bi bilo obvezno, je zagotovo ne bi brala. Ko je učiteljica videla, da sem si jo izbrala, je bila zelo vesela. Nekako mi je to vzbudilo voljo. Ko sem je brala, pa se mi je zdela brezvezna. Več kot pol knjige nisem ravno

vzbudila toplino prijateljstva in prikazala odnose, ki so jih imeli otroci v starih časih. Knjiga je imela preprosto tematiko in sem bila vesela, da sem jo lahko tako hitro prebrala. Čez celotno knjigo sem imela nasmeh na obrazu, saj je bilo lepo podoživljati dogodivščine mladih otrok	razumela, o čem se gre, saj je zgodba kar naprej preskakovala. Mogoče mi ni bila všeč, ker ni ravno moja zvrst. To je bila neka ljubezenska tragedija, jaz pa imam raje znanstveno fantastiko oz. domišljajske zgodbe.
Branje je bilo zelo zanimivo in odbito. Knjiga ni bila nekaj, kar vidiš vsakdan. Počutila sem se, kot da je bilo nekaj novega.	Retro branje mi je bilo všeč, saj smo si lahko prosto izbrali knjigo, ki so jo brali naši starši. Namen domačega branja je bil, da smo spoznali starejšo literaturo, ki so jo brali starši in v mislih odpotovali v preteklost. Z veseljem bi ponovila, saj mi je bilo res všeč, bolj kot klasično branje.
Ko sem zvedel, da bomo morali brati Retro branje, nisem bil najbolj navdušen. Med branjem sem bil vedno bolj navdušen nad starejšimi knjigami. Knjigo mi je predlagala knjižničarka in bila mi je všeč, saj je bila detektivska.	Ob branju knjige sem se počutil napeto. Počutil sem se kot nekakšen vohun. Ob branju sem se parkrat pošteno nasmejal. Videl sem, kaj pomeni pravo prijateljstvo in pogum.
Knjiga je bila zelo dobra zaradi tega, ker je bila zelo razigrana. Vsi so bili vsak dan dobre volje. Knjiga mi je všeč, vsi se kregajo, kdo je kradel školjke. Tomaž je v mojih letih in isto rad nori. Tudi zaljubljen je v Mileno.	Ob branju te knjige sem se počutil normalno. Se pa knjiga razlikuje od sodobnih. Imela je manjše črke in imela je več slik. Knjiga mi je bila napeta in zanimiva, ampak me je motilo, ker ni bila fantazijska.
Ob branju knjige sem se vživela v vlogo glavne junakinje. Veselila sem se, da jo bom prebrala, saj mi je bila prva platnica zelo všeč. Dobila sem isti občutek žensk, v kakšnem položaju so bile v preteklosti. Velikokrat sem se ustavila in počakala, da se mi srce umiri, saj je bila zelo kruta. Naučila sem se, da se moramo zavedati svoje vrednosti in se ne smemo pustiti drugim, da upravljajo z nami. Iskreno mi je bila všeč in zdi se mi, da se iz takih	Na začetku branja nisem razumela in sem se spraševala, kaj sploh berem. Ampak čez čas, ko sem bila nekje proti koncu, sem dojela, da ima knjiga več sporočil. Ta knjiga bi lahko bila tudi poučna. Knjiga ima zelo žalostno sporočilo, da odrasli ljudje nimajo več domišljije in so vedno resni in da bi bilo lepo, da bi v sebi še imeli kakšen majhen košček domišljije. Otroci se prehitro začnemo obnašati odraslo in nam zmanjka domišljije.

veliko naučim in me postavijo na realna tla.	
Bilo mi je dolgčas, ni bilo zanimivo. Bila je kruta in prikazovala je, kako morajo nehati nekateri tepsti in izsiljevati za preživetje. Knjiga je bila zapravljen čas.	Knjiga je bila zelo zanimiva, saj se v njej dogajajo stvari, ki so mi všeč. Zelo te razvedri in te nasmeje. Na začetku te ne pritegne, a postane vse bolj zanimiva. Prebral jih bom še več. Predlagam jo vsem ostalim. Knjiga je v redu še za naslednje generacije.
Ob branju te knjige sem se počutil zelo drugačno. To pomeni, da sem prebral veliko starinskih besed, ki jih tudi nisem razumel. Knjiga mi je bila všeč, ker je bila zabavna in zanimiva. Pričakoval sem, da mi bo ta knjiga všeč, ker sem užival v gledanju filma. Vsebuje srečne in žalostne dogodke in menim, da se je konec odrezal zelo dobro.	Ker je knjiga starejša, se mi dogodki zdijo nerealni. Na primer so se streljali in pobili ogromno ljudi, in sicer zaradi enega zaklada. Knjiga se mi je zdela drugačna, ker nisem navajen, sem se moral potruditi. Knjiga se mi je zdela zanimiva in nekaj čisto drugačnega od današnjega. Tudi potovanja trajajo dlje, ker ni vozil. Ampak zaradi dolžine drugih delov ne bom bral.
Knjiga je bila krasna in dokaj lahko berljiva. Počutila sem se v redu in z lahkoto sem "padla v njo". Najlepši del je bil, ko so našli dekličino mamo. Malo manj prijazni učitelji so bili, se mi je zdelo. Za dodatno nalogo so dobivali spise! Po mojem mnenju tega učitelji danes ne bi naredili.	Meni je bila knjiga zabavna in žalostna. Knjiga je bila žalostna zato, ker jo je soseda tepla in zanemarjala. Dala mi je vedeti, da naj raje ostanem sama doma, kot pa da grem k nekomu, ki si z njim nisem blizu. Knjiga je bila obsežna, ampak ne težka. Sem pa v knjigi uživala. Ampak na koncu mi je bila zelo všeč.
Ko sem jo brala, sem se zavzela, da berem knjigo, ki je že zelo stara, saj je bila na babičini polici. Knjiga mi je pustila pozitivna mnenja. Dala mi je vedeti, da ne smem odnehati. Tudi če v šoli dobim slabo oceno, dvignem glavo in grem naprej. Torej v življenju se najde pot, po kateri boš prišel do cilja. Nikoli ne obupaj in z dvignjeno glavo hodi naprej.	V knjigi je zanimivo, ko začne prijatelji delati na kamnolomu. Vidi se, da skupaj trdo delajo, da se jim uresniči cilj. Pri Ivotu vidimo, da je imel rad svojega očeta in je z njim hotel preživeti še zadnji trenutek. Knjige si ni bilo težko zamisliti. Je realistična. Veliko timskega dela in vseh možnih počutij.
Knjiga mi je bila zelo všeč, saj govori o deklici Elli, ki je bila sirota. Med branjem mi je šlo na jok, saj se mi je Ellino	Ko sem brala knjigo, sem si v glavi predstavljala, kako se to dogaja v resničnosti. Knjiga je govorila o deklici, ki je odraščala, čeprav je deklica stara toliko kot jaz (12), se je

življenje zdelo žalostno. Ko sem knjigo prebrala, sem ob njej razmišljala o primerjavi med mojim in njenim življenjem. Knjiga se mi je zdela tudi vesela, ker je Ella dosegla zelo veliko priložnost, je odkrila svoj talent in ker so jo drugi podpirali. Po mojem mnenju knjiga govori, da lahko vsak dan dosežeš tisto, kar si želiš in da bodi hvaležen za tisto, kar imaš in da se moramo podpirati.	obnašala drugače, kot se mi dandanes. Ljudje so imeli drugačen stil življenja, kar pomeni, da se je življenje razvijalo. Včasih med branjem sem si predstavljala, kako bi jaz izgledala kot deklica in ostale osebe. Knjiga mi je bila všeč, saj je v meni prebudila čustva.
Meni je bila knjiga všeč, saj je bila zanimiva. Zato da vidimo, kaj so brali naši starši. Da, saj je zanimivo. Lahko pa bi naredili, da bi si sam izbral knjigo za domače branje.	Ko sem bral, sem se počutil "priprtega", ker sem prisiljen k branju. Dolgčas je bilo, ker me ni zanimalo. Drugače me malo gane. Stara, ker je slog besedila drugačen. Mučil sem se brati. Bilo je naporno.
Knjiga je na zunaj meni izgledala dolgočasna in brezzvezna. Pomislila sem tudi na to, da me sploh ne bo zanimala. Ko pa sem začela brati, je postajala vedno bolj in bolj zanimiva. Le tisti del, ko je Pavel pisal v svoj "zvezek", se mi ni zdel zanimiv. Ostalo je zabavno in zanimivo. Mislim, da bi bila večini iz razreda všeč, čeprav ne izgleda tako.	Bilo je v redu, ker s tem, ko pišeš si več zapomniš. Povrnile so nam občutke, kako je bilo včasih. Izvajalo se je to, da ne bi bili nonstop za računalniki. Vsebina starih knjig meni ni preveč všeč, ampak vsak ima svoje mnenje.
Bilo je zanimivo, eno izmed zanimiv domačih branj. Po moje je Retro branje zato, da bi videli kaj so brali naši starši, stari starši... Starejše knjige so super samo novejše so bolj zanimive.	V redu, saj je bilo eno izmed zanimivih domačih branj. Verjetno želijo, da vidimo, kaj se je bralo, v starih časih razlika med jezikom, kakšne knjige so brali... Stare knjige so zanimive, a imajo malo drugačen jezik.
Retro branje je bilo zelo zanimivo. Lepo je bilo videti kaj so brali moji starši. Naloga ni bila zelo težka. Mislim, da se je Retro branje izvajalo zato, da bi otroci videli kaj so brali starši. Ne berem veliko starih knjig, ampak bi rada začela.	Retro branje je bilo zanimivo, saj smo brali knjige, ki so jih brali naši starši. Lahko smo videli kakšne so bile knjige v njihovem času. Branje starejših knjig je lahko včasih težje, zaradi starih besed, rajše berem bolj nove knjige, ki so lažje za razumeti.

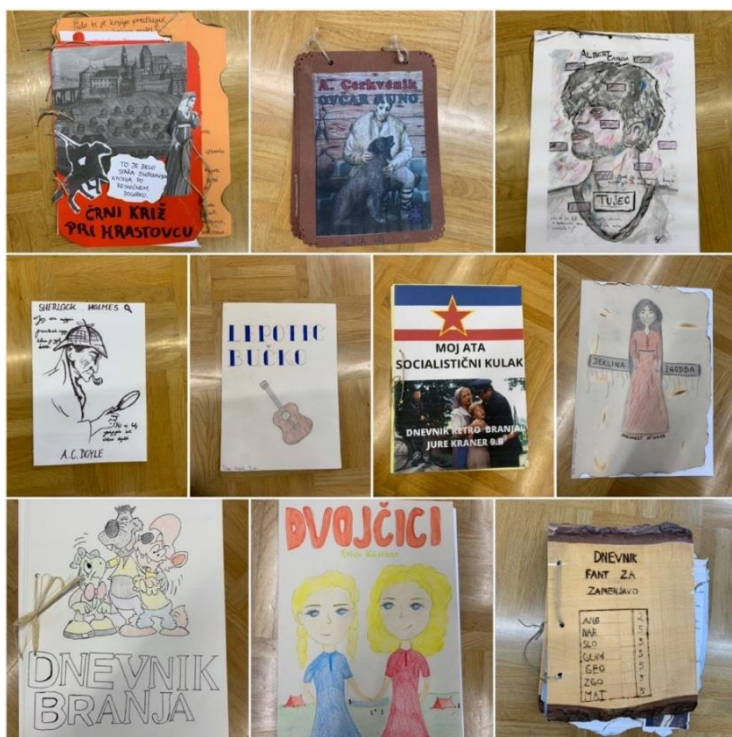
Retro branje se mi je zdelo zelo zanimivo, tudi z mamó sva debatirali o knjigi. Morda mi je bilo celo bolj všeč kakor običajno domače branje. Mislim, da je pomembno, da spoznamo tudi starejše knjige in njihov jezik. Se najdejo knjige, ki so stare in svetovno znane, npr. 5 prijateljev. Starejše knjige niso moje najljubše, raje berem sodobnejše, saj mi je tudi vsebina bolj pri srcu.	Zdelo se mi je ne zabavno, ker ne rad berem starih knjig. Mislim, da so ta projekt uvedli samo zato, ker potrebujemo ocene pri domačem branju. Nasploh ne rad berem, tako nove, kot tudi stare.
Bilo mi je zelo zanimivo, saj sem mislila, da stare knjige niso tako zanimive, ampak sem ugotovila, da so zelo zanimive in skrivajo veliko skrivnosti. Dobro je, da povrnemo nazaj stare navade, da bi mladi začeli bolj brati stare knjige. Zelo rada berem stare knjige, ker so mi zelo zanimive.	Zdelo se mi je v redu, ker smo si lahko sami izbrali knjigo. Fajn je, da izvemo, kaj so brali naši starši. Raje berem nove knjige, a sem bila nad starimi pozitivno presenečena, saj so bile zanimive.
Zabavno je bilo, a raje delam na računalniku. To so uvedli zato, da spoznamo starejše knjige in kaj so brali naši starši/stari starši. Ne rad berem stare knjige, saj nekatere besede težje razumem in imam raje moderne knjige.	Zdelo se mi je zelo dobro. Uvedli so zato, da vidimo katere knjige so bile popularne, ko so bili naši starši otroci. Berem starejše knjige, ker je dobra tema.
Retro branje me je povrnilo v čas mamine mladosti. Izvajalo se je z namenom, da bi obnovili tate knjige in se ponovno vživeli v njihovo zgodbo. Rada berem starejše knjige, ker si rada predstavljam tiste čase.	Retro branje se mi je zdelo v redu, edino raje bi videl, da bi lahko delali PPT-predstavitev. Retro branje se je izvajalo zato, da smo bolje spoznali knjige, ki so jih brali naši starši. Imam mešane občutke glede starejših knjig, saj je tema zanimiva ampak je jezik malo težji za razumeti.

Učenci so o projektu imeli mešana mnenja, nekaterim je bilo Retro branje všeč ter ga želijo izvajati še naslednjo leto, nekaterih izjem pa stare knjige niso preveč zanimale. Vseeno je prevladalo mnenje učencev, ki jih je projekt prepričal in so bili z njim zadovoljni. Učenci menijo, da je bilo Retro branje zabavnejše kakor običajno domače branje, saj so si lahko izbrali

knjige po svojem okusu. Učenci so bili motivirani tako s strani šole kakor tudi s strani staršev/sorodnikov, tistih, ki so knjigo priporočali. Zabavnejše jim je bilo brati knjige, ki so jih brali tudi njihovi starši, saj so lahko z njimi tudi debatirali o knjigi. Starši, ki v mladosti niso brali in svojim otrokom niso znali predlagati nobenih knjig, otroku niso nudili nobene opore. Znano je, da otroci, ki odraščajo v okolju, kjer tudi starši berejo, berejo raje, kot tisti, ki jih starši niso nagovarjali k branju. Taki otroci lažje razvijejo notranjo motivacijo. Druge žene samo zunanja motivacija npr. ocena, mi pa smo hoteli učence motivirati, tako da jim je branje zanimivo in da se morda tudi kakšen starš ponovno loti branja knjig. Iz odgovorov učencev in intervjujev staršev je bilo to zelo razvidno, saj se je jasno videlo, da so bili starši in stari starši, ki so tudi sicer podporni branju, nad projektom navdušeni in tako so se na projekt potem odzvali tudi njihovi otroci in vnuki, v nasprotnem primeru pa nekateri starši na določena vprašanja sploh niso odgovarjali ali pa so bili njihovi odgovori skopi.

Slika 2

Ročni izdelki učencev v projektu Retro branje

3.2.5.4 Medvedja knjižnica

Namen raziskovanja je bil obuditi spomin na knjižnico, ki smo jo za učence posebej pripravili v decembru, januarju in februarju, raziskati počutje ob branju v praznični knjižnici, čas prihajanja v knjižnico, tematiko prebranih knjig, ugotoviti, ali se je dvignila motivacija za

branje in ali je ureditev knjižnice pozitivno učinkovala na učence. Učenci so neizmerno uživali, ko so se lahko crkljali z medvedki. Brali so tudi knjige o medvedkih in drugih gozdnih živalih, ob čemer so se zelo zabavali. Tematika knjig je bila povezana z decembrskim prazničnim časom in z zimo, prijateljstvom, spoštovanjem ... Medvedja knjižnica je trajala tri mesece. Za učence smo na koncu pripravili vprašalnik, s katerim smo želeli raziskati vpliv knjižničnega prostora na učence. Učitelji so učence radi pripeljali. Vsi učenci so se spomnili vsaj katere od knjig, ki smo jih prebrali. Iz tega sklepamo, da je bil projekt uspešen in ga bomo še ponovili. Tudi učenci se veselijo letošnjih medvedkov in novih zgodb ter spominov, ki jih bodo naredili s prijatelji in seveda medvedki.

Tabela 10

Vprašalnik o Medvedji knjižnici za učence

Vprašanja in otroci	Ali se spomnite Medvedje knjižnice?	Opišite, kako ste se počutili, ko ste vstopili v Medvedjo knjižnico.	Ste se veselili ur branja v medvedji knjižnici? Zakaj?	Kdaj ste prihajali v Medvedjo knjižnico?	O čem so govorile knjige, ki ste jih brali?	Ali ste zaradi Medvedje knjižnice želeli večkrat brati?	Ali bi še večkrat brali, če bi knjižnico večkrat spremenili v pravljico deželo?
Z.	Da.	Zdelo se mi je zelo zabavno, imeli smo se lepo.	Ja, zato ker mi je všeč branje.	Popoldan.	O zajčku, sovi Oki, o snežaku.	Da.	Da.
T.	Da.	Zabavno, da bo super in da bi lahko vse objela.	Ja, zato ker bomo brali.	Popoldan.	O snežaku.	Ja, zato ker je bilo več medvedov.	Da.
V.	Da.	V redu, malo mi je bilo nenavadno.	Zelo, ker zelo rad berem.	Popoldan.	O zimi, božiču.	Ja, zato ker mi je bilo tam lepo.	Ja, zmeraj bi bil tam.
E.	Da.	Super.	Ja.	Popoldan.	O blazini in snežaku.	Ja, ker so mi bile pravljice všeč.	Da.
J.	Da.	Ni mi bilo všeč.	Ja.	Ne vem.	Ne vem.	Da.	Da.
Z.	Da.	Lepo sem se počutila.	Ja, ker mi je bilo lepo.	Popoldan.	O snežaku, muci zajčku.	Ja, ker mi je bilo všeč.	Da.
N.	Da.	Zelo v redu.	Zelo, ker mi je bilo zelo zabavno.	Popoldan.	O snežaku, muci zajčku.	Ja, ker smo lahko objemali medvede.	Da.
E.	Da.	V redu.	Ja, ker smo brali lepe pravljice.	Popoldan.	O snežaku, muci in sovi Oki.	Da.	Ja, ker mi je bilo zabavno ko smo brali.

T.	Da.	Dobro, zelo zabavno.	Ja, zato ker bomo brali.	Popoldan.	O snežaku in o mačku.	Da.	Da.
S.	Da.	V redu.	Ja, ker rad berem.	Popoldan.	O snežaku, o poštarju.	Ja, ker smo lahko objemali medvede.	Da.
M.	Da.	Zelo zanimivo, bili so medvedi.	Zato, ker so mi všeč medvedi.	Popoldan.	Ne spomnim se.	Da.	Da.
F.	Da.	Začudeno.	Ja, ker so mi všeč knjige.	Popoldan.	O zajčku, poštarju in druge.	Ja, ker mi je bilo všeč.	Da.
V.	Da.	V redu, bilo je sneženo.	Ne vem.	Popoldan, pri učiteljici Esteri.	O živalih, ježih.	Včasih.	Da.
T.	Da.	Zanimivo.	Ja, ker rad berem.	Popoldan.	O medvedih, snežinkah, zimi.	Da.	Da.
K.	Da.	V redu, veliko medvedkov.	Ja, ker imam rad knjige.	Med poukom.	O zimski tematiki.	Da.	Da.
G.	Da.	V redu, smrekica mi je bila všeč.	Ja, ker je bilo preveč lepo.	Popoldan.	Ne vem.	Da.	Da.
L.	Da.	V redu, ker je bila lepa.	Ja, ker so bile knjigice lepe.	Popoldan.	O snegu in zimi.	Ja, ker so bile lepe.	Da.
T.	Da.	Komaj sem čakal, da sem prišel.	Zelo sem imel rad Medvedjo knjižnico.	Ne spomnim se.	O zmaju.	Da.	Da.
N.	Da.	V redu.	Ja. Ne vem.	Popoldan.	O sovinci Oki.	Da.	Da.
L.	Da.	Super.	Ja. Ker moram branje izboljšati.	Popoldan.	Se ne spomnim.	Ja, ker rad berem.	Da.
M.	Da.	Super.	Zelo, ker smo brali lepe knjige.	Popoldan.	O zimi.	Ja, ker so me knjige zelo razveselile.	Da.
Ž.	Da.	V redu.	Ja, ker sem želela spoznati čim več novih knjig.	Popoldan.	O medvedih in zimi.	Ja, tudi doma.	Da.
L.	Da.	Lepo.	Ja, ker zelo rada berem.	Popoldan.	O zimi.	Da.	Da.
Z.	Da.	V redu, bila je zanimiva.	Ja, zato ker rada berem.	V popoldanskih urah.	O zimi in Božičku.	Ne.	Ja, zato ker rada berem.
Z.	Da.	Fino, ker mi je bila všeč.	Ker lahko kaj novega izvem.	Ob nedeljah, ne to ne bo prav! V popoldnev u.	O zimi.	Da.	Ja, ker so mi všeč dekoracije.
S.	Da.	Super, ker zelo rada berem.	Ja.	Popoldan.	O živalih.	Da.	Da.

J.	Da.	Odlično in lepo.	Ker je bilo polno sneženih knjig.	Mogoče popoldan z učiteljico Estero.	O živalih.	Ja, šel sem v knjižnico.	Ja, bi me spodbudilo.
G.	Da.	V redu, smreke se spomnim.	Ja, ker je bilo preveč lepo.	Popoldan.	Ne, se ne spomnim.	Da.	Da.
L.	Da.	V redu, ker je bila lepa.	Ja, ker so bile knjige lepe.	Popoldan.	O snegu in o zimi.	Ja, ker so bile lepe knjige.	Da.
T.	Da.	Zanimivo.	Ja, zato ker rad berem.	Popoldan.	O medvedih, snežinkah.	Ja, bi.	Da.
V.	Da.	V redu, bila je snežena.	Ja, zelo.	Popoldan.	O ježih.	Ne vem.	Ja, ker mi je prijetno.
S.	Da.	Lepo.	Ja, ker mi je bilo zelo všeč.	Ne spomnim se.	O medvedih.	Da.	Ja, ker so mi všeč ure branja.
G.	Da.	V redu.	Ja, ker rada berem.	Popoldan.	O različnih medvedih.	Da.	Ja, ker rada berem.
U.	Da.	Zelo v redu.	Ja.	Popoldan.	O različnih medvedih.	Da.	Ja, ker mi je všeč.
M.	Da.	V redu.	Ja, ker rada poslušam.	Med poukom.	O medvedkih.	Ja, ker rada poslušam pravljice o medvedkih.	Da.
J.	Da.	V redu.	Ja, ker rad poslušam zgodbe.	Med poukom.	O medvedih.	Da.	Da.
Z.	Da.	V redu, ker mi je všeč knjižnica.	Ja, zato ker rada berem.	Med poukom.	O različnih medvedih.	Da.	Ja, zato ker mi je všeč.
D.	Da.	V redu.	Ja, ker smo lahko ležali na medvedkih.	Med poukom.	O medvedkih.	Da.	Ja, ker rada berem.
I.	Da.	V redu, ker so mi všeč medvedki.	Ja, ker rada berem.	Po pouku.	O medvedkih.	Ja, ker smo ležali na medvedkih.	Da.
K.	Da.	V redu.	Ja, ker so mi všeč knjige.	Med poukom.	O medvedkih.	Da.	Ja, ker so mi všeč medvedki.
Z.	Da.	V redu.	Ja, ker mi je lušno.	Popoldan.	O medvedkih.	Da.	Ja, ker so mi všeč zajčki.
M.	Da.	V redu.	Ja, ker rada berem.	Po pouku.	O medvedkih.	Da.	Ja, ker imam zelo rada medvedke.
M.	Da.	V redu, všeč so mi bili medvedki.	Ja, ker so mi lepi medvedki, imam jih doma.	Po pouku.	O medvedku, ki spi.	Da.	Ja, ker so mi všeč pravljice.
A.	Da.	Lepo, všeč mi je bilo.	Zelo, ker sem pričakovala, da bo lepa pravljica.	Ne spomnim se.	O medvedkih.	Ja, ker branje super.	Da.
V.	Da.	Zelo zanimivo mi je bilo.	Ja, ker so bile zelo zanimive knjige.	Ne vem.	O božiču.	Da.	Ja, ker bi bilo bolj zanimivo.

A.	Da.	Lepo.	Ja, ker je bilo polno medvedkov.	V OPB.	O medvedkih.	Da.	Ker bi šla vsak dan v njo.
E.	Da.	Lepo.	Ja, ker se lahko sprostim.	Večkrat.	O božiču.	Da.	Da.
A.	Da.	Super.	Ja, ker je bilo polno medvedkov.	Popoldan.	Največ o medvedih.	Da.	Ja, ker je tu polno igrač.
V.	Da.	Meni je bilo zelo všeč.	Ja, zelo sem se veselila.	Pozimi.	O medvedkih.	Ja, zelo sem si želela.	Da.
M.	Da.	Bila sem presenečena.	Ja, zabavno je.	V podaljšane m bivanju.	O živalih.	Že prej sem veliko brala, ni se spremenilo.	Ja, za zabavo.
I.	Da.	Všeč mi je bilo.	Ja, ker je zanimivo.	Popoldan.	Različno.	Ne.	Da.
T.	Da.	Lepo.	Ja, ker je bilo lepo.	Popoldan.	Ne spomnim se.	Da.	Ja, ker bi bilo lepo.
L.	Da.	Presenečeno.	Ja.	Popoldan.	O medvedkih.	Ja, veliko več.	Da.
T.	Da.	Veselila sem se.	Ja, ker smo lahko ležali na medvedkih.	Popoldan.	Sami smo si jih lahko vzeli.	Ja in ne.	Da.

3.2.5.4.1 Analiza Medvedje knjižnice

Z Medvedjo knjižnico smo ugotovili veliko. Na otroke smo zelo vplivali s tem, da smo jih spodbujali. Bili so veliko bolj zainteresirani za branje, ko je bila knjižnica polna medvedkov. Organizirali smo bralni projekt, ki je učencem omogočil prijetnejši prostor za branje. Bili so navdušeni in še vedno so nad ljubkimi bitji, ki so jih pričakala v knjižnici. Ugotovili smo, da so učenci veliko raje obiskovali knjižnico in si sposojali knjige, tudi letos še vedno redno prihajajo tudi brez učiteljev. V lanskem letu je knjižničarka v sodelovanju z učitelji organizirala redne ure pouka v knjižnici. Učenci so prihajali in brali ter objemali medvedke. Ko so odgovarjali na zgornja vprašanja, so izrazili veliko navdušenje, kar je vidno v odgovorih. Bili so presenečeni, veseli, vzbujeno je bilo njihovo zanimanje za knjižnico in knjige v njej. S tem ko so brali, so se učili tekočega branja in zelo napredovali. Seveda niso rabili vedno brati oni, velikokrat so le poslušali in se pogovorili o knjigi, kar je razvilo njihove sposobnosti poslušanja in razumevanja besedila, ki današnjim učencem včasih povzročajo težave. Posledično zaradi tega ne razvijajo sposobnosti kritičnega razumevanja prebranega in jih le-to ne zanima. Knjige, ki so "prelahke", v njih ne vzpodbudijo njihove želje za branje, kar zbija njihovo motivacijo za branje. Vsi učenci, vključeni v raziskavo, so se projekta spomnili. Projekt torej ni bil zaman in je pozitivno vplival na otroke. Učenci so se veselili ur branja in jim obisk knjižnice ni bil odveč. Povedali so nam, da so radi prihajali, saj se vedno radi nekaj novega naučijo, radi poslušajo zgodbe in se jim je knjižnica zdela lepa. Nekaterim je bil obisk knjižnice tudi v sprostitev, učencem pa ni povzročal

skrbi zaradi tega, ker bi morali brati, temveč so se raje osredotočili na medvedke, ki so jim bili v čustveno oporo. Izvedeli smo tudi, da so učitelji popoldanskega bivanja bolj naklonjeni obisku knjižnice, saj so otroci večinoma prihajali v popoldanskih urah. Seveda na to vpliva dejstvo, da učitelji v popoldanskem varstvu niso omejeni s poukom in imajo bolj prosto izbiro glede dejavnosti, ki jih bodo izvajali z otroci. Učenci so brali in poslušali zgodbe s tematiko, ki se je predvsem nanašala na trenutni motiv knjižnice. Brali so o medvedkih in odnosih med njimi ter o medvedovih prijateljih in drugih živalih, ki jih pozimi srečamo v gozdu. Otroci so zaradi vzdušja v knjižnici veliko raje prihajali sami ter vzpodbujali učitelje, naj jih pripeljejo. Imeli smo izjeme, ki so odgovorile, da jih Medvedja knjižnica ni preveč navdušila oziroma so se v njej zabavali, vendar le zaradi tega ne bi prišli. S tem, ko so več časa preživeli v knjižnici, jih je to vzpodbudilo, da si izposodijo tudi več knjig, ki so jih lahko prebrali doma. Redni obiski knjižnice torej zelo vplivajo na zunanjo motivacijo branja, še posebej pri mlajših otrocih. Učenci so izrazili željo, da bi ta projekt ponovili, saj so se ob njem zelo zabavali.

Slika 3

Učenci v Medvedji knjižnici

Zanimivo je to, da se medvedkov niso veselili in jih posvojili samo mlajši učenci, ampak so se ob njih sproščali tudi starejši. Zdaj je učencem razumljivo, da jih ob prihodu v knjižnico pričakajo plišasti medvedki in druge plišaste igračke.

Po njih tudi povprašajo in jih ob obravnavi katerekoli medpredmetne povezave v knjižnici objemajo. Dokaz, da je naša knjižnica prijeten prostor, je tudi ta, da so nas letos na vseh poličkah in kotičkih pričakali kamenčki prijaznosti, ki so jih nastavili učenci naše šole.

3.2.6 BRANJE ŠIRIMO IZVEN MEJA ŠOLE

3.2.6.1 Knjižni kotichek v ZD Adolfa Drolca Lovrenc na Pohorju

Pri RAP Rad pomagam so učenci – prostovoljci OŠ Lovrenc na Pohorju v čakalnici zdravstvenega doma postavili knjižni kotichek, ki je knjigobežnica, kar pomeni, da lahko v knjižnem koticčku kdorkoli pusti knjigo, ki je ne bere več ali bi rad, da jo preberejo še drugi. Iz njega lahko vzame katerokoli knjigo, ki mu je všeč. Knjigo lahko obdrži ali jo prinese nazaj, prav tako lahko prinese novo. Prostovoljci redno urejajo kotichek in tudi opažajo, da knjige izginjajo in prihajajo nove.

3.2.6.2 Svetovalnice za knjige

Cilj raziskovalne naloge je bil, da preverimo spletne klepetalnice, na katerih knjigoljubci delijo predloge za branje.

Na spletu smo poiskali različne članke, v katerih so navedena in opisana različna spletna mesta s predlogi za branje. Obiskali smo spletna mesta in o njih več poizvedeli. Bralne klepetalnice in blogi so namenjeni tistim, ki iščejo dobre knjige po njihovem okusu. Prednost klepetalnic je, da je poleg naslova objavljena tudi vsebina knjige in opredeljena mnenja drugih bralcev o prebrani knjigi in s tem pripomorejo k lažji odločitvi in izbiri knjige.

Klepetalnice in blogi so namenjeni predvsem odraslim in staršem, ki želijo svoje otroke pritegniti k branju. Predlogi so napisani iz stališča navdušenih bralcev in poznavalcev knjig. Veliko klepetalnic vsebuje nasvete ter spodbude za branje, bralne izzive in delavnice za otroke kot tudi za odrasle. Nekatere so napisane tudi v dveh jezikih, slovenščini in angleščini. Mnogokateri avtor pove tudi nekaj o sebi in svojem osebnem življenju, s tem pa vzpostavi posebno vez z bralcem.

Spisek naslovov bralnih klepetalnic in blogov bomo v prihodnje objavili na spletni strani šolske knjižnice.

Prilagamo nekaj svetovalnic in spletne naslove, na katerih so dostopne:

PRIPOROČILNI SEZNAMI BRALNE ZNAČKE

<https://www.bralnaznacka.si/sl/priporocene-knjige-2/priporocilni-seznami/>

DOBREKNJIGE.SI

https://druzina.pismen.si/spletni-portal-dobreknjige_si/

KNJIGOLJUBKA – BLOG (TUDI MLADINSKE, FILMI)

<http://knjigoljubka.blogspot.com/>

PRI SOFIJI (MOGOČE BOLJ ZA MLAJŠE) – BLOG

<http://www.prisofiji.si/>

PILOVA KNJIŽNICA

<https://www.pil.si/razvedrilo/pilova-knjiznica>

KNJIŽNI ČRVEK (FACEBOOK)

<https://sl-si.facebook.com/groups/211390878880290/>

3.3 INTERVJU Z GOSPO TILKO JAMNIK

1. Vemo, da ste “srčna ambasadorka branja” in globoko vpeti v razširjanje bralne kulture med mladimi. Ali nam lahko poveste, kaj vam pomeni branje.

O, drage Ema, Ivana, Luca in Barbara, hvala za poklon ☺ Branje mi je poklic, poklicanost, kar ste zapisali že sami. Pa tudi zasebno in intimno mi branje največ pomeni, je moja najljubša dejavnost, vseživljenjska dejavnost, ne le v prostem času, ampak nasploh.

2. Kaj pa vi osebno menite o branju mladih ljudi?

Nujno je, da se mladi naučijo dobro brati, z razumevanjem in kritično. Zelo pomembno je tudi, da vzljubijo branje leposlovja, ker jih to lahko bogati vse življenje, širi obzorja, spodbuja vseh vrst inteligenco, sočutje, razumevanje idr.

Mladi ljudje, vsaj v osnovni šoli, veliko berete, ker je branje vgrajeno v učni načrt. Skrbeti moramo le to, da smo vam odrasli takšni učitelji in promotorji branja, da vas usmerjamo glede na vaše zmožnosti in pričakovanja, da namreč lahko čim več berete literaturo po vaših zanimanjih in željah. Tako boste branje res vzljubili in spoznali, da je koristno in prijetno. Razumem, da je v srednji šoli zaradi obilice snovi in tudi zaradi obvezne prakse v poklicnih šolah manj časa in energije za branje ... ampak, če je mlad človek vzljubil branje, bo v prostem času vendarle posegal po knjigah. Ne zdi se mi prav, ker se v javnosti toliko poudarja, da mladi

danes manj berejo; berejo namreč več digitalnih besedil, več tudi v angleščini idr., kar je seveda nekaj drugega kot branje tiskanih knjig v slovenščini, ampak je branje. Stremeti moramo k temu, da beremo poglobljeno in z razumevanjem, tako na papirju kot na zaslonskih medijih. In da beremo čim bolj kakovostno leposlovno literaturo, ne le informativno gradivo. Leposlovje – kot vsa umetnost – namreč razvija človeka, njegovega duha.

3. Kdo je po vašem mnenju odgovoren za branje mladih; starši in družina ali družbeno okolje, torej vrtec, šola in s tem vzgojitelji in učitelji?

Oboji: vedno znova se potrjuje, da je družinsko branje »zibelka branja«. Ampak žal ne berejo v vseh družinah, čeprav se starši na pobudo vrtca vsaj v zadnjem predšolskem letu otroka potrudijo in mu preberejo »obvezno« število knjig. (Tu ima ogromno zaslug predšolska bralna značka, ki spodbuja družinsko branje.) Vsi otroci pa obvezno obiskujejo osnovno šolo, kjer se učijo branja, in v devetih letih je veliko priložnosti, da bi se vsi državljani lahko naučili dobro brati in mnogi branje tudi vzljubili. Raziskave potrjujejo, da vrtec, šola in s tem vzgojitelji in učitelji, lahko spodbudijo pri otrocih višjo pismenost in večjo naklonjenost branju kot pa je to pri njihovih družinskih članih. Uspeh pa je seveda največji, če je tako družinsko kot družbeno okolje bralno spodbudno.

4. Na katerem od teh dveh polj se po vašem mnenju bolj razvije notranja motivacija in koliko je ta pomembna za razvoj navdušenega in kakovostnega bralca?

Tudi na to bi odgovorila podobno kot na prejšnje vprašanje. Oboje. Na ene nepozabno in vseživljenjsko vplivajo ljubeča branja v okolju družine, vse otroštvo, pravljice za lahko noč, družinski obiski knjižnice idr.; pri drugih se to zgodi v bralno spodbudnem okolju v vrtcu ali v knjižnici, kjer so imeli vzgojiteljico oz. knjižničarko, ki je noro dobro pripovedovala pravljice; pri drugih spet pa so odločilni učitelji na nižji stopnji OŠ ali predmetni učitelji slovenščine v višjih razredih. Si lahko predstavljate, kaj bi se zgodilo, če bi imel otrok dobre bralne spodbude vse od rojstva pa do kraja osnovne šole?! (smeh)

Je pa v vsakem primeru notranja motivacija ključna za razvoj navdušenega in kakovostnega bralca. Ker mu je branje v užitek, ker ima izkušnjo, da mu je branje koristno in prijetno, bo našel tako čas kot energijo za branje in tudi ustrezno literaturo, ki ga bo navduševala.

5. Ali se vam zdi pomembnejša zunanja ali notranja motivacija za branje? Katera ima po vašem mnenju večji vpliv?

Notranja motivacija je ključna. Je pa zelo pomembna tudi zunanja motivacija: bralna značka, bralni projekti, tudi malo zdravega tekmovanja in nagrajevanja.

6. Kako se po vaših izkušnjah motivacija za branje pri bralcih z leti spreminja?

Začetne bralce vsekakor spodbuja glasno branje; da jim beremo in da jih poslušamo, ko berejo. Otroke v 1. in 2. triletju OŠ spodbuja branje za bralno značko ali kakšen drug bralni projekt, v katerem je na kraju nagrajen s pohvalo, diplomo, knjigo, izletom.

Otroke v 3. triletju spodbuja izmenjava mnenj o prebranem, predvsem z vrstniki, pa tudi s starši in drugimi vzgojitelji, tudi medgeneracijska izmenjava mnenj o prebranem, kjer prisluhnemo drug drugemu in spoštujemo vsa mnenja.

Notranje motiviran odrasli manj potrebuje zunanjo motivacijo: morda se občasno prileže kakšna predstavitev knjige, srečanje z avtorjem, organiziran pogovor o knjigi. Toda nekateri odrasli vendarle radi berejo v različnih oblikah »bralnih značk za odrasle«, gre za uspešne projekte.

Bolj družabni odrasli ljudje se najbrž radi pogovarjajo tudi o tem, kar preberejo.

7. Katere motivacijske metode ste vi v svoji dolgoletni praksi preizkusili med mladimi? Koliko vaše motivacijske metode po vaših izkušnjah vplivajo na branje mladih?

Moje preverjene metode pri mlajših otrocih so: glasno branje, tudi ob ilustracijah; pripovedovanje pravljic in zgodb, tudi ob ilustracijah; različne pravljичne uganke; igrarije z odlomki besedil in ilustracijami; pri otrocih na 2. in 3. stopnji OŠ pa pogovor o prebranem, ko jim predvsem prisluhnem in ne vsiljujem svojega mnenja; srečanje z avtorji in ilustratorji; literarne uganke in kvizi; obiski knjižnic, knjigarn in knjižnih sejmov; nadalje kombinacija besedila in filma, lutkovne ali gledališke predstave na podlagi besedila; prost izbor knjig, torej, da berejo po svojih željah in zanimanjih in sem potem iskreno radovedna, kaj imajo povedati o njih (ponavadi teh knjig ne poznam).

To ni metoda, ampak spodbujanje branja, pogovori o prebranem in sploh vse o prebranem naj bi se dogajalo sproščeno, prijetno, po željah mladih, tudi povezano z glasbo, ki jo imajo radi idr.

Učinkoviti so celostni, projektni, raziskovalni, medpredmetni pristopi: beremo različno gradivo o isti temi, npr. Postojnski jami in krasu; vsak bere tisto, kar želi, torej eni leposlovje, drugi poučna besedila o kraških pojavih, človeški ribici ... Poročamo, prisluhnemo drug drugemu.

Imam zelo dobro metodo za spodbujanje branja poezije, ki je mladi menda ne berete radi: razdelim med otroke pesniške zbirke različnih pesnikov in jih prosim, da vsak v svoji zbirki poišče eno pesem, ki bi jo glasno prebral (vseeno, ali mu je všeč ali ne): iščejo, berejo in izbrano pesem glasno preberejo ter povedo, zakaj so jo izbrali; vedno zabavno in uspešno srečanje, ki se prav rado nadaljuje v kakšen pesniški večer čez teden ali dva (23)

Nekatere razveseli, če lahko berejo na prostem, v parku za šolo, drugi preberejo veliko več, samo da bi se uvrstili med tiste, ki bodo šli na avtobusni izlet. Kombinacija tega in onega, treba vam je prisluhni in vas podpreti pri tem, kar imate radi in kakor vam je všeč 😊

Za vse pa je pomembno malo pohvale občasno med šolskim letom in priznanje na kraju šolskega leta: priznanje, podeljeno na skupni prireditvi, darilna knjiga zlatim bralcem ob kraju osnove šole, neka oblika pohvale pred vsemi učenci, učitelji in starši.

Kaj predlagate nam mladim v zvezi z pomankanjem bralne motivacije? Mladi ste radovedni, veliko reči vas zanima: vse je v knjigah, poiščite takšne glede na vaša zanimanja. Berite vsaj priročnike o odraščanju, oblikovanju telesa in utrjevanju samopodobe, o spolnem zorenju, medosebnih odnosih, ljubezni ... in o pomembnih ženah in možeh iz različnih obdobj in z različnih področij, naj vam bodo za zgled in spodbudo (raziskovalci, znanstveniki, umetniki, borci za človeške pravice ...).

8. Zasledile smo več člankov, v katerih vzpodbujate motivacijo za branje mladih skozi različne bralne projekte. V njih tudi same sodelujemo; vsa leta beremo za Prežihovo Bralno značko, sodelovale smo v projektu Rastem s knjigo. Kateri bralni projekti na državni ravni se vam zdijo še posebej učinkoviti za vzpodbujanje branja pri mladih?

Omenile ste dva najbolj razširjena in najbolj uspešna projekta. Lahko ste ponosne, da berete za Prežihovo bralno značko; ta je bila prva 😊

Bralno spodbuden je tudi Nacionalni mesec skupnega branja in kampanja Beremo skupaj: od 8. septembra, mednarodnega dneva pismenosti, in do kraja tedna otroka; nadalje bralno-spodbujevalna akcija ob 2. aprilu, mednarodnem dnevu knjig za otroke; 23. april, svetovni dan knjige in noč knjige. Upam, da nisem česa pozabila.

9. Kako metode učenja branja v šoli in doma vplivajo na otrokovo branje in njegovo razumevanje prebranega?

Dobre metode so uspešne, slabe so lahko celo zaviralne. Ampak učiteljice in učitelji, knjižničarke in knjižničarji so izobraženi in izbirajo metode glede na zmožnosti učencev.

Ali menite, glede na vaše osebne izkušnje, da se starši in otroci zavedajo, kako pomembno je, da se otroci branja v nižjih razredih osnovne šole naučijo z mehaničnim ponavljanjem in potem dobro obvladajo večino branja? Se zavedajo pomembnosti te veščine za vseživljenjsko učenje? Zelo pomembno je, da se učenci v 1. triletju OŠ naučijo brati gladko in z razumevanjem, čeprav to lahko zahteva nekaj časa, ponavljanja, drila ... Zgleda, da se tega ne zavedajo, ker je menda vse več učencev, ki še v 4. razredu OŠ ne berejo dobro. Ampak, to je ključno! En mesec treninga v 4. razredu, pa bi vsi brali z razumevanjem (razen otrok s

posebnimi potrebami). Dobro razvita bralna zmožnost je osnova za uspešno učenje in kritično razumevanje vseh besedil, tako v tiskanih kot digitalnih medijih, torej za vseživljenjsko funkcionalno pismenost!!!

10. Danes je nabor raznovrstnih besedil brezmejen. Pojasnite nam prosim, katera besedila, ki jih danes beremo, po vašem mnenju uvrščamo k branju. Ali vi besedila, ki se pojavljajo na Snapchatu, Facebooku, Instagramu ... in so zelo kratka, štejete k branju?

Branje vseh besedil ne glede na dolžino in medij je branje, ampak pomembno je, da znam kritično ovrednotiti besedilo: kaj pomeni, je verodostojno, ga je vredno brati itd. Če nismo zmožni kritičnega branja z razumevanjem, nas lahko »potegne za nos« marsikatera objava na družabnih omrežjih, reklame, politične informacije idr. Sicer pa je branje funkcionalno (npr. da ne rinem vrat, če na njih piše »vleci«), branje za učenje (to je vaše osrednje branje v OŠ, saj se učite tako skoraj pri vseh predmetih tako, da snov berete) in branje literature, estetsko oblikovanih, umetniških besedil (mnogi ljudje samo to razumejo kot »pravo« branje ... no, ob tem se v resnici pokaže, ali smo bralci ali ne, kajti brez drugih dveh branj sploh ne gre v življenju).

11. Kako se po vašem mnenju razlikuje knjižna ponudba/nabor, ki so jo imeli bralci na voljo nekdanj in jo imajo danes?

Danes je knjižna ponudba ogromna v primerjavi s ponudbo pred osamosvojitvijo Slovenije. Letno izide okrog 800 -1000 naslovov otroških in mladinskih knjig (nekaj od tega je ponatisov). Toda niso vse knjige kakovostne, le-teh je okrog dve tretjini. Zato priporočamo, da uporabljate pri izbiri novosti *Knjigometer* <https://www.mklj.si/pionirska/knjigometer/>, za produkcijo preteklih let pa *Priročnike za branje kakovostnih mladinskih knjig*, ki jih za vsako leto posebej izda Pionirska, referenčni center za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana: <https://www.mklj.si/pionirska/prirocnik/> Vse knjige so ovrednotene z ocenami od 1 do 5, odlične dobijo zlato hruško: <https://www.mklj.si/pionirska/zlate-hruske/#iskalnik-kakovostnih-mladinskih-knjig> Vsi naslovi knjig so opremljeni tudi z vsebinskimi gesli, tako da takoj veste, kaj obravnava.

12. Glede na to, da pripravljate predstavitve otroških in mladinskih knjig, nas zanima ali imate kakšne podatke o tem, kako so sprejete med mladimi?

Mislite na moje predstavitve knjig v Priporočilnici Bralne značke? <https://www.bralnaznacka.si/sl/priporocene-knjige/>

Namenjene so predvsem mentorjem branja, ne mladim bralcem. Ste že kakšno prebrale? Kaj menite? Morda pa bi mladi bralci lahko izkoristili možnost, da pri predstavljenih knjigah oddate

svoja mnenja o njih. Po podatkih iz ankete, so predstavitve dobrodošle mentoricam in mentorjem branja.

13. Vemo, da ste aktivni v številnih skupinah, ki si prizadevajo za vzpodbujanje branja. Na kakšen način po vašem mnenju v družbi potekajo spremembe za vzpodbujanje branja?

Treba se je prilagajati spremembam, zdaj je to predvsem vključevanje interneta in zaslonskih medijev v promocijo; nadalje pomen likovnih elementov v besedilu, mlajše generacije morda lažje sprejemajo kombinacijo vizualnega in besedilnega, zato tudi porast stripa; promocija mora potekati tudi javno, zato Nacionalni mesec skupnega branja in kampanja Beremo skupaj, branje ni pomembno le za posameznike, ampak za družbo kot celoto.

14. Z internim bralnim projektom Oktober je za branje dober v jeseni učenci vsakega razreda dva tedna preživijo v šolski knjižnici, kjer predstavijo knjigo po svoji izbiri, pripravijo ustvarjalno predstavitev in igre za sošolce, sedijo v krogu. Knjižnica se spremeni v kavarno, knjižničarka streže čaj, učenci spečejo pecivo. Ob branju si pripravijo knjižni kotichek, najboljši prejme knjižno nagrado, izdelamo drevo prebranih knjig. Ali menite, da ima ustvarjanje "prijetnih bralnih okoliščin" pomemben vpliv na bralno motivacijo otrok? Vsekakor! To sem omenila v enem od odgovorov, ne da bi vedela, da je vaš *Oktober je za branje dober* tako prijetno zasnovan. Čestitam k vašim prizadevanjem za branje, vam želim še naprej uspešno promocijo branja in seveda veliko mladih bralcev.

Koliko učenk in učencev vaše šole bere za bralno značko, kolikšen delež? Kolikšen je delež zlatih bralcev vsako leto?

15. Do bralne motivacije pri mlajših skušamo prodreti z Medvedjo knjižnico. Po medvedkih potem posegajo še najstniki in so nepogrešljivi del knjižnice. Kaj mislite o tej bližini in potrebi po crkljanju ob branju? Mlajši je otrok, več crkljanja ob branju je dobrodošlo! Pa tudi starejšim je prijetno, jasno, najstniki se v knjižnici prav radi umaknejo v mehke kotiche (šotore, kavče, fotelje idr.) in tam berejo. Dragocena je tudi človeška bližina, ne le medvedja: na nekaterih šolah starejši učenci, predvsem učenke, berejo mlajšim, npr. tisti iz 2. triletja, morda tudi iz 3. triletja, berejo začetnim bralcem v 1. razredu, in tistim, ki imajo težave pri branju v 1. triletju, vrstnikom s posebnimi potrebami, neslovenskim otrokom, ki so pred kratkim prišli v Slovenijo in še ne obvladajo dobro slovenščine. Če tega še ne počnete na vaši šoli, vam priporočam, v *Medgeneracijskem bralnem projektu* Bralne značke je nekaj takšnih skupin in poročajo o zadovoljstvu in uspehu.

16. Z našim internim šolskim projektom Retro branje generacijsko povezujemo učence z njihovimi starši, strici in tetami, babicami in dedki. Učenci se v branju spoznavaajo z besedili, ki so jih brale starejše generacije in ugotovitve so zanimive. No, takšen je *Medgeneracijski bralni projekt* Bralne značke, kjer v skupinah berejo različno stari mladi bralci in različno stari odrasli bralci, ugotovitve so zanimive, predvsem pa vsi poročajo o uspešnosti in zadovoljstvu bralcev: <https://www.bralnaznacka.si/sl/medgeneracijsko-branje/> Morda bi lahko vključili tudi skupino z vaše šole ☺

17. Kje vi vidite največjo razliko v besedilih, ki so jih brali nekoč in k jih beremo danes? V čem se razlikujejo bralci retro generacije in mladi bralci? Literarna dela za mladino obravnavajo probleme odraščanja v najširšem pomenu besede in izzivi sodobnega sveta so mladim do neke mere drugačni, kot so bili nekoč. V sodobnih besedilih je manj prisoten pedagoški kazalec, vzgojnost je bolj integrirana v besedilo, ki naj bi bilo mnogoplastno in estetsko dovršeno. Tudi tisk je bolj »zračen«, besedila so členjena na poglavja, črke so večje ... skratka, besedila so oblikovana bolj privlačno, laže so berljiva. Tudi več je likovnih elementov, stripa, več ilustracij; večina novejših knjig je že na pogled bolj privlačnih. Toda nekatere starejše knjige so tudi v teh pogledih prave mojstrovine! Retro generacije so morda bolj poglobljeni bralci, bolj spoštljivi do knjig in zadržani pri izražanju svojih mnenj. Mladi bralci ste bolj sproščeni, brez zadreg poveste, če vam knjiga ni všeč, izberete pač drugo po svojem okusu, branje vam mora biti v veselje, sicer ... Seveda pa so glavne razlike v starosti bralcev, doživljanje prebranega je odvisno od življenjskih in bralnih izkušenj! Toda: poročila iz medgeneracijskih bralnih skupin potrjujejo, da je izmenjava mnenj o istih knjigah za otroke in mlade zelo spodbudna in v zadovoljstvo tako mladim kot odraslim bralcem, literaturo doživljajo z več vidikov in zato tudi globlje, obenem pa se utrjujejo njihovi medosebni odnosi! Otroci si želijo, da bi njihovi starši brali mladinske knjige in bi se z njimi lahko pogovarjali; na ta način starši tudi bolje spoznavaajo svoje otroke! Skupno branje vnukov in starih staršev je vedno polno topline in osrečujoče za vse! Učiteljice in učitelji so navdušeni nad svojimi učenci, ki jih spoznavaajo kot bralce v prostem času, le-ti jim veliko več povedo izven pouka, ko ni pričakovanj po znanju in ocenjevanja; prav tako so presenečeni mladi bralci, ko spoznavaajo svoje učitelje kot zasebne bralce.

18. Menite, da smo z vzpodbujanjem bralne motivacije na pravi poti? Kaj bi nam še svetovali?

Pogledala sem domačo stran vaše šole in še posebej tisto o vaši nebesni knjižnici in videla, da počnete že vse, kar bi vam lahko svetovala oz. sem vam v svojih odgovorih omenila. Prej bi

morala pogledati na vašo domačo stran! (smeh) Tudi to, da imate v šolski stavbi vrtec, je čudovito, starejši učenke in učenci greste lahko v copatih tja in berete otrokom v vrtcu 😊 Hotela sem vas vprašati, če kdaj povabite kakšnega pisatelja na šolo, pa zagledam fotografijo s Pižamo. Kaj pa noč knjige, jo organizirate? Ta je med mladimi bralci dobro sprejeta: zvečer dolgo berejo, rešujejo knjižne kvize, se pogovarjajo na daljavo z drugimi bralnimi sovicami, potem pa prespijo v telovadnici šole.

Vi ste z vzpodbujanjem branja na pravi poti, več stezic ubirate, vi ste tisti, ki bi mi lahko še kaj povedali iz svoje prakse! Iskreno vam želim še naprej veliko uspehov in zadovoljstva, vam, mladim bralcem, in vašim mentoricam in mentorjem, tudi vodstvu šole! Lep pozdrav vsem na OŠ Lovrenc na Pohorju!

Ema, Ivana, Luca in Barbara, vam pa čestitke k raziskovalni nalogi! Vljudno prosim, da mi jo pošljete, ko bo končana. V elektronski obliki, seveda! Če boste pa moje odgovore krajšale (sem se razgovorila, kajne?!) ali pa kako drugače spreminjale, mi jih prosim pošljite v pregled in potrditev.

mag. Tilka Jamnik, na Verju, 19. februar 2023

4 ZAKLJUČEK

V zadnjih letih v šoli ugotavljamo, da imajo učenci težave s tekočnostjo in razumevanjem branja ter posledično z motivacijo za branje. Šola učence skozi učni načrt pri številnih predmetih in medpredmetnih povezavah uči tehnik branja, obravnava in ocenjuje branje ter učence navdušuje nad njim. Naš način življenja, v katerem nas na vsakem koraku spremlja tehnologija, ni najbolj naklonjen branju.

Za nas je branje vrednota, katero doma in v šoli živimo, zato sta nas naše raziskovanje o motivaciji za branje in izpeljava izvirnih notranjih šolskih bralnih projektov med vrstniki pripeljala do naslednjih ugotovitev.

V H₁ smo predvidevali, da je na državni in šolski ravni učencem zagotovljenih dovolj bralnih projektov in dejavnosti za motivacijo branja, razvijanje bralne pismenosti in bralne kulture. V raziskavi smo se osredotočili na državne bralne projekte, v katerih sodelujejo tudi učenci naše šole, in ugotovili, da jim je omogočeno sodelovanje v šestih državnih bralnih projektih. Na šolski ravni pa poteka dvajset bralnih projektov in dejavnosti. Hipotezo lahko delno potrdimo,

saj smo po pregledu LDN-ja ugotovili, da je učencem res dostopnih dovolj bralnih projektov, vendar smo pri raziskovanju videli, da je na naši šoli veliko več projektov in dejavnosti, kot smo predvidevali. Pravilno pa smo sklepali o številu državnih projektov, v katerih sodeluje naša šola. Bralne projekte je natančno opredelila tudi gospa Tilka Jamnik v intervjuju in izpostavila natančne cilje in namen projektov, ki imajo v Sloveniji že dolgo tradicijo.

V H₂ smo sklepali, da natančno načrtovani in organizirani bralni projekti učence v šoli motivirajo za branje in jih absolutno vzpodbudijo k temu, da pogosteje berejo in so zato nujno potrebni.

Prvi del hipoteze lahko absolutno potrdimo, saj so uvedeni izvirni šolski notranji bralni projekti Medvedja knjižnica, Oktober je za branje dober in Retro branje učence vzpodbudili k pogostejšemu branju knjig in razvijali njihovo zunanjo motivacijo za branje.

Menili smo, da bomo z jasno zastavljenimi cilji izvirnih notranjih šolskih bralnih projektov in organizacijo bralnih dejavnosti pri mlajših učencih dosegli večji interes za branje, kar se je dejansko zgodilo, saj je večina učencev projekt Medvedja knjižnica pozitivno sprejela, učenci so v času izvajanja projekta več brali, tako v šoli kakor doma s starši. Z opazovalno metodo spremljanja pa lahko tudi potrdimo, da še posebej učenci od prvega do tretjega razreda zaradi projektov veliko pogosteje obiskujejo šolsko knjižnico in si predvsem izposojajo knjige z višjo težavnostno stopnjo kot leta pred tem. Opažamo, da se učenci bolj zavedajo pomena branja, dvignila se je njihova notranja motivacija za branje, na šolskih prireditvah pa ugotavljamo napredek tekočnosti branja pri nekaterih mlajših učencih.

Raziskava triletnega izvirnega notranjega šolskega bralnega projekta Oktober je za branje dober je pokazala, da smo uspeli učence bolj motivirati za branje v določenem obdobju šolskega leta, ko je projekt na šoli potekal. Na podlagi odgovorov učencev v anketi lahko potrdimo, da so natančno načrtovane in organizirane dejavnosti v projektu, ki smo jih vsako leto dopolnjevali (svobodna izbira knjige, sezname knjig in pomoč ambasadorjev branja jim pomagajo pri odločitvi o izbiri knjige za branje, določen čas za branje – oktober, priprava knjižnega kotička in toplega napitka, izmenjava mnenja o prebrani knjigi v prijetnem okolju, priprava predstavitev za sošolce, za katero se potrudiš, peka peciva ...), na večino učencev pozitivno vplivale, saj so se učenci ob branju počutili umirjene, sproščene in so uživali. Naš namen je bil, da bi bili bolj motivirani za branje. Ni nas pa presenetila ugotovitev, da nekateri berejo zaradi obveze in jih branje celo živcira oz. bremeni. Ugotavljamo torej, da je vseeno nekaj učencev, ki jim predstavitev predstavljajo neprijetno izkušnjo, vendar so to le izjeme. Pomembno se nam zdi,

da učenci ta čustva občutijo, ker se lahko z njimi pogovarjamo o vzrokih in pravilno pristopimo k motiviranju branja. Učenci so tudi povedali, da so na bralne projekte ponosni in da se jim zdi pomembno, da jih na šoli izvajamo.

Tudi izvirni notranji šolski bralni projekt Retro branje je potrdil vzbujanje motivacije za branje pri učencih. Po analizi vprašalnikov za učence lahko potrdimo, da je bila učencem izkušnja še toliko bolj zanimiva, saj so odkrivali knjige iz mladosti prejšnjih generacij. Ob začetku Retro branja so bili nekateri učenci v dvomih, zaradi svojih negativnih pričakovanj o branju starejših knjig. Skrbela jih je tematika, zapleten jezik in vizualna podoba knjige (manjši tisk, stisnjeno besedilo, izgled naslovnice ...). Menili smo, da bo projekt medgeneracijsko povezal bralce in dobili potrditev v pozitivnih odzivih nanj tako pri večini učencev kakor tudi staršev/starih staršev. Hipotezo lahko potrdimo tudi z odgovori gospe Tilke Jamnik, ki je pohvalila naše izvirne notranje šolske bralne projekte in na vprašanje o motivaciji za branje kot predloge navedla številne dejavnosti, ki jih na šoli že izvajamo. Potrdimo jo lahko tudi s tem, da je gospa izpostavila, da je za projekte potrebno natančno načrtovanje in promocija, da ti dosežejo bralce. Drugi del hipoteze pa lahko delno potrdimo in delno ovržemo, saj smo po izvedeni anketi za Oktober je za branje dober ugotovili, da si učenci vzamejo čas za branje in za uporabo tehnologije ter te zaradi branja ne zmanjšajo. Smo pa v intervjuju dobili jasen odgovor, da mladi danes ne berejo manj, kot so brali v preteklosti, vendar berejo drugačne vsebine in na različnih medijih.

V H₃ smo predvidevali, da je učencem za motivacijo branja in prebujanja "posebnih bralnih čustev" nujno potrebno ustvariti posebne bralne okoliščine. Prostor vzgajanja bralcev sta domači bralni kotiček in šolska knjižnica, ki je hkrati kavarna in igralnica. Bolj motiviran je tisti bralec, ki se počuti prijetno, domače, sprejeto, varno in sproščeno ter mu je omogočen premislek in pogovor o prebranem. Hipotezo lahko v celoti potrdimo, saj je učencem potrebno zagotoviti prijetno bralno okolje in ustvariti varno vzdušje, zato da jih motiviramo za branje. V raziskavi smo z anketo, vprašalniki za učence, intervjujem s strokovnjakinjo za branje dokazali, da je prostor, šolska knjižnica, zelo pomemben za dostop do knjige, saj je najlažje dostopna, ker je v šoli, o izbiri jim svetuje knjižničarka, učitelji, ki so ključni za vzpodbujanje k branju in razvijanje otrokove naklonjenosti do branja. Velik vpliv imajo tudi vrstniki, s katerimi se lahko otrok posvetuje in debatira o knjigi, zaradi česar je posledično še bolj motiviran. Gospa Tilka Jamnik pa še izpostavlja, da se otroci radi zatekajo v mehke kotičke (šotore, kavče, fotelje idr.) in tam berejo, v takšnem okolju so tako še bolj motivirani za branje.

V H₄ smo predvidevali, da nagrajevanje s knjižnimi nagradami ne vpliva na motivacijo branja učencev. Nagrajevanje z dogodki, prireditvami in načrtovanimi nagradami v LDN-ju (bralna noč) pa vplivajo, saj vzpodbudijo učence in njihovo notranjo motivacijo.

To hipotezo lahko potrdimo, saj smo z ustnim intervjujem učencev ugotovili, da se knjig ne veselijo ter jim izbira knjig, ki jih dobijo za nagrado, ne ustreza. Knjige se jim zdijo nezanimive in jih velika večina tudi ne prebere. Nasprotno temu pa se prireditve ob zaključku bralnih značk in bralne noči zelo veselijo in nekateri končajo bralno značko s ciljem, da pridejo na bralno noč. Tukaj se lahko opremo tudi na intervju z gospo Tilko Jamnik, ki nam je predlagala, da bi lahko izvedli srečanje z avtorji in ilustratorji, literarne uganke in kvizi; obiski knjižnic, knjigarn in knjižnih sejmov: nadalje kombinacija besedila in filma, lutkovne ali gledališke predstave na podlagi besedila in prost izbor knjig. Gospa Jamnik poudari, da bralci potrebujejo vzpodbude med šolskim letom in priznanje na koncu šolskega leta: priznanje, podeljeno na skupni prireditvi, darilno knjigo zlatim bralcem ob koncu osnovne šole, neko obliko pohvale pred vsemi učenci, učitelji in starši. To nam je povedalo, da smo na pravi poti, saj večino teh stvari že izvajamo ter smo celo dodali nekaj svojih. Predlagala nam je tudi bralno noč, ki jo bomo letos izvedli kot nagrado za opravljene bralne značke. Našo hipotezo lahko v celoti potrdimo.

V H₅ smo predvidevali, da predstavitev in predlogi na spletu in spletni strani knjižnice vplivajo na izbiro knjige za branje. Učenci so v anketi Oktober je za branje dober v večini odgovarjali, da jim sezname s predlogi knjig niso pomagali pri izbiri knjige, saj se učenci niso dovolj zavzeli za sezname, pa tudi učitelji jih niso dovolj promovirali učencem, čeprav so bili naprošeni. Učenci, ki so pregledali naše sezname, so si (po rezultatih ankete) z njimi lahko pomagali. Tudi na naši spletni strani Nebesna knjižnica so bili naloženi predlogi knjig, ki so jih brale starejše generacije. S tem lahko potrdimo dejstvo, da so učencem, ki so se za sezname zavzeli in našo spletno stran preverili, naši sezname pomagali poiskati knjigo po njihovem okusu, ostalim pa ne. Trudili se bomo, da bomo v naslednjih letih še bolj promovirali predloge za knjige, da jih bo odkrilo še več učencev. Predstavitve vrstnikov so učence navdušile veliko bolj kot predlogi za knjige. Po narejeni anketi smo izvedeli, da jih je veliko našlo nove predloge za knjige od vrstnikov. Na podlagi vseh ugotovitev lahko to hipotezo ovržemo. V anketi so učenci odgovarjali, da so jih predstavitve navdušile, vendar je naša knjižničarka opazila, da si teh knjig niso sposojali ali prebrali v velikem številu. Seznamov pa niso niti opazili. V prihodnje moramo torej učence še bolj opozarjati na sezname, saj so namenjeni njim in jim nudijo pomoč pri zbiranju knjig.

Tudi drevo prebranih knjig je dokaz o tem, koliko beremo. Razvidno je, kako pomemben vpliv imajo pri izbiri knjig splošne knjižnice ter tudi spletne priporočilnice za branje. V prihodnje jih moramo učencem še bolj natančno predstaviti.

V nadaljnjem raziskovanju se bomo usmerili v branje letošnjih četrtošolcev. Ugotavljamo, da imajo velike težave s tekočnostjo branja, z bralnim razumevanjem in s tem, da sploh povedo, kaj so prebrali. Opravili smo intervjuje z učiteljicami, do konca leta pa bomo pripravili še bralne delavnice za četrtošolce.

5 VIRI IN LITERATURA

KNJIŽNI VIRI

- Brezigar, M. (2011). *Pomen branja in vzpodbujanje bralne motivacije*. [Diplomska naloga]. Univerza v Mariboru. Filozofska fakulteta. Oddelek za slovanske jezike in književnosti.
- Grosman, M. (2006). *Razsežnosti branja: za boljšo bralno pismenost*. Karantanija.
- Juhant, M. (2014). *Pogrešani napotki*. Praše: Čmrlj, komuniciranje in ustvarjalnost.
- Kordigel, M. (1992). *Branje ali branje*. *Jezik in slovstvo*, 3(4), 75-82.
- Kovač, M. (2020). *Berem, da se poberem: 10 razlogov za branje knjig v digitalnih časih*. Mladinska knjiga.
- Kropp, P. (2000). *Vzgajanje bralca: naj vaš otrok postane bralec za vse življenje*. Učila.
- Newman, N. (2017). *Vzgajanje strastnih bralcev*. Založba KMŠ.
- Pečjak, S. (1993). *Kako do boljšega branja: tehnike in metode za izboljšanje bralne učinkovitosti*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Pečjak, S. Gradišar, A. (2002). *Bralne učne strategije*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Pečjak, V. (1991). *Hitro in uspešno branje*. Samozaložba.
- Robinson, K. (2015). *Kreativne šole: množična revolucija, ki preoblikuje izobraževanje*. Nova Gorica: Eno.

SPLETNI VIRI

- Bralna pismenost in bralna kultura*. (b. d.). Ljubljana. <https://www.gov.si/teme/bralna-pismenost/>
- Branje – kaj sploh je in kako poteka razvoj branja?* (b. d.). <https://www.center-motus.si/branje-kaj-je-in-razvoj-branja/>
- Bucik, N., Pečjak, A. (2004). *Bralna motivacija učencev v osnovni šoli*. http://psiholoska-obzorja.si/arhiv_clanki/2004_4/pecjak_bucik.pdf
- Društvo Bralna značka Slovenije (22. 9. 2022). *O nas. Predstavitev*. <https://www.bralnaznacka.si/sl/o-nas/predstavitev/>

Društvo Bralna značka Slovenije (22. 8. 2022). *Beremo skupaj, NMSB*.

<https://www.bralnaznacka.si/sl/beremo-skupaj-nmsb/>

Društvo Bralna značka Slovenije (1. 9. 2022). *Medgeneracijsko branje*.

<https://www.bralnaznacka.si/sl/medgeneracijsko-branje/>

Ekošola. (28. 6. 2022). *Ekobranje za ekoživljenje*. Ekobranje za ekoživljenje – Ekošola (ekosola.si)

Fijavž, K. (2017). *Pismenost učencev 8. in 9. razredov z motnjami branja in pisanja v primerjavi z učenci brez motenj branja in pisanja*. Maribor: Univerza v Mariboru. Pedagoška fakulteta. S

http://pefprints.pef.uni-lj.si/4629/1/Katarina_Fijav%C5%BE_-_magistrsko_delo_za_oddajo.pdf

GOV.si. (15. 1. 2020). *Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019-2030*.

<https://www.gov.si/novice/2020-01-15-nacionalna-strategija-za-razvoj-bralne-pismenosti-za-obdobje-2019-2030/>

JAK Javna agencija za knjigo RS. (2015). *Rastem s knjigo*. [https://www.jakrs.si/bralna-](https://www.jakrs.si/bralna-kultura/rastem-s-knjigo)

[kultura/rastem-s-knjigo](https://www.jakrs.si/bralna-kultura/rastem-s-knjigo)

Knaflič, L. (b. d.). *Pomen in vpliv otroke za branje*. <https://druzina.pismen.si/pomen-in-vpliv-branja-za-otroke/>

Kolar, J. (2017). *Pomen branja*. [Raziskovalna naloga]. Osnovna šola Frana Malgaja Šentjur.

<https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201703768.pdf>

Kumer, K. (2012). *Program dela za vzpodbujanje bralne pismenosti četrtošolcev v redni osnovni šoli*.

Ljubljana: Univerza v Ljubljani. Pedagoška fakulteta. S [http://pefprints.pef.uni-](http://pefprints.pef.uni-lj.si/661/1/KUMER_KATJA_celota.pdf)

[lj.si/661/1/KUMER_KATJA_celota.pdf](http://pefprints.pef.uni-lj.si/661/1/KUMER_KATJA_celota.pdf)

Pečjak, S., Bucik N. (2004). *Bralna motivacija učencev v osnovni šoli*. Ljubljana: Ministrstvo RS za kulturo. http://psiholoska-obzorja.si/arhiv_clanki/2004_4/pecjak_bucik.pdf

Naša mala knjižnica. (2018). *Projekt NMK*. <https://www.nasamalaknjiznica.si/o-projektu/>

Portal OSV. (b. d.) *Digitalna pismenost*. <https://www.portalosv.si/digitalna-pismenost/>

Slovarji inštituta Frana Ramovša ZRC SAZU. (2016). Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. <http://www.fran.si/>

Steinbuch, M. (2010). *Posodobitve pouka v gimnazijski praksi. Knjižnično informacijsko znanje*.

<https://www.zrss.si/strokovne-resitve/revije/solska-knjiznica>

Šolc, I. (19. 11. 2019). *Čustvena inteligenca in vloga staršev pri čustvenem razvoju otrok*.

<https://zastarse.si/zdravje/osebna-rast/custvena-inteligenca-in-vloga-starsev-pri-custvenem-razvoju-otrok/>

Vidonja, T. (b. d.). *Branje – kaj sploh je in kako poteka razvoj branja?* Center Motus.

Zavod Republike Slovenije za šolstvo (2018). *Digitalizirani učni načrti. Slovenščina*. Digitalni učni načrt (augmentech.si)

Steinbuch, M. (2010). *Posodobitve pouka v gimnazijski praksi: Knjižničnoinformacijsko znanje*.

Zavod RS za šolstvo.

https://www.zrss.si/projektiess/gradiva/posgim/GRA_Knjiznicno_informacijsko_znanje.pdf

6 PRILOGE

1. ANKETA

Spol: M Ž

Razred: 5., 6., 7., 8., 9.

Kje si izbral/-a knjigo za projekt Oktober je za branje dober?

- a. V šolski Nebesni knjižnici.
- b. V krajevni knjižnici Mariborska knjižnica Enota Lovrenc na Pohorju.
- c. Doma.
- d. Nakup v knjigarni.
- e. Na spletnih bralnikih (npr. Biblos ...).
- f. Drugo: _____ .

Kdo ti je svetoval knjigo?

- a. Knjižničar/-ka.
- b. Učitelj/-ica.
- c. Sošolec/-ka.
- d. Prijatelj/-ica.
- e. Starši.
- f. Poiskal/-a sem jo na spletu.
- g. V razredih na seznamih knjig projekta Oktober je za branje dober.
- h. Drugo: _____.

Ali so ti seznam knjig, prebranih v projektu Oktober je za branje dober, koristili pri izbiri knjig?

- a. Da.

- b. Nisem jih uporabil.
- c. Sploh nisem vedel, da so bili tam, ko sem izbiral knjigo.

Zakaj si izbral določeno knjigo?

- a. Ker mi je bila všeč, me je "nagovorila".
- b. Ker jo v projektu moram prebrati.
- c. Drugo: _____.

Ali v času projekta Oktober je za branje dober preživiti več časa s knjigo in manj časa na računalniku in mobilnem telefonu?

- a. Da, absolutno več časa posvečam branju knjige.
- b. Delno, saj najdem čas za oboje.
- c. Ne, računalnik in mobilni telefon sta še vedno na prvem mestu.

Kako branje vpliva nate?

- a. Branje me umirja in sprošča.
- b. Branje me živcira in obremenjuje.
- c. Branja se ne lotim prostovoljno.
- d. Brez branja ne morem živeti.
- e. Drugo: _____.

Katero vrsto književnosti si izbral/a za projekt Oktober je za branje dober?

- a. Proza
- b. Poezija
- c. Strip

Katere zvrsti knjig najraje izbereš za projekt Oktober je za branje dober?

- a. Kriminalke
- b. Zgodovinske
- c. Fantazijske
- d. Pustolovske
- e. Ljubezenske
- f. Najstniške

Utemelji: _____

Ali vsako leto za projekt izbereš enako tematiko ali različno?

- a. Različno
- b. Enako

Utemelji zakaj: _____

Te je katera predstavitev knjige in pogovor o njej tako navdušil, da si knjigo prebral/-a tudi ti?

- a. Da. Katera? _____.
- b. Ne.

Ali se ti zdi prednost projekta v tem, da se z njim širijo ideje za knjige, ki jih lahko prebereš?

- a. Da.
- b. Ne.

Utemelji: _____.

Kot dodatno nalogo si letos moral pripraviti svoj bralni kotiček. Ali te je bolj zainteresiral za branje?

- a. Da.
- b. Ne.

Tudi način predstavitve knjige je letos drugačen. Kako si se počutil letos v primerjavi z lani? Možnih je več odgovorov.

- a. Vzdušje je bilo zaradi predstavitev v knjižnici bolj sproščeno.
- b. Zaradi sedenja v krogu sem se počutil bolj povezanega s sošolci.
- c. Dobro je bilo, ker smo bili vsi vključeni v debato o knjigi.
- d. Atmosfera je bila ob čaju in pecivu prijetnejša.
- e. Neprijetno mi je bilo, ker smo bili vsi vključeni v debato o knjigi.
- f. Lažje mi je bilo izvesti nastop s ppt-predstavitvijo.
- g. Za izdelavo pripomočka sem porabil/-a več časa in napora.
- h. Težko sem se s sošolci/sošolkami pogovarjal o knjigi, saj nisem našel pravih besed za opis junakov, njihovih čustev, nauk in sporočil.

i. Drugo: _____

To leto si moral svoj pripomoček za predstavitev pripraviti brez računalnika. Ali ti je bilo to v breme ali si ob tem užival?

- a. Ob pripravljanju predavitve sem užival.
- b. Ko sem izvedel, da jo moramo pripraviti nisem bil/a navdušena, vendar sem na izdelek ponosen.
- c. Ob pripravi predavitve nisem užival in mi je bilo v breme.

V Sloveniji mlade bralce k branju vzpodbujajo z različnimi bralnimi projekti, in sicer Prežihovo bralno značko, Rastem s knjigo, Mednarodnim mesecem skupnega branja, Mesecem šolskih knjižnic, Našo malo knjižnico, s projektom GG4U.

Ali si ponosen/ponosna na to, da imamo bralni projekt Oktober je za branje dober, ki se izvaja **samo** na naši šoli? S številkami od 1 do 6 razvrsti odgovore, če je 1 najmanj pomembna in 6 najbolj pomembna.

___ Na projekt sem ponosen/na, saj rad/a berem knjige.

___ Na projekt sem ponosen/na, saj rad/a poslušam o knjigah in se pogovarjam o njih.

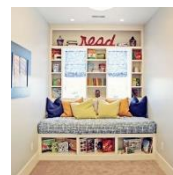
___ Na projekt sem ponosen/na, saj smo edini, ki že tretje leto izvajamo bralni projekt Oktober je za branje dober.

___ Na projekt nisem ponosen/na, saj mi nalaga dodatno delo in povzroča stres.

___ Na projekt nisem ponosen/na, saj mi nič ne pomeni.

___ Na projekt sem ponosen/na, saj smo zaradi projekta boljši bralci.

2. Navodila za učence za šolski projekt Oktobar je za branje dober: od 6. do 9. razreda

OKTOBER JE ZA BRANJE DOBER **Predstavitev knjige po lastni izbiri s komentarjem in oceno**

Med 8. 9. in 9. 10. 2022 praznujemo Nacionalni mesec branja, v oktobru pa z mednarodnim Mesecem šolskih knjižnic slavi tudi naša Nebesna šolska knjižnica! V tem času se bomo predano posvečali branju. Jesen nas že vabi, da hladne večere preživimo zaviti v toplo odejo, s skodelico vročega kakava v eni in z zanimivo knjigo v drugi roki! Branju se bomo posvečali pri številnih predmetih, vi pa boste v govornem nastopu predstavili izbrano knjigo, tisto, ki vas je najbolj navdušila in s katero boste k branju povabili svoje vrstnike.

BERIMO VSI, NAJ NAS BRANJE OBNORI!

NEKAJ MISLI O BRANJU IZ KNJIGE BEREM, DA SE POBEREM, KI JIH MORATE PREBRATI!

1. ČE ZNAŠ DOBRO BRATI, VIDIŠ IN SLIŠIŠ VEČ.
2. ČE BEREŠ, POZNAŠ VEČ BESED, ZATO LAHKO RAZMIŠLJAŠ O VEČ REČEH.
3. ČE DALJŠA BESEDILA BEREŠ S PAPIRJA, JIH RAZUMEŠ BOLJE, KOT ČE JIH BEREŠ Z ZASLONA.
4. ČE UPORABLJAŠ ZASLONSKE TEHNOLOGIJE IN BEREŠ KNJIGE, SE NAUČIŠ MISLITI NA DVA RAZLIČNA NAČINA.
5. ČE BEREŠ, LAŽJE RAZUMEŠ DRUGE LJUDI.
6. OTROCI, KI ODRAŠČAJO V BEROČEM OKOLJU, SO V ŽIVLJENJU USPEŠNEJŠI.
7. MED BRALCI JE VEČ ZADOVOLJNIH IN USTVARJALNIH LJUDI KOT MED NEBRALCI.
8. BRANJE JE LAHKO TUDI UŽITEK.
9. BRANJE V TUJEM JEZIKU JE OKNO V SVET, OD KODER VIDIŠ TUDI DOMOV.
10. Z BRANJEM KNJIG SE NAUČIŠ MISLITI Z LASTNO GLAVO.

Kovač, M. (2020) Berem, da se poberem. Ljubljana: Mladinska knjiga.

MOJE IME IN PRIIMEK:	IZBRANA KNJIGA:	DATUM MOJE PREDSTAVITVE:

Predstavitev s komentarjem in oceno pripravi po naslednjih vodilih:

1. Izdelaj osebno izkaznico knjige, v kateri predstavi njene splošne podatke:
 - avtorja – navedi ime in priimek ter ga na kratko predstavi z osnovnimi življenjepisnimi podatki, navedi vsaj pet zanimivosti, ki jih ne najdeš kar takoj, napiši pet vprašanj, ki bi jih postavil avtorju, poišči tudi njegovo sliko;
 - naslov knjige;
 - leto izdaje, založba, kraj izida;
 - prevajalec, ilustrator.

2. Pojasni in utemelji, zakaj si za branje izbral prav to knjigo (ker mi jo je predlagal/a ... ne velja).
3. Knjigo uvrsti v književno vrsto (poezijo, prozo in dramatiko). Svojo uvrstitev utemelji.
4. Knjigo na kratko obnovi s svojimi besedami, obnavljaj v strnjeni obnovi (obnova ne sme biti predolga).
5. Predstavi:
 - a. književni prostor in čas (kje in kdaj se je zgodba dogajala);
 - b. povej, kdo pripoveduje zgodbo;
 - c. predstavi tri glavne književne osebe, če v knjigi ni treh glavnih oseb, opiši stransko osebo, ki se ti je najbolj vtisnila v spomin.
 - Opiši njihovo zunanost, kako si jih predstavljaš;
 - označi njihove značajske lastnosti (vedenje, odnos do ljudi, pojasni motive za ravnanje le-teh, poišči primere iz besedila);
 - zapiši, kateri osebi si najbolj podoben (naštej vsaj tri podobnosti ali razlike ter utemelji svoje mnenje);
 - d. temo (mladinski, pustolovski, ljubezenski, fantazijski, detektivski, zgodovinski roman ... in na primeru iz knjige pojasni, zakaj knjigo uvrščaš v to tematiko);
 - e. idejo (predstavi sporočilo knjige in kakšno je tvoje mnenje o njem).
6. Knjigo oceni, ovrednoti, izrazi svoje mnenje o prebranem delu:
 - izrazi, kaj je nate v knjigi naredilo največji vtis;
 - povej, zakaj bi knjigo priporočal sošolcem;
 - pojasni, ali bi jo uvrstil na stalni seznam domačega branja in svojo odločitev utemelji;
 - iz knjige preberi kratek odlomek (do pet povedi), ki te je najbolj navdušil.

Knjigo boš predstavil sošolcem v govornem nastopu, ki naj bo dolg od 7 do 10 minut in mora imeti obliko ročnega dela (plakat, lapbook, zloženka, skrivanka, igra ...). Bodi kreativen, uporablaj svojo domišljijo in uživaj. Če v šolo pridete z računalniško predstavitevijo, je, kot da predstavitev ne bi imeli, saj ni dovoljena. Predstavitev naj bo sproščena, svojo izbiro knjige utemelji in s tem poskušaj svoje sošolce navdušiti nad prebrano knjigo! Tvoj cilj je jasen, navdušiti moraš sošolce, da jih bo OD BRANJA POBRALO! 😊.

Letošnje novosti:

- predstavitev bodo potekale izključno v knjižnici,
- s seboj lahko prinesete svoj najljubši čaj, piškote ali drugo pecivo,
- knjiga, ki jo zaradi predstavitve prebere največ sošolcev, bo tudi nagrajena,
- doma si ob branju knjige uredi bralni kotiček, fotografiraj ga in sliko prinesi ali če te možnosti nimaš, sliko pošlji na Teams na klepet knjižničarki Barbari, kajti najboljši kotiček bo tudi nagrajen!

3. Navodila učencem za Retro branje

RETRO BRANJE

Beremo knjige, ki so jih brali naši mame in očetje, babice in dedki!

Časi se hitro spreminjajo, tako kot tudi knjige. Vas je že kdaj zanimalo, katere knjige so brali vaši starši ali celo dedki in babice, ko so bili vaše starosti? Danes jih na naši šoli imenujemo retro knjige.

Želimo, da pripraviš svoj dnevnik branja o knjigi, ki so jo brali tudi vaši starši. Naj bo ustvarjalen, edinstven in ročno izdelan.

V dnevnik branja vključi:

- Pisni intervju s starši/starimi starši ali katerimkoli sorodnikom, v katerem morajo odgovoriti na naslednja vprašanja:

- 1. Katere knjige ste brali v najstniških letih? Povejte vsaj tri naslove.**
- 2. V katero zvrst (pesništvo, pripovedništvo, dramatika, stripi) in v katero tematiko (zgodovinsko, pustolovsko, detektivsko, ljubezensko, mladinsko ...) bi uvrstili te knjige?**
- 3. Zakaj mislite, da smo na šoli uvedli projekt Retro branje? Svoj odgovor pojasnite.**

Osebnostno izkaznico knjige (avtorja, naslov, letnico in kraj izdaje, založbo).

Kdo ti je knjigo predlagal?

Kje si knjigo našel (ali si knjigo našel na domačih knjižnih policah ali na policah v šolski ali v krajevni knjižnici)?

Zapiši strnjeno obnovo knjige do deset povedi.

Izberi književno osebo, ki se te je najbolj dotaknila (primerjaj jo s sabo, primerjaj obnašanje in ravnanje v takratnem in današnjem času).

Primerjaj jezik v **retro** knjigi z današnjim jezikom in izpiši 5 besed oz. besednih zvez, ki jih občutiš kot starinske in jih razloži s svojimi besedami.

Kaj je sporočilo knjige in kaj meniš o njem?

Sestavi oglas za knjigo (naj bo naslovnica tvoje knjige oglas, ki bo pritegnil tvoje sošolce k branju knjige, ki si si jo izbral).

Prepričani smo, da boš ob branju svoje "**retro**" knjige užival ter spoznal kaj novega!

